www.balkandownload.org

Mirjana BOBIĆ-MOJSILOVIĆ

BABA, NEMOJ NIŠTA DA ME PITAŠ

Ljubavne Priče

www.balkandownload.org

Mirjana Bobić - Mojsilović

Baba, nemoj ništa da me pitaš

ljubavne priče

www.balkandownload.org

Donžuanka

To se zbilo ovako: kada se tog jutra probudila sve joj je, oko nje, odjednom bilo tako obično, dosadno i besmisleno. Bačene izvrnute čarape koje su ličile na male crne klupčiće, košulja od juče zgužvana na fotelji, njegove pantalone i miris njegovog parfema koji je ostao da lebdi u vazduhu, večito isti raspored nameštaja i radio koji tiho svirucka prekidajući muziku lošim i onespokojavajućim vestima, sve to i ona sama sebi, izgledalo joj je kao potpuni promašaj. Suze su joj navrle na oči pri tužnoj pomisli da bi tako, kao to sumorno i mirno jutro, sa tim ustajalim vazduhom spavaće sobe, mogao da joj izgleda ceo život. Život u kome je sve već bilo nameštено i ništa izvan tog reda, izvan te ustaljenosti nije moglo da joj se dogodi.

U srcu je, verovala je, bila još uvek devojčica i sa izvesnom gorčinom shvatala je da joj je prošlo već mnogo proleća, ili još tačnije - mnogo aprila u kojima joj srce ničim i ni zbog čega nije zadrhtalo, i da je život bez strasti i uzbuđenja ravan smrti. Htela je da se zaljubi i da bude opet nevaljala, jer je verovala da je to jedini način da se, ako ne bar zaustave, ono bar zapamte godine koje su dolazile. Imala je dovoljno iskustva da shvati kako Bog ili Proviđenje samo jedanput u životu odapnu Amorovu strelu.

"Sve ostale strelice ljudi, ako imaju mozga, odapinju sami", ubeđivala je sebe.

Tako je svoju neutaženu ljubav, i svoju neutaženu želju za ljubavlju, uzela sama u svoje ruke. Našla je da više ne može da živi bez stalne zaljubljenosti, bez konstantne umešanosti u afere srca, ili bar u afere onoga što ispod srca leži. Njen život bio joj je toliko običan i toliko prazan, otvoren kao dnevne novine - za čitanje svakome ko bi u prolazu bacio pogled na njega. Htela je da ima ličnu

www.balkandownload.org

tajnu i ta želja bila je tolika da joj se činilo da svako emotivno ili fizičko nevaljalstvo predstavlja nešto herojsko, nešto kao iskorak iz glavnog toka reke bez povratka. Otkrivši da se od te, "neverovatne ustaljenosti" kako je filozofski definisala svoj život, "pretvorila u nešto kao bespolno biće, da je gotovo izgubila svest o sebi kao o ženi", da su joj ramena već malo i neobjašnjivo rano pogrbljena i da je već dovoljno dugo da bi bilo slučajno, muškarce oko sebe, uključujući i svog odanog ali bezbojnog muža, posmatrala takođe samo kao "bića utegnuta u košulje sa svim onim dugmićima i kravatama, određena da kao i ona, život provode kao u tiskanju na ulici", odlučila je da svoje srce i ono što ispod srca leži, uzme, takoreći u svoje ruke.

Zavela je prvo kolegu sa posla. Bio je mlađi od nje bar deset godina, dečačić ukočenog pogleda i smotanog ponašanja, prepun stida i zabezeknutosti i polaskanosti u tom fatalnom trenutku iznenađenja, dok mu je ona, stopalom u najlonki prelazila preko cevanice i gledala ga pogledom koji nije ostavljao nikakvu dilemu. Znak koji mu je dala, taj ljubavni poziv tako iznenada, u sred sastanka, bio je tako eksplicitan da se, jadničak, sav preznojio.

Na pauzi za ručak, već su bili u njegovom malom stanu. On, obnevideo od strasti - ona kao pred nekim velikim racionalnim eksperimentom. Kad se posle vratila u kancelariju sa loše nameštenom frizurom, uživala je u svojoj maloj prevari. Zabavljala se gledajući ga zbunjenog i stidljivog i nekako bolesno razneženog, dok joj je slao poglede osvajača. U svakom slučaju, napokon je imala događaj. Svest o sebi kao o ženi koja ima tajnu, svest o sebi kao o zavodnici, uzbuđivala je više nego divan miris njegove mlade kože i njegovog finog parfema, mada ruku na srce, i njoj je bilo nekako milo oko srca, ili bar oko onoga što ispod srca leži, kada bi joj sličice te gole tajne prošle kroz glavu.

Bacajući pogled po sebi, odjednom je primetila sve svoje atribute ženstvenosti, svoje grudi koje su nekako odjednom bile spremne na gotovs, i svoje butine u tesnoj suknji, i svoja mala stopala u cipelama na štiklu, i osećala je svoju glavu na tom odjednom tako čvrstom i tako uspravnom vratu. Rečju, dopadala se sebi više nego kada je imala dvadeset godina.

Ali, mladi pripravnik ubrzo joj je dosadio: na njemu se sve znojilo, i njegove ruke, i njegov pogled i njegov vrat kada je bio u njenoj blizini, Osećala je kao da je u nekoj vrsti nedopustive i blesave obaveze prema tom klincu čiji je libido rastao sa njenim odbijanjem. Morala je da bude surova i da ga otkači pre nego što je uspeo da joj kaže da "godine nisu važne", i da bi se njegovi roditelji, na kraju ipak pomirili sa činjenicom njihove razlike u godinama.

Zatim je pronašla kolegu sa studija. Bio je to jedan od onih koje u mladosti nije ni primećivala, ali danas, on je za nju bio uspešan čovek koji je završio

www.balkandownload.org

fakultet, za razliku od nje, odjednom nekako lep i zgodan i privlačan, na način prekasno otkrivenih. A, tu se stvarno bila potrudila. Obrlatila ga je takvom brzinom i sa takvim redosledom poteza, tako besprekorno ciljajući i metu njegove muškosti, da je počela da veruje da je prava zavodnica. Da je na neki način, to njena misija na ovom svetu, misija koju je otkrila u poslednjem trenutku. Njen hod je već bio potpuno promenjen, ljudi su primećivali naglašeno ljuljanje njene zadnjice, i otvorenu, ponekad čak drsku koketeriju kojom je i sebi i drugima, na izvestan način, stavljala do znanja da je život bez zavođenja, nešto kao prazna najlon kesa. Ništa.

Kolega sa studija bio je očaran njenim umećem male nevaljale žene koja ne preza ni od čega, i kojoj ni jedna prepreka nije smetnja da bude sa svojim ljubavnikom, i još je više bio očaran što je ona stalno govorila da joj je baš divno što su ljubavnici i da je strašno srećna što je ljubavnica takvog jednoga kao što je on. A onda je, taj ljubavnik koji je voleo sebe kao ljubavnika žene koja je srećna što je baš njegova ljubavnica, ostao tako reći bez daha, a u svakom slučaju bez svoga ljubavničkog ponosa, kada mu je onim istim nevinim glasom kojim mu je cvrkutala reči koje su dizale i učvršćivale njegovu sujetu, saopštila da žali, ali da se zaljubila u drugoga.

Taj drugi bio je njen ginekolog, čovek čist, diskretan i fin, maljavih ruku sa zlatnim satom, koje su je uzbuđivale toliko. Sa njim je imala čak nešto kao vezu, sa svim onim arsenalom laži iz loših romana kojima je uspevala da u svoj švaleraj već uvuče pet svojih prijateljica i da od muža napravi budalu. Doktor se, međutim, vrlo brzo uplašio njihovih tajnih sastanaka, prekinuvši tu vezu jednim uljudnim i razumnim objašnjenjem. Naterala je sebe da plače i da bude nesrećna, jer je znala da prave zaljubljenosti ne može biti bez patnje i tako je njen životni skript, tek dobijao puni smisao.

Sasvim je logično da sledeći bude njen psihijatar, čovek inače poznat kao zavodnik i udarač recki, ali nezgodne ličnosti koja je ostavljala dovoljno prostora da se o njemu, u javnosti, šire priče kao o sadisti koji obožava da emocionalno muči i iscrpljuje žene sa kojima je, "pošto ga je mama kupala do njegove 17. godine". O, taj joj je bio poseban izazov, ali ne samo da bi ga odvukla medu jastuke, nego da bi je izveo u javnost. Toliko je taj plan detaljno razradila (tražila je da je psihijatar kupa u kadi i izigrava njenog tatu) da je ovaj totalno poludeo - i ne samo da je odveo na večeru u poznati restoran, gde je ona blistala preko svake mere, nego je sutradan krenuo da joj šalje bukete cveća i pozivnice za promocije njegove nove psihijatrijske studije, uveren da je našao ženu svog života. Ona je znala da on svakako nije čovek njenog života, kao što je promućurnošću žene sa planom, znala da na tim promocijama ne može naći

www.balkandownload.org

bog zna kako zanimljiv ulov, pa mu je napisala "zbogom" objašnjavajući svoj odlazak iz njegovog života "potpuno neuračunljivim osećanjem incestuozne krivice zbog seksa sa njim". Malo je reći da je siroti psihijatar bio na ivici da poludi, i da je posle toga definitivno i zauvek, do kraja života, zamrzao sve žene. Osim svoje majke, razume se.

I bližio se novi april i njoj je bila potrebna nova inspiracija - i gle čuda, siroti butikdžija kod koga je kupovala ženstvene haljine, pao je pred njenim čarima, oduševljen idejom da u ovom sumornom svetu, takve šarene i lelujave žene, kao muslin koji je nabirao oko njenih bedara, još postoje. Afera je bila strasna, prepuna materijala i špenadli i santimetara, i zaključanih vrata male radnje, dok je na galeriji ona tiho cičala, stvarno uživajući dok je svoj vrat prepuštala njegovim malim ustima i njegovim "kao abonos crnim brkovima" koji su je tako nežno šašoljili, tamo gde je ona to najviše volela.

Imala je problem. Svaki od njenih ljubavnika, vrlo brzo bi joj dosadio. Osećala je da nema pravo da se zaustavi na toj očaravajućoj traci na kojoj su stajali toliki zanimljivi, povređeni, zahtevni, uobraženi i pre svega novi muškarci koji su je čekali, koji su, verovala je, imali pravo da vide i dodiruju i mirišu njen, svaki put novi, svileni veš. Jednostavno i kalkulantski, znala je da tih dvadeset izgubljenih godina koje je provela ležući u krevet samo sa jednim muškarcem, svojim mužem, mora da nadoknadi što pre i što nezaboravnije. Uostalom, nije li godinama, ona bila gotovo jedina u krugu svojih prijateljica koja nije imala čime da se pohvali, ni jednu ekskluzivnu vest nije nikada imala prilike da saopšti, ni jednu tajnu da oda i ništa da poveri? Sada je bila zvezda. Prijateljice su je gledale tako razrogačenih očiju kada im je pričala kako se zaljubljuje i ko je sada aktuelan, da je osećala nešto kao malu zavist zbog toga što je, činilo joj se, jedina imala tako mlado srce i u četrdesetpetoj, spremno da se stalno i iznova, sa istom razbuktalošću, uključuje u ono za šta je verovala da je ljubav.

Vodila je neku vrstu tajnog dnevnika. Bilo je to štivo puno inicijala, loših opisa, marki vina i cena na taksimetrima koji su joj kucali dok se iz avanture ove ili one vraćala kući. Bilo je tu dovoljno i sentimentalnih sentenci koje su joj pomagale da svoj novi život, i svoju novu sebe, oboji nekim trajnijim smislom. Spisak njenih tajnih ljubavnika u koje je obavezno bila zaljubljena i koji su obavezno bili zaljubljeni u nju, peo se vrtoglavom brzinom. Razvod od muža doživela je potpuno mirno, sa izrazom lica zadovoljene feminstkinje novoga kova koja zna zašto je to dobro, i zašto je to sve sa njenim brakom, na kraju, bilo nešto kao prirodno i zasluženo oslobađanje, i pravi početak novog života.

Nizala je te svoje ljubavne perle sa takvom predanošću, i što je niska bivala

www.balkandownload.org

duža i šarenija, to je sebe više volela. I cenila, duboko uverena da više nije i da ne može biti izgubljena u prosečnosti i nesreći ponavljanja, već da joj život, napokon, pruža jedine prave dokaze da postoji i da je žena. Njene prijateljice već su se pribojavale da će im obrlatiti muževe, žene svuda oko nje, na neki način su je se plašile kao opasnog afričkog cveta koji, prema legendi, jede muškarce. Uživala je u sebi kao u nekom ženskom Don Žuanu, i verujući da je izuzetna, odlučila je da od svoga dnevnika objavi knjigu.

Knjiga je bila veliki publicistički hit, ali je bila tužna, nešto kao spisak bolesnika iz doma zdravlja, a tek gde gde, iz neke slučajne rečenice, provirila bi krpica muslina, i poneki jeftini i slomljeni stih. Ljudi su je gledali uglavnom kao promašenu osobu, u svakom pogledu. Ali, ona se tešila da će bar u starosti, koja joj se rugala iz daljine, imati čega da se seća. Knjiga je samo na jednom planu postigla uspeh. Muškarci koji su želeli da uđu u novo izdanje, čekali su u redu da budu preslišani, da budu dobrovoljni ulov koji ih zakonom javnosti pretvara u lovce. A ona je uživala u svojoj pobedi nad dosadom i nad vremenom koje je dolazilo.

Ona se obezbedila. Jer, znala je da ni jedan dan ne može, više, ličiti ni na jedan drugi. Srce je usamljeni lovac, palo joj je na pamet dok je, prepuna patetike, vežbala svoj stil, verujući da su svi veliki pisci, kao i ona, počeli iz dosade.

www.balkandownload.org

Sočan život

"Da li ste ljubomorni", pitali su u nekom testu, kakvi se obično štampaju na radost i zanimaciju ženskog dela sveta, u časopisima koji obiluju takozvanim lakim temama, punim ljubavne patnje, kozmetike, poruba i štepova, sa posebnim osvrtom na kontracepciju i redovnu depilaciju kako nogu tako i podmiški. I na tom pitanju tačno se mogu raspoznati dve vrste žena - one koje će odmah sa pobedničkim i olimpijskim osmehom na licu odgovoriti, skoro viteški, da nisu ljubomorne, ponoseći se tako važnim karakternim detaljem - i druge, koje će sa priličnom dozom cvrkutavosti, odmah upisati fatalno "da", verujući da je to samo još jedan u nizu dokaza njihove zanosne ženstvenosti.

Ali, ljubomorna žena ostaje to do kraja života. Mislim žena.

U mome komšiluku, u hladu onoga divnoga oraha, pod krošnjom drveta čije je lišće davno načela neka bolest, tu dole, u dvorištu, postoji jedna žena koja, ma kako neverovatna, ipak može biti ogledni primerak za priču o ženi. O pravoj ženi. Pamtim je, uvek debelu, pamtim kako sam bila zaprepašćena, još kao dete, kada bi moja pozamašna komšinica iznosila na konopac u dvorištu svoj oprani veš - bile su to gaće enormnih razmera, a o brushalterima koji su bili preveliki i za dečije glave, te o kombinezonima i pojasevima za čarape, da i ne govorimo. Leti je nosila štrufne, i volela je da se saginje, i virile su njene kipeće butine iz tih seksi štrufni, i ispadale su njene ogromne grudi iz dekoltea, i farbala je svoju tanku kosu svake godine u drugu nijansu od plave do crvene, i bila neverovatno opuštena u životu, u svemu, osim u ljubavi.

Prvu ljubavnu patnju videla sam na njenom licu. Ljuštila je papriku za ajvar u dvorištu, a ja sam sa terase gledala kako joj suze padaju po grudima, pa na peteljke, kako joj papuča koketno spada sa debeljušnastog stopala, i kako joj

www.balkandownload.org

bretela kombinezona spada sa koketnog ramena.

Nije bila ostavljena, ali je plakala, tiho, u tim godinama, zbog sekiracije ljubavne prirode. Imala je sve, uprkos svojim godinama, što jedan muškarac može da poželi. Obline spreda i pozadi, ljubav prema seksu, pristojnu količinu odanosti, pune ormane slatkiša, šećera i brašna, a i ajvar je bio u pripremi. Imala je mali stan u dvorištu, i orah ispod koga se, u društvu gugutki i vrabaca moglo živeti kao u nekoj banji.

Ali, njen čovek jurcao je, s vremena na vreme, druge žene.

Mlađi od nje dvadesetak godina, njen čovek imao je pogled biča, i voleo je njenu potpunu ili totalnu izuzetost iz života - osim pijace, ajvara i pranja gaća ništa drugo nije ulazilo u njen svet. Jedna tromost, na neki neobjašnjiv način prigradska, ispod tog oraha, i veliki starinski krevet za dvoje, takozvani bračni, unutra, bili su ceo njihov zajednički svet.

Život bez muškarca, za nju je vazda bio nezamisliv - nešto kao poljubac bez brkova. Ta debela devojka u godinama, nije imala dece, ali je svoga čoveka, ponekad, u toplim letnjim popodnevima dok bi on dremao uz zvuke lake muzike sa radio Beograda iz čuvenog "Tesla" radija, tretirala kao dete.

Ona se nikada nije bavila politikom. Možda je znala ko je predsednik države i tu se njeno interesovanje za spoljašnji svet potpuno završavalo. A šećer u kockama, i u kristalu gomilao se, umesto haljina, u njenim ormarima. Ponekad bi se ispod terase čulo njeno glasno plakanje, pa - pukao je tu i koji šamar, ali kad bi oluja prošla, zadovoljan osmeh na njenom okruglom licu, nije mogao da se poredi ni sa čim. Praštala mu je svako neverstvo, kao po definiciji, smatrajući da je prirodno da on ponekad švrljne, ali se u njenome srcu gomilala bojazan da će je ostaviti. Godine su se na njenom licu i telu slagale zajedno sa kilogramima, i tu se ništa nije moglo uraditi. Osim što se ajvar sve bolji i bolji pekao u dvorištu.

Za nju je smisao postojanja žene bio opravdan samo ako ima svoga čoveka uz sebe, i tom se prirodnom zakonu ona krotko povinovala, kao što su krotko njene suze, ponekad, kvasile njen dekolte. www.balkandownload.org

Mnoge su godine prošle od tada, i izgledalo je da ta, sada već stara žena i njen čovek žive između tegli sa ajvarom i pekmezom od šljiva, koji je takođe, bio stalni artikal u njihovoj maloj kući. Izgledalo je da, u stvari, nekako tiho jedu svoje poslednje zajedničke tegle. Ona, bez prednjeg zuba, okrugla i spora kao krofna, sa skoro potpuno sedom kosom, sa malim tragovima farbe, tek kao uspomena da je nekada bila žena koja je ovako, ili onako, pazila na sebe. I on, njen mladi dečko, ostario je, ne toliko, ali je ostario, i već godinama niko ih nije video zajedno u šetnji. Retko su izlazili i u dvorište. Ali su ostali zajedno.

www.balkandownload.org

Nedavno, sasvim uznemirena, poverila se jednome komšiji, za koga je smatrala da će je najbolje razumeti. "Nema veze što on i dalje švrlja, nego se plašim da mi ne prenese sidu!"

Ona i njen čovek, dakle, i dalje žive. To nas je sve oborilo. Kako je ona saznala za sidu, kada uopšte ne čita novine i ne gleda televiziju, nije poznato, ali je u svojoj uveliko načetoj osmoj deceniji života puna straha, ne od smrti, ili od reume, ili od raka, pa čak se više ne plaši ni da će biti ostavljena - njen problem je sida.

Ona sigurno nije nikada popunjavala testove u ženskim listovima i na pitanje da li je ljubomorna, ni sama ne zna šta bi odgovorila. Ali kada bi je pitali kakav je život proživela između Bajlonijeve pijace i oraha u dvorištu, između šporeta i velikog kreveta - takozvanog bračnog, sa svojim čovekom sa kojim nikada nije stala pred oltar - sigurno bi rekla - divan. Ona je jedna, u stvari, neosvešćena Marina Cvetajeva, a zov ljubavi jedini je zov kome se u životu odaziva.

Ona druga vrsta žena koja se odaziva zovu svoga ega, morala, borbe za svoja prava, najčešće u tim godinama nema tu vrstu straha.

Takozvane žene koje drže do sebe, nikada poput ove stare žene, neće plakati zbog ljubavi, ili ako to i čine, stideće se svojih suza. I svoje patnje. I radije će da ostanu same, kako bi kaznile onog koji ih je povredio. One ne pokazuju svoju ljubomoru, sigurne u svoju vlast nad životom, nad decom, nad mužem, nad sudbinom. Samo se jačinom dobija, veruju, slabost je ta koja uvek gubi. Ali, muškarci izgleda vole slabost. Vole baš te slabije žene koje ih tiho čekaju, i tiho plaču, i koje oproste uvredu i šamar, i prevaru, i kojima je model spavaćice uvek važniji od modela haljine.

Kada gledam moju debelu komšinicu, pada mi na pamet kako je moguće proživeti život nekako slatko malovaroški, imati mali sasvim mali život i biti srećan. Izvan trčanja za novcem, za letovanjima, za automobilima, za premijerama i kafanama, izvan trčanja za pobedama shvaćenim u malograđanskom značenju toga pojma.

Moja debela komšinica imala je svoje more u njegovim cvrcnutim očima, i Adu Ciganliju na nekom njegovom ostrvcetu na telu, i brda i planine na njegovim mišićima, i svako njegovo šljepkanje po njenim oblinama bilo joj je kao najveći aplauz na premijeri, i valjda je spoznala sve brzine, uključujući i rikverc, u njihovim vožnjama bez automobila, i novca je imala za zimnicu uvek, i imala je hoklicu tik do njegove, na kojima su zajedno hranili gugutke i gledali romantični zalazak sunca kod Botaničke bašte, i pite su se pekle, i radio im je svirao kad je to trebalo, kao da su na koncertu koji je organizovan samo za njih

www.balkandownload.org

dvoje, i sadili su cveće u državnom dvorištu koje im je bilo nešto kao plac u prirodi, i taj orah, dok je rađao, bio im je kao njihovo blago sa koga su padali kolači debeli, i sočni, koji su ličili na nju. I ma koliko patuljci u životu, oni su svoj mali život i svoju malu neobičnu ljubav uredili kao u kutiji od šibica.

Možda je baš zato, njihov život, lišen svake suvišnosti, u stvari, bio jedno veliko ostvarenje.

www.balkandownload.org

Jedan čovek i jedna žena

O vde je totalno nebitno gde su se sreli.

Ali, hajde da kažemo da se to desilo na moru. I zbog neobičnosti atmosfere, hajde da zamislimo da nije bilo leto, nego da beše kraj oktobra, i da su boje neba, mora, kamenih kuća u malom ribarskom selu, boje vazduha i krša u okolnim planinama, sve to, uz srebrnaste trbuhe ulovljenih riba na molu, da su sve te boje ličile i slagale se u hromatsku gamu idealnu ili za pisanje odabranih pesama, ili za čitanje, recimo, minijatura Skota Ejvorija.

Ona je nosila knjigu pod miškom. Šta bi to moglo da bude? Recimo, Mihail Samuilovič Bestraganski? Ili ne, još bolje, zbirka pesama Evgenije Bromske Li, hit knjiga novelistkinje kojoj to beše poetski prvenac. Da, to je bolje. Nije uopšte važno šta je ona tražila tu, pod tim preeksponiranim svetlom oktobra, pred oluju, osim ako, možda, nije tražila sliku pesme. Ili pesmu slike.

On je pušio "Gitanes", u lokalnoj kafanici s pogledom na pučinu. Pio je crno vino i pogled mu je vrludao po površini mora - beše to jedan od onih pogleda koje je teško opisati, jednostavno zato što je u isto vreme govorio ništa i govorio sve.

Ali, hajde da pretpostavimo da je bludeo tim pogledom, ne misleći ni na šta posebno: ni na svoju ženu koja negde daleko pod kišom, takođe, ne misli ni na šta, možda malo na kredit za otplatu njihove kuće, možda malo na njega koji je bio daleko. On u tom trenutku nije mislio ni na svoju malu decu, ne. Možda mu je, kada se udobno namestio u stolicu kafanske bašte, prošla kroz glavu slika njegovog rodnog gradića na obali Atlantika, puna slične ovakve svetlosti, ali ne i ove opuštenosti, ovog osećanja viška slobodnog vremena, ove iznenadne

www.balkandownload.org

dokolice koja mu je dopuštala da sasvim polako pije svoje vino i puši svoju cigaretu, radnog dana, u tri sata posle podne, ne žureći nikuda, ne čekajući nikoga, ne misleći ni na koga, samo gledajući.

U njegov kadar na trenutak je ušao starac vukući magarca. Lepa slika. Kopita na popločanom trgu i po koji krik galeba, to behu jedini zvuci, jedini oštri zvuci koji su presekli hor talasa i vetra, neba pred kišu.

Ona je, dakle, nosila onu knjigu, hodajući polako, nogu pred nogu, preko malog kamenog trga, uživajući u svojoj sporosti, zbog nečega. Recimo da je bila setna, ni zbog čega konkretno - naprosto ceo taj pejzaž, more u oktobru, ona sa podignutom kragnom jakne, sama, na vetru pored mora, ne može to da bude drugačije.

Prošla je pored kafanice u kojoj je sedeo jedan čovek, sam, čovek s pogledom, koji je pio crno vino i pušio cigarete jakog, oštrog mirisa. Zastala je na trenutak, a onda se, ni sama ne zna zašto, vratila i vrlo odlučno sela za drugi sto. Gledala je ispred sebe i slika je bila zbilja divna. Vrlo napeta, zbog tog svetla i zbog te neizrecivosti, zbog te sivo plave pučine i tog neba koji su se spajali, verovala je, negde, u južnoj Italiji. Neprimetno se nasmešila kad je to pomislila, a onda je nastavila da zuri dalje, udišući vazduh dolazećeg nevremena, punim plućima. Naručila je, na primer, kafu.

Gledajući odavde, bili su dva lepa profila okrenuta moru. Njihova lica obasjana behu pod istim uglom - on malo pogrbljen, nalakćen na svom stolu, sa cigaretom među prstima, u vijetnamki prepunoj džepova. I on je imao podignutu kragnu jakne, jer je bilo hladno. Ona je držala bradu rukama, nalakćena ispred šolje kafe koja se pušila. Naravno da je njena knjiga, bila tu, odmah pored.

Iz ovoga možemo zaključiti da se tuda bar dva puta prošetao kelner, ali drugih ljudi ne beše. Srkutali su. Gledali su pravo ispred sebe. Niko se nije okrenuo. Čak ni uglom oka, niko nije gledao ovog drugog. Bilo je nenormalno napeto i nenormalno opušteno u isto vreme. A sve je bilo normalno. Dvoje nepoznatih ljudi, jedan čovek i jedna žena, sede u kafanici i piju. Razmišljaju, blude. Ne znaju šta rade. Postaju predmet jedne ljubavne priče koja se možda dogodila.

- ANA, rekao je okrenuvši se ka njoj, sasvim iznenada. Gledao je, prebacivši ruku preko stolice, podignutih obrva, sa laganim smeškom koji je titrao na njegovim usnama, gledao je pogledom prijateljskog izazivanja, preko ramena, preko te kafanice, preko svega.

Otkuda zna moje ime, prestravila se, a uz kičmu su počeli da joj gamižu

www.balkandownload.org

mravi uznemirenosti.

- Alen?- hrabro je odvratila, izgovarajući jedino strano ime koje joj je u tom trenutku palo na pamet. Volela je, na primer, Alena Delona, a shvatila je da je stranac pored nje stvarno stranac jer je pušio strane cigarete, i na neki uzdržan način, kakav nije nikada videla kod svojih zemljaka, uživao u vinu.

Sada se on trže, i široko razrogači oči.

Otkuda mi zna ime, pomisli zaprepašćen. - Ta, ja sam potpuno nepoznat ovde, nikada pre me, sigurno, nije videla. Verovao je da je slučajnost majka svih događaja, pa je tako, šale radi, rekao to "ANA", poigravajući se sa internacionalnošću tog imena, ali da slučajnost bude duplirana takoreći u istom trenutku, to mu je zvučalo neverovatno. Ali, tako je bilo. Recimo da je tako bilo.

- Ana? Vous etez Ana? - Bio je zaprepašćen. Ustao je sa svoje stolice i počeo da prilazi njenom stolu.

- You are really Alen, - gotovo radosna zbog tog slučajnog otkrića, pokazala mu je rukom da je slobodno, ni ne pokušavajući da sakrije izraz zadovoljstva što mu je uzvratila istom merom i takođe, pogodila u metu.

Učinila mu se neobično lepa dok je gledao sa visine, sedajući. Učinio joj se tako muževan sa tom čašom crnog vina u ruci, i tom podignutom kragnom, pod tom oktobarskom svetlošću, na moru.

- Ana! Ana! uzviknuo je razdragano i počeo da joj na francuskom objašnjava kako je iz čiste igre, jer je sve igra, odlučio da kaže to ime, ime koje je tako išlo uz taj trenutak i uz nju, i kako nije znao šta će sa svim tim, u tom malom deliću vremena dok se ona nije odazvala, i da voli takve slučajnosti, i palio je novu cigaretu, i rukom je pozvao kelnera da mu donese još vina.

- Alen! Alen! govorila je ona gotovo samo za sebe, udubljena, sa osmehom na licu, u svoje misli. Vrtela je glavom i ponavljala tu muziku mekih glasova njegovog imena, smišljajući šta da mu kaže i kako da mu objasni zašto je od svih imena koja su mogla da joj padnu na pamet izgovorila baš to, njegovo, takoreći filmsko ime.

Onda je on stao sa pričom i ispitivački je pogledao jednim dugim pogledom, pogledom u kome beše, besumnje i malo vina i malo vetra i pejzaža tog srebrnastog popodneva, pogledom koji je govorio da želi da je čuje. Nasuo joj je vino. Nazdravili su podignutim čašama i tako reći u glas, i već suviše ozbiljno da bi u tome bilo kakve šale, izgovorili "Ana" i "Alen".

Otpila je jedan gutalj koji joj je prijao (jer ona očigledno spada u one žene koje se snalaze najbolje sa crnim vinom, u neobičnim situacijama), uzela svoju knjigu u ruke, kao da se uplašila da je ne oda, stegla je učenički na grudi i

www.balkandownload.org

počela da priča nešto o tome kako je to sve veoma čudno. To sa imenima i slučajnošću i kako uopšte ne može da veruje da je sve tako slučajno i neverovatno, kao ovaj njihov susret, kao susret slučajno i potpuno nemarno izgovorenih imena koja su se, izgleda, poznavala mnogo bolje nego njih dvoje. Pričala je, pričala je mnogo, ponekad gestikulirajući rukama i otpijajući odmereno svoje vino, kao na pozornici. Gledala je, dok je to pričala, negde, recimo da je gledala pored njega, a on je gledao njeno lepo i malo zajapureno lice pogledom čudnim i širokim i smirenim. Kao da je gledao pučinu. Recimo da je bilo tako.

Onda je on počeo nešto da priča, sa namerom da joj kaže toliko toga, ali je stalno upitno vrteo glavom. Onda je i ona počela da vrti glavom u stranu, spustila je knjigu za trenutak na sto i čak se jednom prekrstila. Onda je on, nagnuvši se malo preko stola, ka njoj, nešto pričao, uhvatio je čak za ruku, ali je sve vreme vrteo glavom kao da mu nešto nije jasno.

Ona ostavi svoju ruku u njegovoj, pa iznenada dohvati čašu sa vinom i iskapi je na dušak.

Zatim se žena naže ka njemu, osvrćući se prethodno oko sebe, i poče da mu govori ne žustro, ali kao da ga je ubeđivala u nešto.

Iz ove daljine čulo se najjasnije "I am Ana, yes my name is Ana", a onda se sve, valjda i zbog tog mora, tih talasa i tog vetra, mešalo u jedan tepih reči, među kojima se naziralo i njegovo ponavljanje "Moi, je suis Alain", i beše to tepih reči koji se umotavao, kao neka zvučna zavesa, oko tog stola.

Odjednom, oni su izgledali kao par koji se oko nečega raspravlja, brodolomnici oktobra koji nemaju gde da se smeste. On je iz gornjeg džepa jakne, onda, izvadio papirić i olovku i nešto joj napisao. A zatim je to isto učinila ona. Počeli su da se smeju. Sipao im je vino. Ponudio je cigaretom. Odbila je. Onda su nazdravili još jednom. Kao da su nešto malo razočarani, osujećeni, nemoćni, slegli su ramenima, i okrenuli se ka moru.

Bili su dve dobre prilike koje sede, dva skladna profila usmerena ka istoj tački, negde daleko, iza slike u kojoj su se nalazili. Onda se ona okrenula i počela nešto da mu govori, odjednom vidno gestikulirajući rukama. Pokazivala je na sebe, pa na njega, pravila neke žustre pokrete u vazduhu. Ruke su joj tada bile tako lepe i krhke, a pokreti graciozni. On se smejao. To se čulo. A onda je on nešto pričao, ne znamo tačno šta, tek onda je i on počeo da se služi rukama u tom neobičnom razgovoru. Da ne znamo početak ove priče, pomislili bismo da su gluvonemi. Lep par gluvonemih, koji ume da gleda.

Dan je postajao sve tamniji. Nova flaša bila je na stolu. Tako, oni su

www.balkandownload.org

gestikulirali, a onda bi se, pošto nazdrave, okrenuli ka moru i gledali. Kao da nešto čekaju dok fragmentarno pijuckaju vino i ćute. Lepa slika. Galebovi, čelična boja pejsaža, iako u toj sceni beše izvesne topline.

Dve žene u debelim džemperima, sa najlon kesama u rukama, prođoše ispred njih, žurno. Sve ostalo beše sporo. Kelner nije izlazio i ne zna se zašto još uvek nije upalio svetlo. Ispod dima tamnih oblaka koji su, kad je sve počelo, pretili nevremenom, dolazilo je veče, odjednom, iza njihovih leđa.

Bilo je sve teže jasno nazreti šta oni tu rade, a još je teže bilo čuti šta pričaju, osim što je odmah bilo jasno da oni, to dvoje slučajnih partnera, ne govore isti jezik. U takvoj širini, bili su skučeni, činilo se, možda najviše zato što ništa nisu mogli da objasne jedno drugom. Sad je već ona zvala kelnera, a sa novom flašom vina za njega i kiselom vodom za nju, stigla je i prva sijalica koja je zasijala na malom trgu. Ona se nasmejala zabacivši glavu unazad, u tu apsurdnost koja je bila svuda oko nje i koja joj se, besumnje, dopadala. Nasmejao se i on, ali nekako uzdržanije. Kao da nije bio siguran da li se to ona i njemu smeje.

Fljus - fljas, čuli su se udarci talasa o rivu. Tražio joj je ruku. Dala mu je. Nisu više govorili ništa.

Bez obzira na sve, bilo je to njihovo popodne i taj sumrak, naročito.

Ustali su, i bili su sve dalji i mutniji u sfumatu večeri koja je padala nekako tajanstveno. Ponovo je držala knjigu na grudima dok se on sporazumevao sa kelnerom, kome su, kako to pravila Mediterana nalažu, bile malo smaknute pantalone. Kelner im se lako naklonio i vratio se unutra. Drugih gostiju nije bilo.

Pošli su, jedno pored drugog, pored mora. Videlo se da je ona htela da poleti. Toliko se videlo. Videlo se da je on bio uzbuđen. Čuo se laki, fini topot njenih potpetica. On je držao ruke u džepovima. Bilo je uludo govoriti. Da im je bio blizu neki prostak, dobacio bi im rečnik. Ali, hvala Bogu, nije.

Ljudi se mogu voleti samo ako imaju vremena, mislili su oboje, samo što to nije vredelo reći. Niko ne bi razumeo.

Kod onog kioska za novine, gde se moglo pazariti i još nešto sitnica, rastali su se. Ona je mahnula, okrenula se polako, kao da hoće nešto da mu kaže, ali se uzdržala, to je bilo očigledno, i otišla uskom kamenom uličicom u pravcu crkve. On je malo gledao za njom. Onda se okrenuo i pošao nazad, ka kafanici. Noć se srušila na ovu priču, odjednom i tako reći sa pljuskom tame. Kao talas koji je preklopio ostrvo - stenu sa leve strane rive.

Videla se još samo njegova tamna prilika u noći. Pušio je i nekoliko sekundi

www.balkandownload.org

gledao u more. Onda se okrenuo i žurnim korakom krenuo duž rive ka kiosku za štampu. Njegovi koraci bili su oštri. Izgledalo je, kao da nema vremena. U susret mu dođe jedna od onih žena u debelom džemperu, sa punom najlon kesom, pogleda ga kao uljeza i odsečno, skoro protrča pored njega. Skrenuo je desno, malom kamenom uličicom, u pravcu crkve.

Gotovo da bi se potpuno izgubio iz vida, pa i iz ove priče, da iznenada nije stao na mestu gde je kod trošne kuće čije je temelje razjedala vlaga, baš gde se skreće na levo u još strmiju uličicu punu stepeništa - stao je, dakle, i viknuo: "ANA"! "ANA"! Vikao je kao da je nešto zaboravio kod nje, vikao je iz sve snage, bio je to krik.

Sedam teških reza diglo se u tom trenutku, sedam se škura otvori iz različitih kuća i mala strma raskrsnica sa čovekom koji se okreće oko sebe, i gleda u prozore, beše obasjana svetlošću čkiljavih sijalica što pade sa prozora, sa kojih je sedam, verovatno ANA, vikalo u uzbuđenju "Ko je", različitim temperamentima, različitim glasovima i sa različitim očekivanjima.

Slučajnost je kopile želje, izgleda da je mislio, silazeći uličicom uskom, nazad, u red i stvarnu pustoš noći. Sedam drugih, verovatno Ana, uz glasno negodovanje zatvori svoje škure. Za njim je trčkarao mrak. I onda se više ništa nije videlo. Čulo se samo udaranje njegovih cipela po kamenu. Silazio je, ali ne brzo. To je bio silazak nekoga ko razmišlja, nekoga ko je nešto propustio, nekoga ko se nečemu, još uvek, nadao.

A onda su se začuli još nečiji koraci, kraći i brži. Pa su na trenutak prestali da se čuju. Onda su muške cipele i, najverovatnije, ženske cipele, napravile istovremeno po jedan korak. Onda se čuo zvuk muških cipela koje se vuku, kao da se vuku u krug, da bi se posle nekoliko sekundi, iz mračne strme uličice koja je vodila do stare crkve, začuo, kao, laki udarac ženskih cipela koje se spuštaju na kamen sa male visine. Zvučalo je to kao da je muškarac podigao ženu u naručje, vrteo se s njom u krug, a onda je spustio na zemlju. Najverovatnije da je to bilo to, ali sa sigurnošću se ne može tvrditi, pošto se ništa nije videlo. Zatim su se ponovo čuli i muški i ženski koraci, ali kao da su se malo zanosili. Išli su na dole, niz ulicu.

To je to. Muzika koraka. Bez reči, bez priče. Recimo da je tako bilo.

www.balkandownload.org

Đavo je bio vruć

Da, đavo je bio vruć.

Gledala sam ga kako sedi u svojoj fotelji, pompezno namešten u stavu "molim?", dok sam ja skupljala kolena u stavu "mooolim!#!?*". Vadila sam pitanja iz rukava, osmatrala ga kao malu muvu kojoj ću, po običaju, iščupati krilca kad mi dođe šaka, isturala bradu malo napred (znam da mi loše stoji, ali videla sam da to sa bradom, ovde, pali). S vremena na vreme, mlatnula bih rukom, što je deo moje standardne dramaturgije poslovnih nastupa i, preterujući u svemu, po običaju, zbrajala u sebi desetak razloga zašto bi trebalo da ga prezirem.

Ali!

Ali, đavo je bio vruć!

Ideološke i političke razlike koje su nas u ovom sumanutom svetu na trenutak spojile, polako su prestale da budu tako velike i, na zgražanje moje majušne unutrašnje malenkosti, koja se u patetičnom svetu obično naziva dušom, shvatila sam kako je sve relativno i kako ima neke pakosne istine u tome da sa tri banke, što na izvestan način, priznajem, jeste moja opsesija, ljudi mogu odjednom da vam izgledaju potpuno drugačije, gotovo bolje. Sa moje tri banke naravno. Opirući se da to priznam sebi, u datom momentu, a beše oko podne (kada se inače zakazuju poslovni razgovori), i kiša je rominjala nad nama baš kako treba, osetih nešto neobično.

Da, đavo je bio vruć!

Jer, sva njegova tragičnost (volim lomne tipove, šta ću), njegov relativni

www.balkandownload.org

izgled, relativna dob i relativni stil, sa tačke gledišta jedne apsolutne tridesetogodišnje nesumnjivosti, njegovo bludničenje pogledom po razularenim kapima što su se slivale (simbolično!) niz stakla, i niski odgovori puni neodlučnosti i onoga što u žargonu obično nazivamo zavlačenjem, vrdanjem ili pokvarenošću, umesto da u meni izazovu jednu reakciju, izazvaše dve.

Dal' sam već rekla - đavo je bio vruć!

Između komunizma i feminizma, altruizma i liberalizma, humanizma i idiotizma, pomislih kako bih mogla da ga polomim lako, k'o mače muškatlu. U svakom pogledu. Čak i bez fore, samo da pristane na okršaj samnom. Posao nas je čekao, i kiša je čekala pogodan trenutak da stane, i šoljica za kafu je čekala da bude dodirnuta, i cigareta je čekala da bude prinesena ustima, samo reči nisu čekale ništa, padale su, gromoglasnije i teže (što su teže, to su više argumenti!) kao pljusak po asfaltu. U svakom slučaju, bilo je to u ritmu tam - tama, i moglo se svašta reći o nama. Pričala sam nešto o velikim pitanjima i velikim odgovorima, pokušavala da ga spopletem rečima nabildovanim i modernim, opakim i optužujućim, ali odgovora nikako ne beše.

Uh, đavo je bio vruć.

Kako je došlo do toga da između tako krupnih tema, primetim kako ima krupne ruke, i kako mu je krupan glas, i kako krupno gleda u tom sitnom danu, i kako njegovo "R" ima nečeg mokrog u sebi, i kako njegovi nazali udebljavaju neke reči kao da im namerno oblači kapute (iako su, dal' sam to rekla, napolju kapi bile krupne kao dženerike), i kako je on uopšte jedan krupan muškarac - ne znam. Tek, kad sam prvu pomisao te vrste oterala, gotovo rukom od sebe, k'o što se teraju muve, bilo mi je jasno da ono o mačetu i muškatli neće ići tako lako. Dobro, pomislih, najbolje je onda da odem, mrzi me da se trudim, ionako je to sve izmišljotina.

Da, ali đavo je bio vruć!

Napravio je jedan slučajni erotski pokret, koji zbog stidljivosti ne mogu da opišem, ali bilo je to u svakom slučaju nešto u vezi sa kaišem od sata, i baš u tom trenutku - promaja je otvorila prozore, i unela svež vazduh u tu scenu iznenađenja, i vetar je mučio zavesu, oblaci su, skoro, ušli tad unutra, dok smo se rukovali, neobavljena posla.

Laka struja u zgradi službenog potopa, mogla je da se oseti dok sam odlazila. Napolju, kiša je lila, zamalo da i munje sevaju, štikle su mi uranjale u vlažnu zemlju, i duvala je, valjda, košava, i bilo je prohladno rano popodne u koje vredi, ponekad usput, popiti nešto toplo i bezazleno, kao što usput pomazite dolutalo kuče, a ne znate zašto ste to učinili.

www.balkandownload.org

Ja znam zašto sam to učinila. Pa, đavo je bio vruć.

Stajao je zagledan u kišne kapi na oknima (nečije suze dve?), malo kijavičav od one promaje i vetra i kiše i oblaka, ali svejedno, krupan muškarac i dalje, i gledao me obasjan onim mojim suncem koje je virilo ispod oblaka, i išiban onom mojom košavom, i dirnut onim mojim dolutalim kučetom. Izgledao je tada, ali relativno, pakosno sam komentarisala u sebi, pošto sam prethodno bacila jedan kao dug i kao značajan pogled prema Prozoru. Iako je taj prozor bio pre prozor u prošlost nego prozor u budućnost, da nastavim sa pakostima, bilo mi je nekako onako, oko srca, naravno.

Jer, đavo je bio vruć.

Radi se, naime, o tome da ideologija i politika nemaju nikakve veze sa životom. Ponekad, čak ni ljudi nemaju veze sa životom, a neki nemaju veze uopšte. Mi smo bili ljudi sa svim mogućim vezama, ja i taj krupan muškarac koji ima sat i krupan pogled kroz mali prozor, i ta opšta vezanost vezivala nas je skroz. Nešto mi se dopalo na njemu, iako ničeg preteranog tu za dopadanje nije bilo, osim možda jedne nesumnjive doze opiranja životu u kome se, čini se, vise niko ne opire, i u kome već mesecima ljudi padaju zajedno sa kišom, po ulici, u ovom životu u kome samo liju neke kiše (suza, možda?), i u kome odavno nema ničega ravnog lakom pijanstvu od dobrog vina.

Hot stuff, rekoh već.

Između buke i besa u mojoj majušnoj malenkosti koja se svuda patetično naziva dušom, i svega ostalog što niko i ne očekuje da opišem, između, dakle, onih krupnih dženerika i vetra i sunca i snega i pomešanih meseci i dana, u borbi da se na ovoj faktografskoj vetrometini sačuva zdrava glava i radosno srce, između svih ograda i ograničenja, i zagrada i zareza, i normalno, novih redova, između svih pasusa iza kojih, to znam iz iskustva, vrebaju uglavnom nepredvidive zamke, između stopala broj 41 i neurednog razdeljka na mojoj grivi, ja sam duboko udahnula vazduh i ugledala, negde od prilike na sredokraći, jednu smešnu tajnu koja je čučala, smeškajući se pokvareno u polumraku.

Đavo je bio vruć!

Zaboraviću mnoge grozne datume, i loše vesti, i da sam bila potresena i dosadno patetična, i uzbuđena i pravedna i hrabra i luda i kukavica, i da sam grdila svet i boga i ljude, i da sam bila sklona da se upustim čak i u mlake predele poezije, i da su me spoplitale loše vesti, i da nije bilo dobrih cigareta, i da nije bilo mnogo čega dovoljno, osim užasa, i šta sam mislila i zašto sam pisala, i kuda sam trčala, i zašto sam htela da budem važna, ili odlučna ili ljuta.

www.balkandownload.org

Ali, neću da zaboravim ništa od te kič scene, i tog vetra koji je mučio onu zavesu na onom prozoru, ni krupne reči, ni krupne kapi, ni kuče, ni krupne opise, ni onog krupnog čoveka koji ni zbog čega nije mogao da mi se svidi, osim zato što je đavo bio vruć. Onaj đavo koji me je naterao da ovo napišem, jer je sve nemoguće i izmišljeno, kao i retki trenuci blesavosti koji mi daju dokaz da sam živa.

Više ga nisam srela. Uživo. Bio mi je posle smešan i star i glup, dosadan i besmislen, i sve ono što može da bude posle dovoljne vremenske distance, i nisam mogla da poverujem da je ikako išta ma i na trenutak, tu, u vezi sa njim, moglo da mi se svidi, osim što mi neki đavo iz čista mira nije davao mira, u tom napetom danu, sa svim tim kišnim kapima bez kojih nema dramatičnog opisa, sa tim pogledom koji je ljubio moju iznenadnu, nečuvenu, unutrašnju radost.

Mala priča. Ništa.

Inače, stvarno je bio vruć.

www.balkandownload.org

Sreda uveče

Ovaj grad je usran, pomislila sam gledajući u prazan i mračan urbani pejzaž sa moga prozora na desetom spratu, odakle se videla pruga i most, i voz koji je u tajnosti nosio, izbrojala sam, šesnaest tenkova, negde. Ovaj grad je usran sredom uveče, kada svi gledaju sportske prenose, zavaljeni u fotelje ispred televizora, ophrvani strašću za pobedom. Deca sumraka. Znala sam da ima istine u tvrdnjama mog starijeg brata da je sreda uveče u Beogradu, u stvari, Meka za frajere koji slučajno prolaze ovim gradom, i koji se ne pale na sport. Tvrdio je da su to prave dase, iako je znao da su pravi muškarci ili mobilisani, ili da su od mobilizacije pobegli u ilegalu inostranstva, u bilo koje skrovište, u kakav budžak gde ih nikakva pravedna ruka koja ne zna zašto to čini, neće odvesti u rat.

Da, bila je to sumorna sreda, kao što behu sumorni i drugi dani u tim tamnim septembarskim nedeljama, i bilo je veče, bez izgleda. Na radiju su pričali o ljubavi, neka novinarka je duhovito objašnjavala da usamljene žene, naročito sredom uveče, očajavaju pošto ne da nema pravih tipova, nego ih nema uopšte, i da onaj ko se usudi da ne odgovori na sportski zov muškosti i ostane kod kuće, nego izađe napolje, može da se nađe u pravoj obećanoj zemlji izuzetnih žena. Puštali su sentiš muziku. Htela sam to da opišem, ali nisam imala volje ni za šta. Voditelj baršunastog glasa, koji mora da je Kvazimodo, pitao je duhovitu novinarku šta je za nju pravi muškarac. Rekla je:

- "Dasa".

Dobar odgovor. Odličan odgovor. Bio je to odgovor koji me je na neki neobičan način obradovao. A onda je, potpuno neočekivano, zazvonio telefon. Javio se Miroljub, da me vodi u "Manjež".

www.balkandownload.org

O da, divno je videti Beograd noću, sredom uveče.

Taj preplanuli Miroljub, letošnji kralj plaže u Pržnu, ne zna da odgovori da li je pravi dasa. Mada, ruku na srce, na prvi pogled tako izgleda. Dobro razvijena ramena, pogled zmije i osmeh kojota, ono je što Miroljuba, kao tipičnog primerka nove generacije momaka koji vezuju maramicu na gajku farmerki, koji imaju mišiće ali i dupence, i koji ženski koketno ističu predeo svog famoznog rajsferšlusa, stavlja u centar malih erotskih snova gradskih devojaka. No, može li se dasom, u onom beogradskom značenju toga pojma, danas nazvati onaj koji više zna o markama farmerki i košulja nego o jednostavnim životnim činjenicama, i da se macanom ne postaje menjanjem kaiševa na satu i perlicama na ruci, nego ludošću mladog Brandoa i lukavošću Ričarda Gira, ili osmehom Brusa Vilisa, razmišljala sam dok sam ga gledala sa kakvom nonšalantnom sigurnošću drži moju ruku i pali svoju vespu.

Miroljub je tako ponosan na svoj izgled, ali ga to ne čini dasom. "Zašto?", pitala sam se. Pa, valjda zato što on ne zna šta znači magična rečenica divljakuša: "Polomi me kao šibicu", pomislila sam dok sam uzjahivala njegovu vespu i stezala ga neumereno, kao u nekoj ljutnji, oko struka.

Da priznam - divno je mirisala njegova kožna jakna - bila je to mešavina vetra i njega i kože, i naslonila sam glavu na njegova divna leđa, kao na jastuk, nekako iznutra nasmejana svojim mislima. Da, ne može nikada da me polomi ko šibicu, jer je tip na upaljačima od kad zna za sebe, i sem toga, njegovo prikazivanje je njegov jedini posao, njegova je opsesija, mada on to ne zna, da bude urbani Petar Pan, ali bez Zvončice i bez Vendi. To sam mislila. Dal' se toga uopšte seća, ovaj Miroljub, koji se tako dobro ljubi?

Nije mi bila dovoljno brza, ni luda ta njegova vespa, ni ta vožnja. Palo mi je na pamet, iz razmaženosti valjda, kako smo u osamdesetim jurcali ovim gradom na moćnim Harli Dejvisonima i Jamahama, sa moćnim dasama koje se nisu bojale ničega - ni jakog vetra, ni policije, ni dobrog pića, ni strasnih filmova, ni ludog rock'n'rola, ni strasnih i ludih i čudnih žena. A ni starenja. I kako Miroljub naivno veruje da nikada neće ostariti i da je u tome stvar.

"Manjež" je bio memljiv i žućkast, kao i uvek, smrdljivo mesto puno duvana, lošeg alkohola i uljnih isparenja od kojih čovek posle ne može danima da se izluftira, ali je vazda imao u sebi neku laku jezu odabranosti, sa svim tim likovima, jesenjim, koji su u vezi sa "Manježom" i sa vlastitim životnim stilom, znali tačno šta hoće. Sve je bilo puno. Mladi umetnici, propali rokeri, lokalni pijanci i ludaci, ekipa.

U uglu, kraj prozora što gleda na mračni park, sam čovek za stolom. Lep čovek, koji nas sa nekom vrstom umora poziva da sednemo. Miroljub se pali, i

www.balkandownload.org

tu smo, mi, neverovatna kombinacija.

Odmah sam videla: čovek je pravi dasa. Ali ostareli. Jer, prave dase su ostarile, to mi je odmah bilo jasno, i postale nekako setne i tragične. Jao, kako se to videlo: između veselog Miroljuba i njih, stoji strašna i potresna razvalina, ali i brdo lude i nezaboravne literature napisane na tu temu. Pao mi je na pamet Isak Baševis Singer i jedna njegova rečenica da bi .sve bilo mnogo lakše kada bi čovek neke stvari mogao da pojmi dok je još u punoj snazi. "Ali to je nemoguće", pomislila sam sedeći između njih dvojice, nad tim stolnjakom od života, sa flekama i pepelom, sa lozom i sa tim njihovim rukama, na kojima se videlo sve.

Miroljub, mladi macan, ne može da razume starog mačora kome je sve jasno i čiji pogled, dok se suočavaju, bludi negde po sećanjima, ne bi li iščupao ono najvažnije i najlepše iz njih, kao dokaz da je stvarno živeo. I čak bolje živeo onda, nego što Miroljub živi sada.

Miroljubu je odjednom dosadno. Stari dasa uživa. Ko je superiorniji, zabavljam se, uživajući u toj odličnoj sceni. Jer, znam, dok pijuckam rakiju i nameštam se kraljevski, znam da ja o tome odlučujem.

Oni pričaju o politici, ili o nečemu, Miroljub čak pokušava da bude bezobrazan, pita ga da li zna njegovog oca. Stari macan se dobro snalazi, nekako, i pali mi cigaretu, uvek sa takvom pažnjom da me laka jeza podiđe.

Ume i matori.

Stari dasa mora biti da je pisao pisma, glupa i ovakva i onakva, ali je pisao. Čuva neke cedulje, negde, sakrivene od žene i dece. Od poslednje žene i od prethodne dece. Miroljub samo telefonira. Možda nikada neće napisati nikakvo pismo. Možda nikada neće zazvoniti svojoj mačkici na vrata, noseći flašu šampanjca.

Stari dasa se smeška. On zna sve o vinima i šampanjcu i tragičnosti starenja, zna šta znači uspomena i razočarenje, i brak i slast neverstva. I stare ljubavi. I neostvarene ljubavi. I koliko je propustio, i šta je sve stigao. Stari dasa se oseća moćnijim u tom trenutku. Ali, Miroljub ne mora da se trudi, golubice mu padaju pred noge, a lakoća života ga opija. Stari dasa je, međutim, borac. Nesalomivi. Voli da se takmiči. Izaziva Miroljuba. Preplanuli Miroljub razvuče lice u osmeh i podsmehne se.

"Nemaš šanse, matori, ovaj grad je moj!"

"Videćemo", osmehne se stari macan kome je senka zenita pala na već prosedu i proređenu kosu, na potiljku.

Miroljub se napumpa. Matorac izdahne duboko, i tragično i nekako znalački. Miroljub se smeje, priča viceve. Haos. Ide mu od ruke. Nazdravljamo,

www.balkandownload.org

smejem se i ja, toj odličnoj, odličnoj sceni. Stari macan uglavnom ćuti, osmatra, luta pogledom.

Miroljub eksira. Stari dasa pije polako i probrano. Miroljub bi odjednom da bude mio, na neki način. Matorac glumi nepristupačnost. Dok Miroljub vrti ključeve od vespe, stari dasa, pali mi cigaretu. Citira omiljene pisce. Voli Selina. A zatim, načinje nešto o tuzi, univerzalnoj, pominje "welt shmertz". Lako i prirodno naručuje novo piće. Miroljub se osvrće oko sebe, uzmuvao se, gleda me u oči i pevuši tiho, jedva čujno "I wann'a sex you up".

Stari dasa ima velike čvrste šake. I Miroljub ima velike čvrste šake, divne šake ima Miroljub. Miroljub je nov u životu. Stari macan je malo poderan, trošen, ali - ruku na srce, dobro očuvan. Stari macan nudi tajnu. Miroljub nudi sve ostalo.

Kao u nekoj ekstazi, smejem se, smejem se, zabacujem glavu u nazad, zatvaram oči, prikazujem svoj vrat, rukom ga dodirujem i sve mi se odjednom dopada.

Stari macan nudi koncept Lolite. Može li se biti Lolita sa tri banke? Može li se ikom biti Lolita sa tri banke? Mladi macan nudi koncept Lule, ono, "Divlji u srcu". Odjednom, volim ih neobično, volim ih obojicu.

Stari macan ima svoj život, ali se trudi. Radi na svojoj poslednjoj i možda baš zato, najvećoj uspomeni. Ostavlja utisak. Mladi macan nema paralelni život, ili ne, bar, neki važan život. Stari dasa je prinuđen da razume da postoji Miroljub, ali mu ne pada na pamet da se povuče. Miroljub ne može da shvati da uopšte postoji stari dasa, i odmah bi, razočaran, odjezdio na svoj vespi u ono parče sveta u kome postoje samo Miroljubi, više ili manje preplanuli.

Da. Sem toga, stari dasa ima divan, božanstven glas. Kao onaj spiker sa radija, i bolji. Miroljub je ponosan na svoj stas. Miroljub će tek, možda, da postane dasa. Matori je to, skoro, prestao da bude. Beogradska Lolita ili Lula, iz "Manježa" uživa. Zabavlja se. Smeje se. Pije. Koketira sa obojicom. I neće odjednom da se odluči. Kraljica nekonzumiranih veza, piše svoj dnevnik za stolom te lude kafane, u nemoguću sredu uveče, kada, kao što je poznato, muškaraca nigde nema.

Ko je pobedio? Znam da je pobedio onaj oko čijeg imena onda, kada Lolita ili Lula, više nikome ne može da bude ni Lolita ni Lula, iskopa najviše slika, reči i mirisa.

Čangrljalo je sve oko mene, neka zavesa od žamora kafane bila je oko nas, i bila sam, odjednom, na ivici da uradim nešto nepristojno, ispod stola, kolenom, da ih dodirnem obojicu u isto vreme, da napravim zbrku za stolom kakva je bila u mojoj glavi, u kojoj sam samo razaznavala da pravog dasu ipak ne određuju

www.balkandownload.org

ni reči, ni pamet, ni mišići, ni pažnja, ni bezobrazluk. Da pravog dasu određuje žena koju je birao i žena koja ga je odabrala. Počela sam glasno da se smejem na tu pomisao. Život, naravno, čini čuda.

"Miroljube, idemo!", ustala sam naglo.

Gotovo zavereničkі, namignula sam starom macanu, koji je sve razumeo.

www.balkandownload.org

Dobra vila

Kada se probudio, imao je sindrom rudarske nesreće. Škriljci u glavi sprecavali su ga da potpuno otvori oči, i kao u nekom magnovenju, kroz omamljene predele njegove svesti, promicala su mu neka neizgovorena pitanja, fragmenti jučerašnjeg dana i somot popijene noći u kojoj se zgusnulo toliko događaja, da je zaželeo da još malo zagrli jastuk i utone u meku toplotu posteljine. Ali, bolela ga je glava. Zureći ispred sebe, gotovo da se zakleo da više neće mešati toliko pića, jer dan koji počinje bolom, ne vredi ni nastavljati. Ali nije imao kud.

Čangrljanje koje je dolazilo iz daljine, vraćalo ga je u realnost, u realnost koja mu je jasno stavljala do znanja da nije sam i da je slast jastuka i toplina kreveta, u stvari, mutna reminiscencija na neko lepo veliko telo koje je disalo pored njega. Tek tada je shvatio da soba u čiji je plafon tako tupo zagledan, uopšte nije njegova.

Pokušavao je da skrpi pokidane krpice sinoćnje pijanke, ali teško mu je išlo. Jedini utisak koji je imao, beše da mu je u tom krevetu bilo divno, ali lica i ničeg u vezi sa licem koje ga je ljubilo, nije mogao da se seti. Kroz glavu su mu promicali tek nepovezani fragmenti, sličice gužve i jako našminkanih devojaka, pa onda, krupno crveno nakarminisana usta koja povlače dim cigarete, pa kockica leda koja upada u nečiji dekolte i cika iznenađenja pomešana sa glasnom muzikom, zakuska i čangrljanje escajga, i onda - veliko zatamnjenje. Ponovo je padao u laki dremež. Ali zvuci jave koji su se približavali, zajedno sa lakim šljiskanjem papuča po nečijim petama, vratiše ga u realnost.

Pred njim je stajala, umivena i rasčešljane kose, njegova avantura. Imala je bade-mantil boje jorgovana i takve iste papuče na visoku štiklu, i jedva

www.balkandownload.org

održavajući ravnotežu, lako se klatila držeći u rukama veliki poslužavnik sa koga se pušila kafa. U njenom širokom osmehu, bilo je nešto kao izvinjavanje i nešto kao polaganje prava na tu scenu - na njega u krevetu i na sebe iznad kreveta, sa šoljama za kafu i sa tom, već razrešenom, intimnošću "jutra posle".

Svojim mutnim, još neprobuđenim očima, gledao je njeno obično lice, za koje nije mogao da kaže ni da je lepo, ni da je ružno, i njene obline utegnute frotirskim kaišem oko struka, i nije mogao ništa od toga da poveže sa prošlom noći, ni sa igranjem u ritmu muzike za ples, ni sa pričom o nečem veoma zanimljivom, niti je mogao da je poveže sa bilo kim iz društva, ni sa jednom grupicom devojaka koje su vrckale okolo. Još manje je uspevao da dokuči kako se našao tu, u tom krevetu, u toj sobi. Prevrtao je po bolnoj glavi sličice od sinoć. Nije se sećao nikakvog automobila, ni vožnje, ni otključavanja vrata, ni mučnine u liftu, i zagledajući se radoznalo u njene plave lokne i njeno lice u kontrasvetlu, ništa mu nije bilo jasno.

Protrljao je oči da vidi da li još sanja.

Njegova avantura bila je pred njim. Spustila je poslužavnik na stočić, sela u fotelju ne skidajući pogleda sa njega, i bez i jedne reči zapalila cigaretu. Prekrstila je noge i penjoar je samo malo skliznuo sa njene butine, otkrivši mu splet njenih vena i popucalih kapilara. Nežno je lupkala papučom po peti, fiksirajući ga pogledom, ali on nije bio siguran kakav je to pogled jer je bio polumrak i dan joj je osvetljavao potiljak. Mrzelo ga je da se pomera, ali mamio ga je miris kafe i duvanski dim, i on se polako, pridiže na laktove.

Odjednom mu se ona, koja je sedela prekoputa njega, učini veoma privlačnom, toplom, mekanom i koketnom, u toj nepoznatoj sobi, ali vrelina koja ga obuze na dnu stomaka odmah nestade pred bolom koji je dolazio iz glave.

Zapalio je cigaretu i otpio gutljaj kafe. "Ko si ti", hteo je da pita, ali mu se namah učini nepristojnim da je oslovljava sa "ti". Zagledao se u njeno lice i učinilo mu se da je starija od njega. U stvari, ne da je starija od njega, nego da je starija žena, a način na koji ga je gledala u toj takoreći zujećoj tišini, čiju je muku samo pojačavalo njeno nežno lupkanje papučom po peti, odmah ga je razbudio.

"Jel' dobra kafa" pitala ga je tihim ali hrapavim glasom, gnječeći žustrim pokretom cigaretu u pepeljari i paleći novu. Samo je klimnuo glavom, osećajući kako se nekako, odjednom, smanjuje pod čaršafom i kako mu šoljica na tacni, vibrira. Taj glas učinio mu se poznat, toliko poznat, i pre nego što je uspeo da spusti taj glas u mutne ponore svoga sećanja, žena ga preduhitri.

"Zaspao si, pa sam te prenela ovde" govorila mu je smeškajući se, i on je odjednom video njeno lice, od čega mu se sledila krv u žilama.

www.balkandownload.org

"Javila sam tvojima da si ovde, da se ne brinu".

Odjednom je počeo da se trese ispod čaršafa.

Kuma! Da'l je moguće? Kuma! Pitao se u sebi, zaprepašćen i šokiran i postiđen pred užasnim, neverovatnim i svakako neočekivanim saznanjem da je bio sa rođenom kumom! Sa kumom koja ga je krstila i koja mu je celoga života bila kao dobra vila!

Hteo je da se nasmeje, od muke, pred užasavajućim saznanjem da je jedini, od svih koji su čitali bajke, zveknuo svoju dobru vilu, ali mu gorčina i neopisivo kajanje, pomešano sa gađenjem, pokvari taj dobar fazon. Tek sada se sećao.

Žurka u kuminom stanu, njegova pet godina mlađa kumica slavila je rođendan... ovo je kumina spavaća soba i kumin krevet na kome se toliko puta celog svog života igrao ćebovanja, i "doktora" sa njenom ćerkom... Jedino mu nije bilo jasno šta je on tu radio i kako je tu dospeo... Kumica je otišla sa dečkom... ostao je on sa kumom.

Kuma se smeškala, gledala ga pravo u oči, povlačila dugačke dimove i lupkala papučom po peti. Nije znao šta da radi. Bio je odjednom očajan, toliko očajan da je odlučio da se ponaša kako situacija nalaže - da odglumi da mu je svejedno. I hteo je čak da bude bezobrazan, da joj kaže da nije trebalo još da ga budi, ali se odmah povukao. Jer, nije bio siguran šta se među njima, u stvari, desilo.

Pomešana osećanja gnječila su mu dušu, ali je znao da ni slučajno ne sme ništa da je pita, da ne bi ispao smešan. Od jednog trenutka sinoć, do ovoga jutros, ničeg se nije sećao, imao je potpuno zatamnjenje, ali sama ta scena - ona preko puta njega i on u njenom krevetu, bila mu je užasno neprijatna.

Mislio je da će umreti, srce mu je ludo bubetalo ispod čaršafa, a film njegovog života, počeo je krajnje izdajnički da se odmotava pred njegovim očima. Kroz glavu su mu prolazila sećanja kako ga je, dok je bio mali, držala za ruku i vodila u zoološki vrt, kako je uvek dobro kuvala i kako je voleo da sa mamom i tatom odlazi kod nje i kod kuma na ručak, tim pre što ga ona nikada nije terala da pojede sve u tanjiru. Sećao se zajedničkih letovanja i kako je ona dobro izgledala u kupaćem kostimu. I kako je njemu i maloj kumici uvek kupovala sladoleda koliko god su mogli da pojedu... I, ređale su se takve ili još potresnije sličice iz njihovog zajedničkog života. Mogao je da se smeje, mogao je gorko da plače. Ali ipak nije mogao da veruje da je, makar i u svome najvećem pijanstvu, mogao da leži na toj ženi, i da je dodiruje.

Situacija je, međutim, govorila da se upravo to desilo. Osećao je da nema gaće, ali nije smeo da se pomeri da to i proveri rukom. Nepomičan. I sem toga, zašto je kuma u penjoaru i zašto ga tako gleda?

www.balkandownload.org

Pomislio je u tom trenutku na kumicu i na svoju majku i na kuma, na skandal i na prekid tog prijateljstva koje je negovano više od trideset godina i nije mogao da razluči ko mu se više gadio - da li kuma sa velikim grudima ili on sam, tako nesiguran i glup sa tom cigarom, i kafom u tom krevetu.

- A šta ako sam joj se dopao, a šta ako poludi za mnom, mislio je, gledajući pravo ispred sebe, gotovo bez daha pred trenutkom koji je dolazio. Pred suočavanjem sa istinom pijane i tamne noći u kojoj, nadao se, možda nije bilo ničega, a možda se desilo sve.

"Pa, kako je", pitala je kuma gledajući ga pravo u oči, mučeći ga ženski polako. "Probudi se, već jednom", a on je u tom trenutku želeo da zaspi i da se više nikada ne probudi. "Gledala sam te dok si spavao. Ti si, negde, još uvek beba", rekla je tako toplim glasom da je mislio da će povraćati. Zatim je zastala nekoliko sekundi.

"Ključ ostavi u sandučetu i...". Nije završila. Htela je još nešto da mu kaže, ali ustala je i bez reči izašla iz sobe.

Nikada nije saznao da li se medu njima nešto desilo ili ne, ali je pri svakom njihovom kasnijem susretu mislio samo o tome. Kuma je prema njemu bila kao i uvek, ništa se nije primećivalo, nikada ni jedan pogled, niti aluzija, ništa što bi upućivalo na strašan i neoprostiv greh koji su, možda, počinili. I, sigurno da i nije zgrešio, jer bi to na ovaj ili na onaj način znao. Jedino što sebi nije mogao da objasni jeste kako je bio go i ko ga je skinuo, i ko mu je izgrebao leđa i ko mu je ostavio malu šljivu na vratu. Ali, tu tajnu čuvala je njegova kuma.

Dobre vile i postoje, znao je to još iz detinjstva, da ponekad ubiju našu radoznalost.

www.balkandownload.org

Jin & Jang

O životu je znala tačno onoliko koliko joj je bilo potrebno za bezbedno kretanje među drvoredima, među tezgama, među automobilima i među ljudima. Nisu je uzbuđivale nikakve trivijalnosti, pa ipak, sitnice su stvarno činile njen život. Niti je o svome položaju ispod zvezda suviše razmišljala, niti se bavila velikim temama - jednostavno, upuštala se u svoj svet, za koji je držala da joj je dosuđen i zato nepromenljiv, krotko, kao jagnje. Njenom bilo čemu nije se imalo šta zameriti, sve dok: sve dok se jednoga dana, nije zaljubila u neprijatelja.

Njen neprijatelj imao je izgled neprijatelja, i oči neprijatelja, i držanje neprijatelja i videlo se da je neprijatelj po svemu, uključujući i njegovo odelo, sa svim onim neprijateljskim oznakama koje su se nazirale na reverima i džepovima, i imao je jezik neprijatelja i bio je na prvi pogled nekako neprijateljski dalek, stran i tuđ, ali ona ga je volela.

Kako je moguće voleti neprijatelja, pitali su je prijatelji, i ona nije znala da im da ubedljiv odgovor, osim onoga koji je čučao u biti stvari, i zato bio tako običan - a to je da ljubav ne zna za granice. "Kako je moguće da i ti ne postaneš neprijatelj", pitali su je neprijatelji njenog prijatelja, a ona ni njima nije uspevala da odgovori ništa pametnije od onoga da ljubav ne poznaje ni ideologiju, ni geografiju. Opijena ljubavlju prema opštem neprijatelju, uživala je u malom prkosu svoga srca, ne shvatajući da je prelazak preko granice socijalne podnošljivosti uvek isti - bilo da se radi o koraku ili o kilometru.

Njen čovek, neprijatelj, tražio je malo ljubavi, i ona mu je to dala, ubeđujući sebe u sve one priče o srcu i granicama, i igrama bez granica, i happy-end melodrami. Nije joj uspevalo da razluči kako to ljudi ne umeju da shvate da je

www.balkandownload.org

on, mada neprijatelj, čovek koji ima toplu kožu kao i ostali, i da je ljubi lepo i meko, i da je nežan i da ume da bira i jela i pića i poklone, i da je veza sa neprijateljem ista kao i sve ostale ljubavne priče. Nije joj bilo jasno zašto su ljudi odjednom postali tako ljubopitljivi, i tako savetodavni, i tako neprijateljski raspoloženi prema njoj. Bunila se njena priroda protiv ovlaš nabačene teze da ona pripada njima a ne njemu, te da je njena veza sa neprijateljem, nešto kao najkrupniji i najprljaviji dokaz njenog izdajstva spram pripadništva krugu, spram ideja i bazičnih verovanja njenih prijatelja.

Kada bi se našla sa svojim neprijateljem nasamo, grlila ga je još jače, kao nekog dragog medu, koga hoće svi da joj otmu i rastrgnu. Jer, biti neprijateljeva žena, sve više joj je postajalo jasno, nije uopšte mala stvar, niti je to više bio samo ljubavni teret koji je nosila na leđima.

Noćima, dok bi on spavao snom neprijatelja i tiho disao u njen vrat, onako neprijateljski veliki i opušten, nju bi sve vise morile ozbiljne misli na koje nije bila naviknuta. Na primer, da li i ona postaje neprijatelj, tako što jednome neprijatelju dozvoljava da joj se približi do granica koje nisu za opisivanje. Pa onda, da li svi ti poljupci koji su padali po njenom telu i sve te pažnje kojima je obasipa, znače da on možda i nije toliki neprijatelj kolikim ga drže. Onda bi je poput munje recnula misao da možda, prijateljstva i neprijateljstva određuju samo srca i ništa više, te da sve zamerke koje joj poput doboša bubnjaju u glavi, nemaju nikakve veze. Duboko uzdišući i gledajući svog jedinog, neprijatelja, pogledom koji je iako pun miline, u sebi sadržao i nešto malo upitnosti spram te ljubavi, postavljala je još neka pitanja: na primer, da li je i ona na putu da zbog svega toga i tih izgužvanih čaršafa, zbog iste šolje iz koje su ujutro pili mleko, postane nečiji neprijatelj, ili je već to postala - zato što neće da se odrekne ovoga jednog, koji miriše na pomorandže i grli je u snu?

I, kada bi njegova teška, neprijateljska ruka, u toku noći pala na njen struk, i kada bi koji sekund i sve ostalo bilo na njoj, te teške i neodgovorive misli iščilele bi joj iz glave, kao da ih je neprijateljska ruka zaborava, odnela.

Nije ni primetila da im se krug prijatelja polako sužavao. Neprijatelj je plaćao cenu, a i ona sa njim. Sve je bilo manje mesta gde su mogli da odu zajedno, i sve je manje bilo mesta na koje je mogla, kao neprijateljeva žena, da ode sama. Odjednom je počela da primećuje da skoro da više nema o čemu da priča sa tolikim drugim ljudima. Retki prijatelji klonili su se mnogih tema da nju, neprijateljevu ženu - ne povrede, jer je čak i razgovor o teglama džema mogao da ima neku neprijateljsku nijansu. Neprijatelji su se zgražali ideje da uopšte razgovaraju sa njom. Tiha ekskomunikacija koja je trajala i bila postepena, odjednom joj se ukazala sa svim svojim razjapljenim vilicama koje

www.balkandownload.org

su čekale da škljocnu. Ili da bar škrgutnu.

U tim trenucima volela je neprijatelja još više i još beznadežnije. Nju nije zanimala politika, niti razlozi zbog kojih je njen čovek bio neprijatelj, jedina politika koju je znala, bila je politika ljubavi, a to je značilo samo jednu jedinu demokratsku dilemu - da li joj kolena klecaju ili ne, kada se on pojavi. Njoj su klecala kolena od njega, ali su joj sve više klecala i od drugih. Jer, njen čovek nije mogao da bude ništa drugo nego neprijatelj, u svim tim političkim, istorijskim i ratnim datostima, on nije mogao, niti je hteo, niti je to ona u ime bilo čega, od njega tražila, da se promeni. Njen neprijatelj nije tražio od nje da mu se pridruži u neprijateljstvu. Bio je, rečju, jedan sasvim fini, tolerantni neprijatelj. Oni su bili jednostavno, dva suprotna i svime na ovom svetu suprotstavljena pola koja su se, međutim, neodoljivo privlačila. Čisti politički i ljubavni naravno, jin i jang.

Šta se desilo?

Sve te dileme koje su je mučile noćima, danju su se pretvarale u prkos, u bes, u očaj u inat. Razmišljajući o tome da će je možda, jednoga dana, njeni prijatelji polivati krečom, kako se to već radilo u istoriji, i da će je brijati do glave, i da će je možda, jednoga dana, proterati zajedno sa njenim neprijateljem, njena ljubav rasla je sve vise. Ljubav ili ono što je uz tu ljubav išlo. Volela je svoga neprijatelja, al' je negde u dnu svoga srca volela i sebe jer se nije dala opštim zahtevima vremena i okruženja, volela je sebe tako nekako izneneđujuće nepomerivu.

I bura je prošla. Jedno brijanje do glave i malo kreča. Kosa je porasla, kreč se oprao, pljuvali su je i pokazivali prstom na nju, ali i to je prošlo. Kao u JI Džingu, znala je da ni jedna nevolja ne traje večno i da je ceo svet, u stvari, jedno veliko pulsiranje večitih promena.

Njen neprijatelj i ona, izdajnica, prošli su mnogo toga zajedno i ostali zajedno. I dalje nemaju mnogo prijatelja, ali su naučili šta je prijateljstvo, kao što ih je njihova ljubav naučila još mnogo čemu.

O lošim stvarima koje su preživeli zajedno, ne govore nikada, nikada - jer znaju da je svako podsećanje na loše, nešto kao traženje dokaza da si bio u pravu. A ona je znala da u ljubavi ne može biti greške, i ispunjena tim saznanjem, grlila bi svoju veliku, toplu, pulsirajuću grešku, grešeći ženski neumereno.

www.balkandownload.org

Zvono ljubavi

Gospođica Magdalena Prodanović, uvek je najbolje znala koja boja ide sa kojom, kako se biseri ne slažu sa koralima i kako se dijamantski prsten nosi samo za veče. Nosila je isključivo cipele sa kožnim đonom, košulje od svile ili stoprocentnog pamuka, a u njenom kupatilu stajali su samo najbolji i najprirodniji sapuni. Na to je bila posebno ponosna. Znala je, uz sve to, bar hiljadu načina da se kosa neguje, a njen razdeljak uvek je bio blistavo sjajan i geometrijski tačan. Nije tajna da je davala pravo malo bogatstvo na prirodne kreme za sve tipove kože, pošto nikako nije mogla da odredi kom tipu pripada.

U stvari, možda je sve to radila zato što nije pripadala nikom.

Njen stan, ah - bila je to galerija lepih tapeta koji su se menjali svake dve godine - da bi zidovi mogli da dišu. Njena kuhinja bila je izglancana kao sa stranica "Casa Gioia", a znalo se da je i u njenoj devojačkoj kući bila naročito hvaljena zato što bi svaku čašu, kao apotekarka, posle pranja gotovo umetnički zagledala ispod sijalice, ne bi li otkrila kakvu izdajničku mrlju od vode. Njeni tanjiri bili su tako veličanstveno poređani, imala je čak i servis za dvanaest osoba plus escajg, posrebreni, iz Poljske. Sve je to bio njen miraz. Stolnjaci u rišelje radu čekali su besprekorno složeni, sa sve servijetama, u komodi, da budu postavljeni na tom svečanom ručku. A njeni peškiri, ta paleta netaknutih pastelnih boja, zauzimali su celo krilo plakara.

Taj mali stan bio je uređen kao kakav muzej. Nekoliko beržera u bidermajer presvlakama, te biblioteka sa primercima lepe književnosti i umetničkim enciklopedijama, stari zidni sat koji je dobila od oca, lampe sa postoljima koja su se caklila bez i trunke prašine na sebi - sve to davalo je poseban ton tom urednom i ušuškanom gnezdu gospođice Magdalene Prodanović.

www.balkandownload.org

Televizor je bio tu, samo zbog držanja kontakta sa vremenom, inače - nije za to uopšte marila. Zapravo, njoj vreme i nije predstavljalo neku kategoriju. Imala je ona vremena da sačeka i da se pekar Janićije vrati sa bolovanja pa da onda kupi pravo žu-žu pecivo, "a ne kod ovih koji trpaju svašta", i da se otvori radnja sa francuskim materijalima "pa da napokon sebi sašije nešto što će biti nešto", imala je vremena da sačeka sve što treba - pa i svoju priliku. I čekala je uporno i dugo, kao u pesmi Konstatina Simonova, i čekala je ona dugo, i znala je da će on sigurno doći. Ali, njega nikako nije bilo.

Svake godine, gospođica Magdalena štedela je racionalno i uplaćivala sebi putovanja u inostranstvo preko turističke agencije. Na ta putovanja išla je sama (jer nije mogla da podnese razmaženost svojih prijateljica), uvek sa elegantnim mada malo vanvremenskim slamnatim šeširom, a u njenoj tašni uvek je bilo nešto protiv influence, nešto protiv bacila i nešto protiv radosti.

Volela je da čita ljubavne romane, i to je uvek išlo sa njom, te knjige, nešto kao elegantni znak da je žedna ljubavi. Tako, uvek sama. I u njenu kuću retko ko je ulazio, jer je ona sve spremala samo da njega, koji nikako da stigne, dočeka. Učila je jezike, neprestano radila na svojim finim manirima, i bila je, rečju, jedna od najpristojnijih osoba koje je znala, ali nije imala sa kim da podeli brojne dileme koje su joj kao vrapci, kljucale usamljenu i stidljivu dušu.

Ah, kad bi ljudi samo znali kako ona nije uživala u paelji kao što su se oduševljavali drugi turisti - Magdalena Prodanović je dobro znala, odmah, da bi ona, samo da ima kome da je napravi, napravila to mnogo bolje: bio bi tu sveži šafran umesto sušenog a i kozice bi bile sveže, juče ulovljene na moru. Pa onda, ni jedan sladoled u metropolama sveta koji je probala, likovala je u sebi, nije mogao da se meri sa njenim od čokolade, koji je, ne štedeći materijal, pravila za vrućih letnjih dana. Alkohol nije pila, jer se strašno plašila da bi joj posle čašice vina, ionako rumeni obrazi bili još rumeniji, a to bi, mislila je, odalo prostom i zloslutnom svetu, njenu tako brižljivo skrivanu tajnu čednosti. Iako na pragu svoje pete decenije, bila je sigurna da će se njena nedodirnuta čednost dopasti onome nekom, koji je kao i ona, voleo ruske romane.

Svet oko sebe posmatrala je sa nekom vrstom čuđenja, sa iskrenim nepristajanjem na pravila koja su potpuno suprotna od onih koja su u lepoj literaturi, na vreme, bila uspostavljena. Nije mogla da shvati kako neke devojke boje kosu u žuto, i zašto se tako napadno šminkaju, i zašto preterano otvaraju dekoltee, i šta to muškarci nalaze u visokim štiklama i preteranom kićenju, kada ceo svet zna da je umerenost, pristojnost i finoća, znak prave elegancije. A o čistoći da i ne govorimo.

Njoj, na primer, nije moglo da se desi da bilo kojim praškom pere sudove, ili

www.balkandownload.org

veš, a u njenim ormanima bilo je bosiljka koliko ti duša želi, njene su cipele u polici bile sve tako očuvane i kao iz radnje, njen donji veš - ah kako je želela da ga pokaže onom pravom kome bi pripadala - bio je lep i umereno čipkast i od batista i poslagan sa takvom ljubavlju i pedantnošću, da bi joj čak i njena baka pozavidela.

Ideja da se prijavi u neku agenciju za ljubavno spajanje, bila joj je strana, kao što su joj bili strani svi ti pohotljivi muškarci i žene što su se raskalašno zabavljali u letnjim baštama Beograda. Zato je u kafane odlazila samo kada je bila u inostranstvu, jer samo tamo, sama žena nije nikome ličila na čudo. Magdalena Prodanović bila je nešto između provincijske feministkinje i svetske usedelice, i te dve oprečnosti u svojoj prirodi, u svome shvatanju sveta, nekako je uspevala da uskladi, a da taj jaz, niko u njenoj blizini, mislila je, ne primeti.

Ona nikada nije plakala, osim na sahranama na koje je odlazila često, shvatajući to kao jednu od ozbiljnijih socijalnih obaveza, uvek za tu priliku odmereno i tačno obučena. Njen se pogled nikada, ni na kome, nije zadržavao dugo, jer je to smatrala nepristojnim, ali je negde u dnu svoga sparušenog srca znala da to sve, sa njom u vezi, jednom, neko mora i da primeti. To sve, sa njom, i sa njenim stilom, i sa njenom urednošću i tačnošću, to sa njenim besprekornim poznavanjem stvari, i priključaka i uključaka, to kako je ona zamišljala da život treba da izgleda.

Smejala se tiho, pokrivajući usta rukom, smatrajući da pravoj dami nikada ne treba da se vide zubi. Noge, na primer, nikada nije prekrštala, jer je jednom pročitala u nekom ilustrovanom listu, da su baš to najviše zamerili Lejdi Dajani. I, uopšte, verovala je da se ta njena elegantna, smirena i dobro proučena finoća koja joj je tako ležala, mora negde videti.

Nije mnogo sanjala, ali je za nju pitanje dana bilo kada će se udati za nekog urednog i finog čoveka, diplomatu, kome bi, kao ni jedna druga, pomogla u karijeri. I u kući. I kako bi mu bila izuzetna družbenica na njegovim putovanjima, i na njegovim prijemima, i kako bi njena kulinarska besprekornost, sigurno, zapanjila mnoge ljude iz diplomatskog kora, ma u kojoj zemlji da se nalaze.

Ali, diplomatu nigde nije mogla da sretne. Oko nje su uglavnom bili zauzeti i suviše raspojasani, pa možda i suvise erotični tipovi koji su je plašili, čije su žene, okićene kao božićna drvca, čavrljale o depilaciji i solarijumima i nekim novim čudesnim brushalterima, a ona se osećala tako uskraćenom. Jer, nikoga na ovome svetu nije zanimalo kako se ona provela na Palma De Majorki, i da li je stvarno plakala kada je proletos bila na Zidu Plača, i da li stvarno u Kazablanki postoji Rikov Bar, i šta bi sve ona mogla, zanimljivo i lepo i istinito

www.balkandownload.org

da im ispriča o Stubu soli. Samo su albumi za fotografije pričali njenu priču, ali ona nikome, osim retkim prijateljima i rođacima, nije u stvari, imala da ih pokaže.

O deci, još uvek, nije razmišljala. I deca iz njene familije, mada slatka i pametna, nervirala su je, jer su joj zavrtala rese na tepihu, i pravila joj nered po kući, a još su je više nervirale njihove majke koje su sedele, pile kafu i umilnim glasićima vaspitavale svoje potomke: "Dušo, nisi pitala tetka Magdalenu da li smeš da okupaš tu knjigu".

Svakoga dana gospođica Magdalena Prodanović, oblačila se po čuvenoj maksimi Koko Šanel - što je takođe pročitala u nekim novinama - da žena mora da izgleda kao da će svakoga trenutka sresti čoveka svog života. Ali, kod gospođice Magdalene takav jedan nikako da se pojavi. U retkim trenucima istinske sete, vraćala bi se na svoju davnašnju tihu patnju. Sreli su im se pogledi na brodu za Đerdap gde je išla u vikend turu sa čuvenom agencijom "Putnik". Znala je samo da se zove Đole i da studira ekonomiju. Ali, tih par reči koje su prozborili pre skoro dvedesetak godina, nikada neće zaboraviti. Ni njegove crne oči, ni kako joj se obraćao kao nekoj dami, ni kako je imao fine manire i kako je bio lep, lep, lep - i sam.

Tog Doleta nikad vise nije srela, ali ga se sećala tako jasno, tako čisto i tako toplo, kao što se nikoga u svom životu nije sećala. Verovala je, u dnu svoga bića, da će Đoleta ponovo sresti na nekom brodu ili u avionu, ili na nekom mostu, Đoleta ili bilo kog Đoleta, koga sada, znala je to, ne bi propustila.

U međuvremenu, naučila je savršeno da živi sama, u svetu neurednom, koji ni po cemu nije ličio na nju, svetu u kome su je, treba i to reći, neverovatno nervirale ove strasno neuredne ulice i aljkavi kontejneri, gužva u tri sata i krkljanac u trolejbusu kojim se vraćala sa posla, svetu koji je odisao prljavim stepeništima i lošim mirisima, svetu koji je ponekad činio da gospođica Magdalena Prodanović kaže sebi vrlo iskreno, kako je velika greška što je ona rođena baš tu. Ali, razmenjujući petu banku života, osvrnula se iza sebe i pogledala svojih četrdeset godina kako su jednostavne, neuprljane i uredne, kao u radnji. Usedelički život za nju nije postojao. Ona je znala da je njena srećica mora stici - kad tad.

Diplomatski snovi i uspomena na kratak susret s Đoletom, davali su joj volju da se nada. Jer, nada je nikada nije napuštala. Zdrav život i uredne navike, obećavaju joj mnogo leta, i mnogo slamnatih šešira i paelja i finih pomada, i linija joj je još uvek pristojna, i toliki turistički aranžmani su pred njom, i sve je kod nje i u njenom životu spremno odavno, za princa.

Kad postavlja sto, Magdalena Prodanović, uvek na to pomisli. "Samo poštari

www.balkandownload.org

zvone dvaput? Ne, nemoguće". Zato sve češće sedi kod kuće da ne propusti ono jedno, pravo zvonce, na koje ima pravo.

Jer, možda baš sada, u ovom trenutku, neki muški koraci idu ka njenim vratima, i neka muška ruka pruža se ka zvonu. Odzvonilo je samo onima, zna gospođica Magdalena Prodanović, koji su prestali da se nadaju.

www.balkandownload.org

Štediša

Izgledao je, stvarno, fenomenalno. Kosa talasasta, nos lagano orlovski, ali nekako pravilan i ne preterano tanak, jedna obrva malo dignuta, prirodno dignuta, nešto kao znak večite upitnosti spram života, oči žive, takoreći žeravice, koje se nikada nisu suviše dugo, da bi ičemu dale značaja, zadržavale ni na ljudima, ni na stvarima. Samo su prirodne pojave, poput oblačnog neba, ili zalaska sunca, mogle da za duže opčine te oči i to lice uspešnog gradskog macana, za kojim su tolika ženska srca potajno uzdisala, dok je pronosio svoj lepi vitki stas između stolova mondenske kafane "Kod dva bela bubrega" koja je bila nešto kao najvažnija gradska arena, u kojoj se mesto na socijalnoj lestvici određivalo isključivo rasporedom stolova i gostiju koji su za njima sedeli.

Bio je, dakle, nešto kao pokretni praznik za oči, omiljena faca u svakome društvu, čovek koji je svojom pojavom bio neka vrsta virtuelnog osveživača vazduha, gde god da bi se našao. Rečju, bio je od one retke vrste tipova koji popravljaju raspoloženje u svakom društvu: prisutne žene, bez obzira da li su same ili sa svojim muškarcima, shvatale bi, nekako iznutra, da nisu za džabe izašle, te da je koketerija i neka tiha unutrašnja utakmica među njima, za pažnju lepotana, najbolje što im se te večeri desilo. Drugi muškarci imali su izmešana osećanja prijatnosti i ljubomore - njihove žene odjedanput bi postajale mnogo veselije i erotičnije, a razgovor za stolom odjednom bi postao nešto golicavo i uzbuđujuće, kao topli dah za vratom, od koga se ženama naježi koža, a muškarce natera da se ističu duhovitošću. To je bio taj Kokan Dragaš, dikan Beograda.

Dodatnu golicavost njegovoj pojavi davala je neobjašnjiva činjenica da nikada, zapravo, nije ni jednoj ženi pripadao skroz. Nije se, jednostavno, mogla

www.balkandownload.org

pronaći dama koja bi smela da kaže da je bio njen, da ga je imala, a da ne ispadne smešna. Kokan Dragaš, dikan beogradskih kafana, stoga je imao puno pravo da sebe shvata kao opšte dobro lokalne čaršije, nešto kao hodajući spomenik nekonzumiranih ili dopolakonzumiranih veza, nešto kao večitu pretnju sreći svakog drugog muškarca sa kojim bi se sreo.

Lepo vaspitan i šarmantan obilazio bi svoju kafansku parohiju sa takvom prilježnošću na kojoj su, po sistematičnosti, dobrom planu i tačnosti mogli da mu pozavide i prodavci večernjih izdanja novina: pojavljivao se po noćnim mestima, tačan kao sat i elegantan kao Titov gost iz kasnih šezdesetih - da se pozdravi sa svima, da bude viden i da, pomalo nervozno gledajući na svoj zlatni "Šafhauzen", ubrzo, u žurbi, ode na drugo mesto.

Normalno, imao je manu.

Nije voleo da troši. Bio je poznat po tome da je uvek večerao kod kuće. Bilo je poznato da Kokan Dragaš pije uglavnom kiselu vodu i da bi samo ponekad dopustio sebi čašu špricera, uglavnom onda kada bi ga drugi za stolom pozvali da im se pridruži na flaši. Insistirao je, fakat, da svoju čašu kisele vode plati sam. To mu se nikada nije moglo prigovoriti.

Njegov novčanik, bio je lep kao i on, poslednji modni krik, od prave krokodilske kože i čak je bio i kreacija sa potpisom čuvenog kreatora Miriuki Dačihure, ali neverovatno - sa zmijom unutra! Pušio je malo i retko, i nikada nije imao cigarete. Uopšte, u stvarima novca i materijalnih dobara, ponašao se nekako skromno i skrušeno, mada ipak dostojanstveno: ništa nikada nije tražio ni od koga, ali je ponuđeno prihvatao sa nekim odsutnim izrazom dostojanstva na licu. Više kao da je Kokan Dragaš osećao da drugima, tako, čini poseban plezir. Njegova čekovna knjižica, koju su samo retki imali privilegiju da vide, bila je uredna i krasnopisom ispisana, i povezana u kožnu futrolu takođe od krokodilske kože, za nijansu svetlije nego na novčaniku. Stvarno je vodio računa o tome, Kokan Dragaš, dikan Beograda, i to sve zajedno bilo je - da ti srce zaigra.

Za rođendane je svojim brojnim prijateljima poklanjao uglavnom svoje lepo, božansko i po nekim nepisanim beogradskim standardima - otmeno prisustvo i po koju flašu vina. Već se prepričavalo kako Kokan smatra da žene treba da budu opčinjene činjenicom da im on uvek donosi po samo jednu ružu. Nije to bilo zbog para - nego je znao, lepo je osećao da je jedna ruža koju on poklanja, mnogo simboličnija i vrednija od ogromnih buketa i grana orhideja, sa kojima su dolazili drugi. Jer, Kokanova ruža, bila je znak.

Bio je majstor da u kafiću jedan espreso lepo i elegantno pije jedan sat. "Ono što drugi završe za nekoliko minuta, ja mogu da produžim do neslućenih

www.balkandownload.org

granica", mislio je u sebi, streljajući svojim nemirnim očima šiparice koje su cijukale za stolom do njegovog.

Novine nije kupovao - ali je na poslu, u kafiću, na plaži - uvek znao ljubazno da ih pozajmi od drugih. Imao je auto lep, nov i izglancan, i skup, auto koji je ličio na njega, auto parkiran u blizini, kao znak da je njegov vitez stigao. U tom autu se nikada, niko osim njega, nije vozio. Ili nije imao dovoljno benzina, ili su mu amortizeri bili nešto slabi, ili mu kočnice nisu valjale, tek, da drugoga preveze negde - bilo mu je strašno gotovo koliko i pomisao da bi mogao nekome da plati večeru.

Na Adu Ciganliju, leti, išao bi biciklom - da ne troši benzin, ali je toliko dobro izgledao u šortsu i sa naočarima za sunce, i tako nekako mladalački je hrlio na tu gradsku plažu, među ta tela koja će počastiti svojim kratkim prisustvom, da mu se ništa nije moglo zameriti. Na moru bi, do ostrvceta preko puta gradića u kome je odseo, plivao, samo da ne plati kartu za brodić koji je turiste prevozio na plažu. Ali, zato je imao mišiće divne, i bistu izvajanu, i leđa, i ramena, a o nogama da i ne govorimo.

Voleo je da gleda filmove na videu - ali nikada sam nije otišao da ih iznajmi. Uzimao bi kasete od komšija, gledao ih ako treba i na duplo većoj brzini, i vraćao ih tačno pred zatvaranje video-kluba, samo da ne mora da plati ni banke. Na retkim zabavama koje je pravio, uvek je falilo pića i nije bilo ničega da se jede, ali - grad je voleo Kokana Dragaša jer je, bez obzira na sve, umeo da napravi atmosferu i da pozove prave, moderne i zanimljive ljude, i naročito žene. Atmosfera sa malim sijalicama koja je tolike ženke bacala u nostalgiju, bila je tu, istini za volju, ne zbog erotike nego zbog štednje struje. Bio je, naime, jedan od retkih muškaraca koji je sa posla, a radio je u velikoj spoljno-trgovinskoj firmi kao samostalni referent za uvoz hemijskih proizvoda, trčao kući da, dok je još jeftina struja, upali bojler.

Zimi je znao da sedi sa šalom i kapom u stanu, ali ne bi Kokan peć upalio da mu izduvava pre nego što mraz počne da se hvata na prozoru, pa makar crkao. Tako da mu zimi niko nije ni dolazio u goste. Ali zato Kokan Dragaš, dikan Beograda, nikada nije imao kijavicu, niti je patio od herpesa. Leti je vodio zdrav život i jeo samo salate, smatrao je da je meso hrana za divljake, a i smrt za njegov budžet. Meso je jeo samo u gostima.

Voleo je svoj uredni i godinama slagani imetak, skoro koliko i sebe, i kada bi uveče legao u krevet, kroz glavu su mu se motale samo lepe i prijatne misli o tome koliko je tog dana uštedeo para i koliko je mogao, da je bio neoprezan, da potroši. To je mislio. Ponekad bi se u njegovom srcu koje je ličilo na trezor, pojavila i neka tugaljiva misao o tome kako mu je vreme da se sredi i skrasi, i

www.balkandownload.org

kako bi bilo lepo da pored sebe, napokon, ima neku plavojku koja bi ga grejala za dugih zimskih noći, ali bi mu njegov finansijer iz glave odmah dobacio surovo, surovo pitanje: "Znaš li ti koliko to košta?" I njegov bi se libido smanjio, srazmerno potencijalnom trošku. A voleo je žene, voleo je njihovo društvo i voleo je da ih osvaja. Samo, i u toj stvari je nekako štedeo: Kokan Dragaš bio je štedljiv i na rečima i na delima, i štedeo je u tim odnosima sebe, isto koliko je štedeo i svoju imovinu, budući da je imao patološki strah od starosti, u svakom pogledu.

Ali ipak, jednoga dana se desilo: u njegov život ušla je, niko ne zna da objasni kako, jedna, doduše blajhana, plavuša prosečnog izgleda i pameti, ali žena koja je toliko ljubila život i sve njegove sokove, da je Kokan samo frktao za njom. Volela je kafane, i volela je da pije, i da se kupa u kadi prepunoj vruće vode sa najboljom sapunicom koja je mirisala na jasmin, i nije mogla da podnese hladnoću, ni skupu ni jeftinu struju, ni njegov cicijašluk. Trošila ga je u svakom pogledu, fizički, duhovno i materijalno, i ucenjivala ga svojim magičnim trokutićem tako da je morao da otvara onaj novčanik od krokodilske kože i da ućutkuje onu zmiju koja bi ga svaki put ujela za ruku.

I, Kokanova plavuša, mislila je da on nije jedini na svetu, i da svuda okolo leže, ako ne baš toliko lepi muškarci kao što je on, onda sigurno bar zanimljiviji, i opušteniji spram života. I volela je da švrlja okolo, i da ulazi u automobile onih kojima nikada nije bilo žao benzina, i kojima su amortizeri uvek bili u besprekornom stanju, i nije skrivala oduševljenje prema tipovima koji su u samo jednom gutljaju uzimali sve u životu, i koji su naručivali vino na flaše, i duple porcije pečenja i kojima nije bilo ni na kraj pameti da se lako preznoje kad ona, posle krempita i kafe, naruči guščiju paštetu.

Lepi Kokan Dragaš bio je toliko opčinjen tom raskalašnom plavušom i toliko osujećen njenim životnim stilom i njenom neumerenošću, i toliko nije mogao bez svoje plavojke za koju nije bio najbolji i najvažniji i jedini, i koja mu je nalazila toliko mana, i terala mu inat. Ali, nije mogao da joj odoli, iako je, prečesto da bi bilo slučajno, padao u očajanje misleći na svoju uštođevinu koju će sa njom morati da spiska, ako tako nastavi. Sa knedlom u grlu, mada bez komentara, gledao je kako ona šara po njegovoj čekovnoj knjižici, i kako ne štedi na puteru i šunki kada pravi sendviče, i kako sto grama kafe kod nje traje dva dana, i kako cepa najlonke kao da ih sama kupuje, ali nije mogao da se odupre kad mu ona priđe, baci ga na fotelju, i zakorači preko njega, opijajući ga svim svojim sokovima koje je prosipala po njemu, zbilja ne štedeći ni malo.

Nestala je jednoga dana, odbegavši bez oproštajne poruke, bez reči, sa

www.balkandownload.org

galantnim frizerom, koji nije bio nikakva gradska faca i koji nije bio ni toliko lep, ni tako uvažavan, ali koji je umeo sa životom: i da ga nalakira i da ga natapira i da ga ošiša i da ga ofarba i da mu, ako treba, tom životu, napravi novi razdeljak. Taj frizer nije štedeo ni na čemu, a najmanje je štedeo sebe.

Kokan Dragaš, dikan Beograda, bio je potpuno slomljen. Plakao je sam, kod kuće, štedeći na maramicama. Suze je brisao rukavom košulje.

"Svaki štediša, ima svoga potrošača" neprestano se pominjalo "Kod dva bela bubrega" i u drugim beogradskim kafanama, otkada je Kokan Dragaš prestao da izlazi i postao gradska legenda.

www.balkandownload.org

Provincijalac

Bio je to jedan od onih beogradskih zimskih žureva koji su podrazumevali neviđenu gužvu, mnogo nepoznatih lica i nedostatak ikakvog muvanja. Ljudi su se samo prikazivali jedni drugima, a da se zapravo uopšte nisu ni gledali. Simonida je bila razočarana, i spremna da ode, kad joj je prišao Ljubisav. Bio je to zgodan i visok mladić, ali nekako nezgrapan i smešno obučen, pogleda koji je govorio da se ne snalazi i da ne zna nikoga. Ali, u njegovom držanju bilo je neke skrivene želje da uspe. Da uspe kod nje. To joj se dopalo, i bio je neobično duhovit, njegovi vicevi i pošalice nisu ličili ni na šta što je pre čula - pozvao je da igra, a onda je bez ikakvog kompleksa tako stegao uz sebe, tako je stegao da su jadnu Simonidu odmah spopali zmarci. Bila je toliko slepljena sa njegovim telom, toliko, da se čak uplašila svih tih njegovih zavičajnih planina kojima se spremao da je, u zdravlju, osvoji.

Pogled mu je bio zamračen i zejtinjav, a u isto vreme nekako đavolski zdrav, pa mu se, onako ženski i žurski, prepustila. Pili su pivo, dosta piva su popili i tada je Simonidi, koja je žudela da nađe ozbiljnog dečka, palo na pamet da bi uz još jedno pivo, možda on mogao biti taj. Tip njenog života.

I, umesto da je otprati kući, završili su, teturajući se po snegu, u njegovom studentskom sobičku pokriveni sintetičkim ćebetom, na malom rasklimatanom krevetu, dok im je nad glavom čkiljila sijalica iz lampe po ukusu njegove gazdarice. Ali! Ali to je bilo nešto! Nošena talasima nezamislivog zadovoljstva i nekom prvi put otkrivenom bliskošću, Simonida je ljubila njegova izvanredno razvijena ramena, žmureći. Ubeđivala je sebe da joj se sviđa ta skrajnutost, to što se pokriva ćebetom u tuđem sobičku, na tuđem krevetu, sa zgodnim provincijalcem koji joj je šaputao na uvo razne reči koje nikada pre nije čula -

www.balkandownload.org

nekako starinske i akcentovane kolokvijalnim koloritom njegovog zavičaja. Bilo je neke siline i plahovitosti u njemu, nečega što do tada nije srela ni kod jednog od onih gradskih momaka sa žureva, za koje je verovala da i dok vode ljubav, više misle o tome kako im stoje šiške, nego kako je njihovim devojkama. Uživala je dok se grejala uz njega, slušajući sa tranzistora tihu muziku koja krči i pomaže ljubavnicima.

A onda je došlo jutro.

Oblačila se u žurbi i bilo joj je malo neprijatno i stidela se sebe i cele te situacije, i odjednom je u svoj toj ružnoći sagledala taj bedan sobičak i kamperski sto na kome su bili poređani njegovi udžbenici, i tegle sa džemom iz zavičaja, poređane u prozoru. I bilo joj ga je, nekako, žao, nije umela da objasni zašto.

Nije znao toliko ljubavnih trikova kao ona, ali ona je ipak veoma uživala te noći, razmišljala je dok se polako, nogu pred nogu, vraćala kući. Nije baš bio šlifovan kao svi ostali muškarci oko nje, nije se oblačio po poslednjoj modi, voleo je, koliko je uspela da sazna, pogrešnu muziku i nosio je bele čarape. Ali, šta to ima veze, tešila je sebe, dok su joj se u strašnim naletima smenjivala osećanja prijatnog uzbuđenja i kajanja. Mislila je da je to bio provod samo za jednu noć i nije imala šta sebi da zameri, mada su joj misli o tome kako ga vodi u svoje društvo, padale na pamet iznenada i nekako izdajnički.

Ljubisav se javio iste večeri. Odbila ga je, izmislivši prozaični neki razlog. Ali, posle joj je bilo žao. Prebacivala je sebi zbog svog snoberaja i svoje malograđanštine, zamišljala kako on sigurno pati i kako mu sigurno ništa nije jasno u onom njegovom sobičku. U stvari, Simonida se kajala, ni sama nije znala zašto, možda zbog toga što ga je slagala, pa je odlučila da sledeći put prihvati poziv.

Ljubisav nije lako odustajao.

Ponovo je bila u njegovoj sobi: pili su toplu koka-kolu, jer mu zla gazdarica nije davala da koristi njen frižider, i tako ušuškani, ćaskali su o studijama i o životu, i posle su se opet ljubili, i njoj je opet bilo divno. Shvatala je to kao neku svoju misiju, kao zadatak od Boga poveren da od tog neiskverenog i dobrog provincijalca, od tog Ljubisava sa mnogim kvalitetima, napravi mladića za grad. Bio je nešto kao nebrušeni dijamant, pa je neophodno šlifovanjenje njegovog ponašanja, shvatila kao svoj prvorazredni zadatak, i radila ga je sa prilježnošću, sa kakvom devojčice oblače svoje lutke.

Skinula mu je bele čarape i obukla tamne. Izbacila mu je jednu po jednu, košulju sa fižbajnom i nabavila mu nekoliko sa mekim kragnama. "Borovo" cipele uskoro su bile u najlon kesi spremne za bacanje, a kraj vrata su se caklile

www.balkandownload.org

nove, italijanske, sa pravim đonom. Odvela ga je kod najboljeg frizera u Beogradu, i njen dečko, Ljubisav, izgledao je odjednom kao neko sasvim drugi. Izvesnu patetičnost u njegovoj pojavi suzbijala je birajući filmove koji su mu dizali moral i vraćali raspoloženje. Dolazio je u njenu kuću željan da igraju tabliće - ali je ona ubrzo tu naviku iz njegovog zavičaja pretvorila u igre na kompjuteru. Naučila ga je da se u Narodnom pozorištu daje jedan repertoar a u avangardnom - drugi. Terala ga je da čita i knjige koje nisu bile vezane samo za njegove studije, zabranila mu je da drobi hleb u supu i naučila ga da ne krivi ruku u zglobu kada drži viljušku. Kupovala mu je lepe dezodoranse, i činilo joj se da on svakoga dana postaje sve mirisnija i sve lepša i sve šarenija livada po kojoj se valjala uživajući u svim njegovim sokovima. Livada koju je samo ona gajila, livada koja će zauvek biti samo njena.

Polako i sigurno menjala mu je politička uverenja praveći od jednog sirovog i prostosrdačnog provincijalca, svetskog dasu pred kojim je njihova zajednička budućnost. Za uzvrat, imala je Ljubisava koji joj se, kao njena kreacija, sve više dopadao. Bilo je to nešto kao zalog da će sa njim imati život kakav sanja, plus divno iznenađenje koje će uskoro moći, puna ponosa, da pokaže svojim prijateljima, a da se ni jednom ne zabrine hoće li se on uklopiti u visoke gradske standarde.

Ljubisav je voleo da uči. Učio je upijajući kao sunđer sve njene savete, bio je, rečju, najzahvalniji učenik koga je ona mogla da zamisli. Učio je sve bolje i sve više za fakultet, polažući ispite neverovatnom brzinom sa sve boljim ocenama. Naučio je Ljubisav toliko toga - i kako da je ljubi i gde da je dodiruje i šta ona voli, i naučio je da je kuvanje savršen hobi za muškarce, i da čitanje novina nije gubljenje vremena, i da biblioteka ne služi samo za spremanje ispita. I počeo je da čita knjige ne engleskom, i na svoju inicijativu upisao se i na kurs italijanskog, a kada je krenuo i na španski, Simonida je znala da nije pogrešila.

Ljubisav je počeo da radi preko studentske zadruge, da radi bilo šta nije se stideo, radio je da bi mogao da se bolje obuče, i da je vodi na FEST, i da bolje miriše i da bi sebi platio skijanje. Naučio je da skija bolje od nje, i završio je fakultet pre nje, i roditelji iz provincije kupili su svome pametnom i vrednom jedincu auto, a kada su se prilike popravile, i stančić.

Ljubisav je stekao prijatelje, mnogo prijatelja u glavnom gradu koristeći svako poznanstvo, i odmah se zaposlio lep, mlad i vitak, sa diplomom, belih zuba, dečko koji je voleo da uči. I jednog dana rekao joj je, pokušavajući da sakrije lagani prezir prema njenoj životnoj i duhovnoj lenjosti, da bi i ona mogla da završi fakultet. I da bi mogla prestane da puši, jer ga to nervira i jer joj smrdi iz usta. I da ne može vise da je gleda kako se dosađuje, i da će sam da ide na

www.balkandownload.org

BEMUS. I posle joj je, dok su vodili ljubav, rekao da bi mogla da počne da se bavi sportom jer se malo ugojila na bedrima. A, da, i rekao joj je da joj više ne padne na pamet da stavlja mini val, jer se to više ne nosi i da prestane toliko da se šminka pošto izgleda mnogo starije.

Simonida je bila toliko povređena, ali je negde u dnu svoga ženskoga srca, u stvari, likovala što je od njega, sa belim čarapama, napravila tipa kome više ne mora da bude mama. Dopadao joj se još više tako zahtevan i sa tako izgrađenim stilom i sa tom ličnošću u kojoj više nije bilo ničega od izvinjavanja, gledajući ga kao svoje malo remek delo.

Ali, zamerke su se redale. Suviše je volela meso, što mu je bilo nekako primitivno, kada svi normalni i obrazovani ljudi postaju vegetarijanci. Zbog toga joj je kosa lošeg kvaliteta, zbog toga ima hormonski disbalans i obložila se celulitom, zbog toga ne može da potrči više od dva koraka, a da se ne umori. Zbog toga je tako bezvoljna i ne može da završi fakultet, zbog toga nema nikakva interesovanja - pa nije život samo oblačenje i svlačenje i depiliranje nogu, zaboga?

Postao je omiljen u njenom društvu, neko ko je takoreći davao stil svima, a kada je prva knjiga njegovog prevoda ugledala svetlost dana, ona ga je gledala sa obožavanjem - sećala se u tim trenucima svoje ganutosti, onoga žura i onog gazdaričinog sobička, u kome mu je šapnula da ne treba ničega da se plaši, i bilo joj je još toplije oko srca. Simonida je verovala da je Ljubisav njeno životno delo, i da je ona stub njegovog uspeha. Jedino što nije videla bilo je da ona njemu već predstavlja samo uspomenu, da njen seljačić odlazi od nje, lako i lepo, takoreći neosetno, kao što su lako i lepo sa njega spadali i poslednji tragovi njegovog provincijalizma.

Ostavio je grubo i bez reči, umoran od nje i njenih saveta i njene sigurnosti u njega, siguran u sebe, umoran od njenog nedostatka ambicije, njenog ličnog lutanja između ukrštenih reči i prevrtanja šolje, od nje koja je mislila da sve zna.

Videla je Simonida lepo, na toj zabavi, da se on veoma trudi oko jedne mlade, nežne devojke koja je upravo stigla na studije iz svoga zavičaja, ali nije tome pridavala značaja, sve dok je Ljubisav, u velikom gradskom stilu, nije bez reči strpao u auto, odvezao do njene kuće i rekao, glasom ozbiljnim i odgovornim: "Simonida, ovako više ne može".

Dobro je ona znala Ljubisava i bilo joj je jasno da je to kraj, da povratka nema, i da su suze koje su nezadrživo lile iz njenih razrogačenih očiju, bile uzaludne.

Njen Ljubisav, oženio se onom malom zavičajnom lepoticom, sa one zabave, onom malom, koja je u svemu ličila na njega.

www.balkandownload.org

Kad ih danas, posle toliko godina, gleda kako se srećni, sa svim potrebnim manirima i još po nekim pride, šepure po serklovima uspešnih, kroz glavu joj, ne bez gorčine, prođe misao da je svet napravljen za one koji vole da uče, a ne za one koji sve znaju.

To pomisli, zapali cigaretu i po stoti put odluči da bi napokon, zbog sebe, a ne zbog Ljubisava, trebalo da sedne i napiše taj diplomski.

www.balkandownload.org

Novi ljubavni nered

Volela je muškarce u uniformi, pa to ti je! I jednostavno, nije mogla toga da se otrese, čudo jedno. Nije pravila pitanje koja je uniforma u pitanju, ali samo da je uniforma!

Milicajska joj je bila nekako najprimamljivija, ali je volela i one oficirske, stare, sa titovkom, i na poštarske je često uzdisala, al' kada su se pojavile ove nove, maskirne, njeno srce tek je imalo razloga da poskakuje od radosti.

Voli žena opasače i sve one dugmiće i džepove i zategnutost tih prsa, i to držanje, i revolvere negde oko kukova, i opasače za opasivanje, i jednostavno ljude, ono što se kaže, od reda i discipline. I kape, jao što je volela kape koje su u vezi sa uniformama, da vise na njenom čiviluku. Nema tog šešira koji bi njoj bio tako lep i elegantan kao što su bile te kape, ma koje kape unifomske, i nema te kravate i tih cipela koje su mogle da se mere sa onim rašniranim, u vezi s uniformom, što su se baškarile u njenom kupatilu.

To je što se tiče oblačenja.

Volela je muškarce s brkovima, crne po mogućstvu, da je, kada se ljubi, ti brkovi šašolje ispod nosa, da ih i ona na neki način ima, da i sama bude deo tog reda. Naravno da je volela da ti brkovi, po mogućstvu, mirišu malo na nikotin.

To je što se tiče dlaka.

I još je volela da muškarac ima ono što se zove ljubavno krzno - rutava prsa i naročito leđa i ramena. Što dlakaviji, to je njoj muškarac bio lepši i više muškarac, da samo zamišlja šta se to krije ispod te uniforme koju je volela da otkopčava, onako nevaljalo i polako.

To je što se tiče dugmića.

Onda, volela je muškarce koji su se znojili, onako muški, kao u ruskim

www.balkandownload.org

socrealističkim romanima, koje nije čitala, ali je valjda intuitivno osećala tu neizmernu i takoreći praizvorsku bliskost sa Rusima. Da se razumemo: morao je muškarac po njenom ukusu, da bude čist - ali to je podrazumevalo samo sapun i vodu, i miris muške kože za kojim je ludela. A ne ko ovi što se mirišu na ljubičice i ženske parfeme, sačuvaj me bože, ko da nisu muškarci. I volela je muškarce sa lepom gustom grguravom kosom, ali i lepo oćelaveli bili su joj jednako privlačni, naročito ako bi svojim velikim dlakavim šakama umeli da prođu od čela na nazad, kad se oznoje.

To je što se tiče ljubičica.

Volela je muškarce koji nose platnene gaće i sokolke, odvratni su joj bili ovi "pederaši" kako ih je zvala, što nose slip bikinije. Za nju je pravi muškarac bio samo onaj koji nikada nije mogao da prekrsti noge a da ga to ne zaboli, koji i leti ispod košulje nosi majicu, koji ima lep veliki beli sat sa crnim slovima i crvenim kazaljkama i koji voli život.

To je što se tiče života.

Za nju muškarac koji nije voleo da popije i to - rakijicu, pivo i špricer, uopšte nije morao da se računa u muškarce. Šonje i mlakonje, kako je zvala ove što su pili gazirana pića i klakere, ama uopšte nisu dolazili u obzir. Njene uniforme pile su žustro i nekako lepo.

To je što se tiče pića.

Nije znala da objasni zašto je to tako, ali bila je sigurna da niko kao muškarac u uniformi nije mogao da izabere bolju lubenicu - da bude velika i slatka, slatka da ti srce zaigra od te slatkoće. Da niko nije znao da kupi bolji paradajz, da bude crveni i sladak i sa velikim semenkama unutra; da niko nije znao da za državni praznik izabere bolje prase na pijaci - da bude mlado i da ne bude toliko masno i da bude žensko; da niko nije znao bolje da ukiseli kupus, i da niko, kao muškarac u uniformi, nije toliko poznavao suštinu stvari - njeno iskustvo joj je govorilo da niko nije bolje mogao da proceni od oka koja je paprika ljuta a koja nije, i da niko nije umeo, što se ono kaže bolje "sa narodom" nego uniforma.

To je što se tiče iskustva.

Bio on kondukter, milicioner, oficir, poštar ili noćni čuvar, imala je utisak da je nekako neustrašiv u ovom životu, prepunom kukavica, plašljivaca, smušenjaka i tipova relativnih na sve teme, u životu koji je vrveo neodlučnima, neodređenima i tolerantnima, i znala je da samo muškarac u uniformi voli da se sudara sa problemima i da ih rešava na muški način. Samo uniforma, mislila je, može da joj da onu, ženi toliko potrebnu, sigurnost, osećaj zaštićenosti i apsolutne bezbednosti pred bezobzirnošću sveta koji je ponekad toliko nasrtao

www.balkandownload.org

na nju, u svakom pogledu.

To je što se tiče bezbednosti.

Sem toga, samo uniforma nije morala da se pita ništa o politici, mislila je, jer je uniforma bila sama politika, jedno veliko večito glasanje za, dokaz uklopljenosti u sistem, u vreme, mesto i način i samo uniforma bila joj je garant za red, rad i mir. Uostalom, zar nije uniforma bila skup pravila, kakva god da su bila, ali pravila koja su se poštovala, muževni simbol sistematičnosti i reda, jedinog reda koji joj se dopadao u svetu ogrezlom u neredu, u svetu koji je patio od promena, zamerki i problema koji nisu mogli da se reše.

To je što se tiče reda.

Ali, vremena su se menjala. Uniforme su počele da se menjaju i sve su manje, nekako, ličile na ono sto se zove uniforma, i na ono što je uniforma od davnina trebalo da bude. I gospode Bože, i ti muškarci su se menjali, i odlučnost na njihovim licima nekako je popuštala pred zahtevima vremena, pred brzinom promena, pred novim pomodarstvom koje im je onako neuredno otkopčavalo dugmiće, i labavilo kravate i menjalo boju čarapa i oblik kapa, pred pomodnošću koja je učinila da svaki drugi prolaznik na ulici ima sličan opasač i pištolj u džepu sakoa, pred pomodnošću koja je poštare pretvarala u oficire, oficire u milicionere, milicionere u konduktere, a konduktere u automate za poništavanje karata. E, pa to je stvarno bilo mnogo za nju!

U toj opštoj izmeštenosti, shvatala je da su se uniforme izmešale sa civilima, to je shvatala, ali nije umela da se snađe.

To je što se tiče vremena.

Njeni heroji topili su se k'o sladoled na suncu, na njene od, i ona nije znala šta će sa tim saznanjem. Činilo joj se, na neki sasvim u stvari logičan, racionalan način, da tako i ona gubi vezu s državom i svim njenim glavnim sokovima, da je otkinuta od sistema, ovako ili onako, i da vise neće biti tog pendreka, i tog opasača, i te ustanovljenosti za koju bi ona mogla da se uhvati.

To je što se tiče sladoleda.

Ali, jednoga dana u njen je život, sasvim iznenada, kao letnji pljusak, pao novi čovek. Imao je oči boje policijske uniforme, ten boje oficirske, i kosu boje poštarske, i držanje maskirne, i nasmejanost čuvarske, i zube boje admiralske, i pištolj i pendrek i top, a naravno i meci, sve je bilo tu, poređano kao u kasarni, tako reći na raportu njoj, koja je toliko volela uniforme.

Kao Bubulina, topila se u svim tim bojama, mada njen čovek nikako nije bio ni od reda, ni od zakona, ni od urednosti, ni od žustrine, ni od discipline, zapravo - bio je sušta suprotnost svim uniformama koje je volela pre njega, potpuno suprotan zahtevima života za red, rad i disciplinu, i sve mu je to

www.balkandownload.org

opraštala jer je bio muškarac. Nije se bavio ni lubenicama, ni kiselim kupusom, ni prasićima, nit' mu je kapa visila na njenom čiviluku, nit' je rašniravao cipele u njenom kupatilu, nit' je imao oznake na ramenima, nit je imao njoj tako omiljenu uniformu bića iz džungle - ni pod nosom, ni na leđima. Nit' je znao u kom sistemu živi, nit' mu je to bilo važno.

Kad bi uveče legao u krevet i pozvao je da dođe, vikala je "Razumem!" i hrlila u tu neurednost i nesistematičnost razigrana srca, zahvaljujući nebesima za svoj novi ljubavni nered. Nered, u kome je jedina uniforma bila od čiste kože.

Red je za one koji nemaju dovoljno mašte, govorila je u sebi, salutirajući revnosno, pred svim onim oružjem koje je postavio pred nju.

www.balkandownload.org

Dragulj Beograda

...Ali kako god da je i kako god da bude, postoji jedan momak koji svojom pojavom sve osvaja, ali je do ovoga trenutka ostao neotkriveni dragulj Beograda

Napisala sam tu rečenicu iz čistog štosa, ne znajući kako da popunim prostor u naručenom tekstu, za jedan luksuzni modni časopis. Radilo se o muškarcima devedestih. Na prethodnih nekoliko strana, kako se to od mene i očekivalo, dala sam neku vrstu fenomenološke analize tipova i likova koji su kao omiljeni slovili na javnoj sceni komunističke Jugoslavije, i po običaju, bila vrlo zadovoljna svojim sociološko - kulturološkim sintezama.

Mislim, dopadala mi se i moja rečenica, i kombinacija levičarske analitičnosti, tako pomodne u ovoj zemlji, i nekog sapetog, takoreći virkajućeg bezobrazluka koji se ispoljavao svaki put kada su one, moje rečenice, klizile po geografiji jugoslovenske muškosti. I, posto sam pobrojala razne tadašnje i buduće lepotane, a u svakom slučaju likove koji će osvajati pažnju žena, potpuno dakle nekontrolisano, predame je pala rečenica o dragulju Beograda, pa još neotkrivenom!

Naravno da takvoga ne beše, ali sam tu podsvesnu misao, tu rečenicu koja je zvučala kao dobar vic, shvatila na izvestan način, kao misiju. Nema takvoga? Pa dobro, hajde da ga izmislimo! Radost koja me je obuzela tog trenutka izazvala je laku drhtavicu mojih ruku koje su palile cigaretu za cigaretom, prinosile mi, kao u nekom transu, šolju sa kafom i ludovale po tastaturi mog kompjutera. Izvesna, gotovo majčinska sreća spopala me je odmah - biće to moj duhovni sin, mojih godina, ili još bolje - malo stariji od mene! Ne, ja sam vajar, ja sam kuvarica, ja ću ga umesiti po svojoj volji kao lebac - biće to moja kreacija! Ja sam Pigmalion teksta, ne treba mi slonovača.

www.balkandownload.org

Dakle, imala sam unutrašnjih razloga da se osetim kao Stvoritelj. Ni iz čega, iz šale stvoriti čoveka, i to dragulja Beograda, potpuno bezgrešan čin to beše, čin koji me je ispunio neviđenim smehom i radosnim uzbuđenjem, kao da mi je, oprosti mi Bože, on lično, taj dragulj koga ću tek da izmislim, već duvao u vrat svojim toplim dahom koji je mirisao na banane. Ah, malo je reći da sam bila uzbuđena.

Ime je čovek. On, koji je u isto vreme bio moj sin i moj dečko, i sin i dečko moga vica, morao je da ima ime koje dovoljno govori, ime koje je znak, u vremenu političkih simbola, ime koje se ne stidi svoga, u Srbiji tako mnogo u literaturi i politici naglašavanog - seoskog porekla, ime koje neće pobuditi nikakvu sumnju, ime koje će delovati uverljivo i koje će na neki način izražavati maglu srpskog nacionalnog ponosa.

Živorad je već bio predamnom. To je podrazumevalo, razmišljala sam dok su mi se usta nekontrolisano razvlačila u osmeh, da čovek koji ga nosi mora da ima bar malo grguravu kosu, da ima dedu na selu, da mu se zbog nečega roditelji drže tradicije, da je Živorad ime koje demodirano zvuči, ali koje izaziva lepo trenje jezika u ustima kad se izgovara, i da je, u isto vreme, smešno videti ga, to ime, nataknuto na mladog, uspešnog dasu, za kojim će ludeti čitateljke. Zato je prezime moralo biti obično, često i svakodnevno - Jovanović.

Pošto sam mome Živoradu Jovanoviću odredila ime i prezime, a time i medijsku pitkost - put ka dragulju bio je otvoren. Morao je da bude Beograđanin, da je završio fakultet, da ima veze sa inostranstvom jer se to u Srbiji uvek cenilo, da govori bar dva strana jezika, iako je ovde poznata parola "pričaj srpski da te ceo svet razume", da voli Srbe na lep način francuskog ili engleskog nacionaliste, da ima para a da nije kriminalac, da je po mogućstvu privatnik, da nije član komunističke partije, da nije dosadni intelektualac bez smisla za humor, da je mlad i "bez prošlosti" što znači da iza sebe nema promašeni brak i decu, i naravno i najvažnije - da je nadomak ruke. Da ga možemo otkriti. I na kraju, da moj ton ne bude uspaljen, da ostavim utisak da ga dobro poznajem, ali da, iako priznajem njegove kvalitete, nisam fascinirana.

A onda sam, fascinirana i lako oznojena, u stojećem položaju zbog nestrpljenja da ga vidim smeštenog u ovaj prostor i u ovo vreme, napisala:

"*Radi se o Živoradu Jovanoviću, tridesetjednogodišnjem Beograđaninu, momku koji je završio osnovnu školu na Starom Gradu, da bi se otisnuo put sveta, iz koga se posle skoro petnaest godina vraća kao lekar sa diplomom Oksforda, kao ginekolog zamašnog uspeha, kao dečko koji govori četiri jezika i kao patriota koji svoje znanje želi da ponudi Otadžbini. Živorad Jovanović, koga otkrivamo kao novo gradsko lice uskoro otvara svoju privatnu ginekološku ordinaciju u centru Beograda*".

www.balkandownload.org

Sve je bilo tu - ginekolog i dar Otadžbini. Žene vole doktore, a pogotovo ginekologe. Bilo je nečeg lascivnog i smešnog, u isto vreme, u ideji da On Koji Je Stigao namerava da privatno razgrće noge stotinama neudatih, spremnih na udaju, udatih ili samo željnih avanture žena, koje sam već videla kako, skoro u redu, sjajnih očiju čekaju da ih uspešni i kulturni Živorad, iz Srbije i sa Oksforda, primi. Oksford, a ne neki prozaični američki univerziteti! Stil i tradicija, a to što je završio osnovnu školu na Starom gradu - to je samo upućivalo na dodatni rad mašte: možda smo ga i znali, možda smo išli zajedno u školu, možda je bio skromni i povučeni dečko koga tolike ondašnje devojčice, a današnje čitateljke novina uopšte nisu primećivale. Sem toga, izgleda da se doktor Živorad vratio zauvek, da je sada tu.

Valjda spontano, i sama sam čvrsto stegla butine. Ne ide mi kafa, nešto. Vreme je za viski. Lakim "jelenskim skokom" zatim skačem do frižidera po led, sipam viski sa takvom radošću u srcu, kao da se u lakoj groznici spremam za prvi izlazak sa dasom mog života. Vraćam se kompjuteru. Nazdravljam doktoru Živoradu Jovanoviću, ali mi je sve nekako nedovoljno, dok mi se noge nekontrolisano prepliću pred čarima ovoga anđela koji se, ni iz čega, rađa u svoj svojoj fizičkoj i socijalnoj veličini, pred mojim očima.

On stvarno mora da bude dragulj. Viski i ja, grejemo se međusobno u tom zimskom predvečerju i evo šta ispada dalje:

"Ono što je zanimljivo, ovaj momak stigao je da nauči da svira saksofon (!), da vozi motore, da skija na mono skiji (trenutno održava kondiciju na Kopaoniku!), da bude šahovski majstor Velike Britanije, da savršeno kuva, da piše sajens - fikšn kratke priče, da bude u veslačkoj reprezentaciji svoga koledža prva rezerva, da gleda sve nove domaće filmove i da za nekoliko meseci koliko je u Beogradu, shvati bez i najmanje greške šta je in - šta je aut. Samo je jednom bio u Klubu književnika, a to mu je bilo dovoljno da shvati da je gospodin Iva svetski čovek, kao i da je pečena kolenica gotovo najbolje što je do sada jeo".

O da, odlična si, laskala sam sebi. Živorad je zbilja čudo prirode. Muškarac koji u slobodno vreme svira saksofon - to i mene pali, priznajem. I ono sa motorima, priznajem i to kao porez mojoj ranoj mladosti u Beogradu, O.K. Ali kako će tek druge žene da polude, trljala sam ruke. Za intelektualke je bilo tu toliko toga - sajns fikšn kratke priče. A šah? Dečko ima nešto u glavi, ali je i sportista - čuj mene - mono skija, pa još sad, u ovom trenutku zimuje na Kopaoniku! Sve je realno. Uopšte ne znam zašto, ali potpuno nekontolisano levom rukom prešla sam preko svojih grudi, kao da se, sačuvaj me Bože, sama 'vatam, pred Živoradom, pred njegovim velikim ramenima i dobrim dupencetom.

www.balkandownload.org

Međutim, nije savršen. Vesla, ali je prva rezerva u reprezentaciji svoga koledža. Niko, naime, ne sme da bude savršen, pa ni Živorad. U nečemu je i on rezerva! A što kuva, prste da poližeš! Već sam ga videla razbacanih ramena, sa onom grguravom kosom, kako sprema neke majstorije u kuhinji, nasmejan i vredan, i gotovo da sam htela da ga poljubim. Živorade, ti si jedno sunce! Na sve to, on voli i domaće filmove i iznad svega želi da bude informisan - sem toga on svojim odlascima u bioskope podržava srpsku kreativnost, oh Žilijen, jedini si, stvarno!

To što sam ga poslala u Klub Književnika i što zna za šefa najslavnijeg restorana u Beogradu, bilo je tek toliko da se unese zabuna. To znači da su ga svi mogli videti. I sem toga, sa kim je Živorad Jovanović, taj očigledni gurman, (a ko je gurman znači da voli život i da nije stipsa) sa kim je, dakle, Živorad bio tamo i jeo pečenu kolenicu, ako ne sa onim ko ga je otkrio? Bingo!

Trebalo je, međutim, podvući ono što je za podvlačenje pred širokom čitalačkom publikom.

"Dr *Živorad Jovanović slavi Đurđevdan i ponosan je što je pravoslavac i Srbin. Dete uspešnih roditelja (koji sada žive u Argentini) dr Jovanović namerava da deo kapitala uloži u kupovinu velike kuće na Crnogorskom primorju u kojoj bi se našlo mesta i za letnju ordinaciju*".

Da budem poštena, tu sam se i ja prekrstila.

Đurđevdan sam stavila zato što je tek trebalo da dođe, a to je ostavljalo prostora za nadu da ćemo biti pozvane, možda, kod ovog anđeoskog tipa na slavu. Za sve buduće pretendentkinje na društvo ovoga dragulja, njegove roditelje, a naročito majku, smestila sam toliko daleko da ne mogu da smetaju, a Argentina je mogla da izgleda i kao politički azil, mada, ruku na srce, ipak ne toliko uobičajen za Srbe.

Malo zabune, nikada nije na odmet, pa sam u tom duhu, gotovo tresući se od smeha dodala ono o mogućnosti da ovaj moj literarni "mračni predmet želje" otvori i letnju ordinaciju na crnogorskom primorju. Već sam videla avione lepojki koje u, takoreći, kupaćim kostimima, prethodno pocrnele u solarijumima, putuju u Budvu, kako bi ih, po celom telu pregledao ovaj oksfordski đak, ali dobronameran čovek, Srbin, koji se ponosi verom praotaca i časni tradicionalista. A zatim sam dodala.

"*Na pitanje saleću li ga devojke, jer dr Jovanović je lep kao laž, naš junak se ljutne. Njegova urođena skromnost i prefinjenost uopšte ne dopuštaju takav razgovor, mada - ljubazno se odazvavši pozivu za razgovor, priznao je da je on momak za ozbiljne veze i da bi najviše voleo da upozna neku divnu Srpkinju sa kojom bi delio dobro i zlo*".

Ovo je bilo podmuklo, znala sam, ali nisam mogla da odolim. Lep i

www.balkandownload.org

skroman, jer oksfordski tutori to su drilovali, plus nije razmetljiv i romantičan je - voli samo ozbiljne veze. A kao kruna svega ispada da je dr Živorad Jovanović došao u svoj rodni kraj da bi se oženio! Razume se da kao patrijarhalni i konzervativni čovek, usto još i Srbin koji se time ponosi, u trenutku kad to nije uopšte nije "in", traži sebi sličnu - dakle skromnu i finu "Srpkinju sa kojom bi delio dobro i zlo", a pogotovo onaj kapital koji lukavo pominjem u prethodnom pasusu.

Na kraju i Stvoritelj mora nešto za sopstveno zadovoljstvo, pa sam zato za kraj ostavila rečenicu koja me je raspametila:

"Šta je za njega uspeh? "Znati šta hoćeš, radovati se životu, i imati malo sreće".

Ja, viski i moj Živorad, pustili smo, onda, saksofon partije Kenija Džija na najjače i valjali se od smeha.

Pustila sam ga sutradan u život. U Beograd. U nekim novinama pronašla sam fotografiju lepog ali ne prelepog muškarca, zamišljenog pogleda ispod crnih naočara, čela dovoljno naboranog da ostavi utisak da se u toj glavi nešto i događa. Palcem svoje krupne šake, lako je pridržavao bradu. Bio je kombinacija Kevina Kostnera i Voje Brajevića. Kosa mu je bila malo ređa, ali negovana, gelirana, uši male, nos sa jedva primetnom grbom i jaka sveže izbrijana brada. Rođen za ljubljenje. Obučen u jednostavnu košulju zakopčanu do grla, ipak je na neki čudan način nagoveštavao da se već ispod prvog dugmeta krije zanosni ljubavni tepih. Fotografija je bila crno bela, ali je on ipak više naginjao smeđem nego crnom muškarcu, i bio je toliko živopisno opisan željama čitalačke publike, da sam se mogla zakleti da će ga sve one videti u boji.

Mislim, kada sam videla sve to odštampano i tu fotografiju, učinilo mi se kao da poznajem tog anonimnog tipa koji je za potrebe moga medijskog fazona, glumio mog lepog Frankenštajna.

A ludilo je bilo potpuno. Redakcija je bila obasuta hrpama pisama koja su stizala i u kojima su očarane čitateljke tražile još tekstova o famoznom doktoru, željne novih podataka: njegovu adresu, njegov letnji raspored, njegove fotografije na mono skiji, sa veslačima, dok igra šah, u kupaćim gaćama, sa saksofonom i najviše, naravno, u belom mantilu. Udruženje privatnih lekara diskretno je poslalo nekoliko spretnih ljudi u istragu o famoznom doktoru, a redakcije drugih časopisa besnele su zbog ovog senzacionalnog otkrića koje nije bilo njihovo. Vrhunac je, međutim, bio kada su se dve lokalne televizijske stanice dosetile da doktoru Jovanoviću, svaka na svom programu, daju po emisiju u kojoj je mogao "da radi šta hoće - da priča o ginekologiji, da svira, da neobavezno ćaska - sve samo da ga slikamo".

Ja sam stvarno bila i ponosna i na neki čudan način razdražljiva oko svega

www.balkandownload.org

toga. I bio je moj i nije bio moj.

Dragulj Beograda je upalio i zapalio tolika srca i glave - u svakom slučaju bio je to pun pogodak. Stvar je išla sama od sebe, ludilo je raslo. Slušala sam svojim ušima glupače koje se hvale da ga znaju, da su bile sa njim, da se odlično ljubi, da je trenutno u Švajcarskoj, da mu je majka veštica i da je prećutao da je već jednom bio oženjen devojkom, Irkinjom, što znači katolkinjom, koja je pod misterioznim okolnostima skočila sa vrha pedesetospratnice u Čikagu, gde je dr Živorad, inače, imao penthaus, dok je lečio ljubavne rane zadobijene u brodolomu sa jednom nevaspitano vremešnom engleskom spisateljicom ljubavnih romana. Muškarci su sa nevericom gledali tu sliku i čitali taj tekst, govoreći da "taj mora ili da je hohštapler, ili peder, a u svakom slučaju - taj je impotentan i glup", dok su najemancipovaniji išli tako daleko da su, sa izvesnim skrivenim divljenjem, priznavali da je malo neobično da se takav ovde vrati u trenutku dok sve što ima mozga, iz ove zemlje sunovrata, beži glavom bez obzira.

I onda se sve stišalo. U potrazi za Živoradom, nacija se sjurila na morsku obalu, i on je, jednostavno, morao da bude zaboravljen pred naletom prisutnih i živih poludragulja sa plaža.

Lako snena, zavaljena u ligeštul na popodnevnom suncu plaže u Ulcinju, uživala sam u sopstvenoj koži. Udaljeni žamor kupača, dece koja vrište. Velika, svetla, žuta mrlja između trepavica. I odjednom, tamna senka koja me je trgla iz dremeža. Otvorila sam oci.

Predamnom je stajao mlad muškarac srednje visine, u košulji zakopčanoj do grla, ali mi je nešto govorilo da se iza toga krije zanosni ljubavni tepih. Preko desne ruke, imao je prebačen beli mantil, pod miškom je držao šahovsku tablu, u drugoj ruci - saksofon. Na avgustovskom suncu šljaštao je njegov sat, na čijem sam ciferblatu odmah zapazila četiri srpska ocila. Na jednoj nozi imao je nazuvenu mono skiju, dok mu je iz džepa pantalona virila brošura u čijem zaglavlju je pisalo Oksford.

"Ja sam Živorad Jovanović", reče odjednom glasom koji je besumnje sadržao u sebi nešto od engleske, španske, italijanske i francuske muzike.

"Hoćeš da te pregledam?", pitao me je podigavši jednu obrvu i pokušavajući da palcem dodirne bradu.

"Naravno" odgovorila sam spremno.

Spustio je saksofon, šah, skinuo monoskiju, bacio beli mantil, i sat sa ruke, raskopčao košulju ispod koje je zasijala preplanula koža bez ljubavnog tepiha, izvadio iz pantalona brošuru na kojoj je pisalo "Oksford", i počeo da raskopčava šlic na laneninm pantalonama. One su samo skliznule niz njegove mišićave

www.balkandownload.org

butine. Mislim, to je stvarno bila scena! Gledali smo se tako, nekoliko sekundi, dok su nam se lica nekontrolisano razvlačila u osmehe.

"Znati šta hoćeš, radovati se životu i imati malo sreće" izgovorili smo u glas i počeli da se smejemo.

Taj dasa me je stvarno pročitao. Ne mogu da ga opišem, pošto mi niko ne bi verovao.

www.balkandownload.org

Prasence i Guza

Alo, ovde Prasence. Guzo, jesi ti?

Ja sam... Koje Prasence?

Pa, Prasence!

Ne sećam se. Koje Prasence?

Daj, nemoj da me zafrkavaš. Prasence, tvoje Prasence.

A, ti si.

Ne sećaš me se?

Pa, zaboravilo se. Zaboravilo se. Dugo te nije bilo. Znači, živ si?

Živ sam Guzo, živ. Nisi me valjda već zaboravila? Ja tebe nisam zaboravio.

Pravo da ti kažem, nešto sam te i zaboravila, jer ruku na srce i nije bilo nečega naročitog za sećanje.

A tako?

Tako. Tako. Mislim, bas sam se trudila da te ne zaboravim, ali nije vredelo. Sve sam ponavljala u sebi, svakoga dana, Prasence, pa Prasence! Prizivala sam u svest tvoju sliku, tvoje lepo telo, tvoje ruke, tvoj glas, ali nije išlo. Ničega se ne sećam! Eto, skoro da sam potpuno zaboravila ko si ti.

E, ja se tebe, boga mi, sećam. Ne mogu te zaboraviti dok sam živ.

Pa bolje bi ti bilo da me zaboraviš.

Šta ti znaš šta je za mene bolje? Ja se tebe sećam odlično.

Jeste, jeste, pa od tolikog sećanja trebalo ti je deset dana da mi okreneš telefon?

Nemoj tako, nisam ni smeo da ti se javim kada si bila onako stroga prema meni poslednji put. A, sećaš li se?

Ne sećam se.

www.balkandownload.org

Nemoj, Guzo, tako. Kako si me bila nagrdila - da sam se stvarno uplašio. Nisam smeo da ti se javim!

Kako su ti žena i deca?... Alo? Čuješ li me? Kako su ti žena i deca, jel uživate?

Dobro su...

A ti? Jesi li ti dobro?

Nisam ti nešto bas sa zdravljem...

Što?

Malo sam u depresiji.

Pa si se odmah mene setio, čim si u depresiji? 'Oćeš da ti zovem hitnu pomoć?

Nemoj da si tako gruba prema meni, Guzo.

Jok, nego ću da te brenujem!

A sećaš li se nečega što je bilo među nama? Ja se sećam svega.

Pa, kao kroz neku maglu, sećam se da si bezvezan tip, dosadan, neduhovit, stipsa i kukavica. Tako da moraš razumeti zašto mi se to gubi iz memorije.

Jesi sama? Sluša li ovo još kogod?

Sama sam, sama sam. Nego brijem noge.

Nemoj da mi se posečeš.

Ako misliš da ću zbog tebe da krvarim, preračunao si se. Pre deset dana sam sekla vene za tobom, ali to je prošlo. Ni kap krvi za tebe više. Znaš?!?

Šališ se, Guzo.

Ne, mrtva sam ozbiljna. Toliko sam bila uzrujana i toliko sam patila za tobom da sam htela da se ubijem. Samo nisam znala kako. A onda sam odustala.

Odustala!?

Od seče vena. Ne vredi se zbog tebe ubiti. Ima muškaraca koji to zaslužuju, ali ti, dragi moj nisi u toj postavi.

Nisam? A ja sam mislio da ti nešto značim.

Bolje ti je da više ne misliš tako, to ti je moj savet za budućnost. Značio si mi. Značio si mi. S tobom sam se izlečila.

Pa ti vređaš!

Zar tebe išta može da uvredi? Ti si bezosećajan, prevejani lažljivac, grubijan i folirant, i bolje da mi se više nikada ne javiš!

Ali ne mogu, Guzo! Znaš, to je jače od mene. Vidiš, ja o tebi mislim sve najlepše, i uvek ću te se sećati kao fantazije mog života. Eto. Čuješ li me? Ti si za mene bila nestvarna kraljica i uvek ću te pamtiti!

Ti to kao nekrolog da mi pišeš?

www.balkandownload.org

Nije nekrolog, nego si stvarno jedno čudo, čudesna si bila. I čudesna ćeš za mene uvek biti. Kako živiš? Šta si radila ovih dana? Kako je na poslu?

Super. Super. Super. Odlično je.

Pa ja znam da je tebi svuda super. Vidim ja da je tebi nešto krenulo otkad mene nema. Jesi li izlazila? Jel' bilo udvarača?

Ne! Potpuno sam sama i očajavam! Otkud meni udvarači? U pizdu materinu, ssss...

Molim? Jel' to meni nešto...?

Ama ne, posekla sam se!

Guzo! Guzo moja, gde si se posekla?

Nogu sam posekla žiletom... Ala lipti.

Jel' ozbiljno?

E, daj nemoj da trošiš pare na telefon, daj da prekinemo.

Ne, ne brini, zovem od kuma.

A, pa da, uvek si najgalantniji kad ti ne plaćaš.

A tako?

Tako!

Guzo! Alo? Jesi tu?

Tu sam.

Kako bih rado to polizao.

Zaboravi.

Tvoje lepe noge, a? Nemoj da mi ih unakaziš žiletom.

Ne boj se, treba one još da hodaju ovim ulicama.

A kako je moja lepa obla guza, najlepša guza na planeti? Jao, kad samo pomislim...

?

Reci mi nešto. Guzo! Molim te. Ne teraj me da te molim.

Pa, mogao bi malo da me moliš.

E, pa sad!

Pa dobro, ako baš hoćeš. Mogu da ti kažem da te duboko žalim i da te prezirem. Da si najobičniji bednik i kukavica, lažov i kreten. Da proklinjem dan kada sam te srela. Šta zamišljaš, ti, iznošeni švaleru? Da se ubijam zbog tebe, da si ostavio bilo kakvog traga na meni? Moj najveći problem je što sam sebi dopustila da se opustim preko mere koju mi moja pamet dozvoljava, i što sam sebi dopustila da me ljudi vide sa tobom!

Šta kažeš?

To što čuješ. U krajnjoj liniji, ako to tebi nešto znači, imaj i to! Uf, bas me briga! Što sam ti dopustila da bulazniš o nama, o razvodu, o tome kako ćemo da

www.balkandownload.org

živimo zajedno i kako želiš još troje dece samnom. Uostalom, da ti pravo kažem, normalan tip bi se hvalio ako je uspeo da me zadrži, a ne što je uspeo da me zauvek odbije od sebe.

A ja sam te odbio od sebe?

Pa moći ćeš još da me vidiš jedino na fotografiji.

Nisam se nadao ovome od tebe...Daj, Guzo da lepo razgovaramo. Ti se stalno svađaš.

Ja se svađam? Ja se svađam? Samo da ti kažem nešto: ako misliš da si me povredio, grdno se varaš! Ti si smešan i vrati se svojoj dosadnoj, glupoj ženi, tamo ti je i mesto.

Ženu mi ne diraj!

Pa to ti kažem, ti je diraj. Za mene se ne brini.

Dobro, Guzo. Ako tako hoćeš... Nema problema... Samo da znaš, ti si za mene kraljica i carica. Nikada te neću zaboraviti.

Pa i ne treba da me zaboraviš. Što bi ti mene zaboravio? Vesela, mlada, pametna, lepa, što bi me zaboravio? Treba zlatnim slovima da ispišeš trenutke koje si proveo samnom, i da slaviš boga što te je tako usrećio. Još tri puta da se rodiš te sreće, da sretneš jednu mene, ovakvu, ne bi bio. Ti to znaš, nadam se.

Znam Guzili, zato te i zovem. Ne mogu da te ne zovem. Teško mi je bez tebe.

I šta hoćeš sad od mene? Zašto me zoveš?

Onako...Uželeo sam te se... Da vidim da li si dobro... Da li ti nešto treba...

Meni? Od tebe? Nemoj da se pališ, mislim, stvarno!

Nemoj da si takva. Biće ti žao.

Meni? Meni da bude žao? Šta zamišljaš, ko si ti?

Guzo, neće me biti!

Pa već te nema, i vidiš, živim. Dišem. Čuj! Dišem.

Guzo! Putujem!

Ti si za mene davno otputovao.

Slušaš li me? Ja putujem.

Baš me briga.

Guzo, ja stvarno putujem.

Pa lepo, srećan ti put. Želim ti sve najbolje.

Odlazim na godinu dana.

Idi!

Odlazim na godinu dana u Ameriku, čuješ li?

Mooolim?

Stvarno. Moja Ribica je dobila posao, pa nas sve vodi. Neće me biti, Guzo.

www.balkandownload.org

KO je dobio posao?

Moja žena, Ribica, tako je zovem.

Kako je zoveš?!?

Dobro, izletelo mi je, Guzo. Nemoj sad o tome da razgovaramo.

Alo, jesi li tu? Alo? Guzo? Alo?

Tu sam.

Samo si ti moja Guza...Hteo sam sve da ti objasnim...

Ne treba ništa da mi objašnjavaš...

Zato ti se nisam javljao poslednjih dana, nisam bio siguran... Da li idemo, da li ja da idem. Toliko mi se ne ide, čuješ li? Ne ide mi se!

Samo to?

Samo to.

Tamo ću da patim, znam. Ali zbog dece sam morao da pristanem, da se žrtvujem. Ipak, jezik je jezik, pusti ti to.... Ribica ne bi mogla sama bez mene. Razumeš? Alo?

Normalno da razumem.

Ne bih voleo da misliš da sam nešto planirao, stvar je iskrslo sasvim iznenada. Ponudili su joj, ona se tako obradovala, znaš da ona to odavno želi, i prošle nedelje je stigao odgovor, a ja sam se jako dvoumio...

Ne zanima me taj deo priče.

Ali molim te da mi veruješ. Volim te i ne znam kako ću bez tebe.

Probaj, pa ćeš videti.

Nemoj da si surova. Ne spavam noćima zbog toga, zbog tebe, zbog nas... Napisao sam ti pismo koje će ti sve objasniti. Znao sam da ćemo ovako da razgovaramo.

Već si mi napisao pismo?

Da, jer sutra putujemo.

Alo, Guzo, jesi tu? Alo? Alo? U pičku materinu i ovi telefoni...Alo? Guzo! Jesi tu?

Tu sam.

Jel ti to plačeš?

Ne.

Guzo, jel ti to plačeš, ljubavi moja?

Ne.

Ljubavi?

Ne zovi me tako.

Ne mogu da podnesem ako ti plačeš. Nemoj da plačeš, molim te... Znao sam. Znao sam da će biti ovako...Alo, Guzili! Slušaj me. Pisaću ti. Misliću na

www.balkandownload.org

tebe. Biću sa njom samo fizički prisutan. Ti ćeš biti samnom. Ti si moja ljubav, a život je surov. Sada mora da bude ovako... Srce mi se cepa. Molim te, razumi me. Molim te... Obećaj tvom Prasencetu da nećeš plakati i da ćeš me čekati. Guzo, obećaj mi.

Guzo? Guzo, alo? Reci nešto, ko boga te molim!

E, pa sad da ti kažem. Izvini, samo da obrišem nos. Idi i ne vraćaj se više nikada! Ti gade, bedni, bitango, prevarantu, pederu, ništarijo, bedniče i seljačino govnarska, neću očima više da te vidim, nemoj da ti na pamet padne više da mi okreneš telefon, nemoj da ti više padne na pamet da me zoveš, ako se ikada sretnemo na ulici unapred te upozoravam da pređeš na drugu stranu, svaki trenutak proveden sa tobom mi je bio grozan, TI NISI VIŠE PRASENCE, SVINJO JEDNA, ŠTA TI ZAMIŠLJAŠ, JOŠ DA TE ČEKAM, JA ZBOG TEBE DA PLAČEM, E NEĆEŠ VALA, SMEJEM SE, ČUJ KAKO SE SMEJEM, I KAKO MI JE LAKNULO, MRZIM TE KO NAJVEĆEG NEPRIJATEUA TI NEISKRENI IDIOTE KOJI SI MI UPROPASTIO GODINE ŽIVOTA, KLEO SI SE U DECU SVINJO JEDNA, BAŠ SE RADUJEM ŠTO IDES I DABOGDA SE NIKADA NE VRATIO ODATLE!

Jao, znao sam da će biti ovako.

Mooolim?

Guzo, imaš prava da se ljutiš, i ja bih se ljutio.

Mooolim? Ja se ljutim? Ja se ljutim? Šta zamišljaš? Uopšte se ne ljutim! Uopšte se ne ljutim! Ne, potpuno sam mirna! Potpuno. Evo vidi. Potpuno. Izvini za ovaj ton. Hvala ti sto si se javio. Želim ti srećan put i svaku sreću.

E, to je moja devojka. To je moja Guza! Jel' stvarno tako misliš? Ako hoćeš... Evo, samo reci... Ja ću da napravim sranje... Jel' hoćeš da tvoje Prasence napravi svinjariju? Hoćeš da ne idem? Hoćeš da pocepam avionsku kartu? Evo, hajde! Samo reci?

Ne, ne. Samo ti idi. Taman posla.

Kakav si ti čovek, anđele moj? Ti si moja sreća. Hvala ti na ovome. Misliš, stvarno, da ne odustajem?

Prasence!

Tako bi te rado ljubilo, tvoje Prasence... Mmmm... Jesam još tvoje Prasence... evo kum mi se vraća! Moraćemo da prekinemo razgovor. Pokušaću... Ne neću stići... Pisaću ti.

Ne moraš.

Ama, pisaću ti, kad sam rekao. Razumeš? Ne mogu sada da ti objašnjavam. Vraćam se za tri meseca.

Zašto?

www.balkandownload.org

Da regulišem odsustvo sa posla. Biću u Beogradu 14. marta. Evo, moram da prekinem, kum je doneo viski da nazdravimo. Znaš sve... Javiću ti se, kad stignem. Dolazim četrnaestog marta!

U koliko sati?... Prasen...ce?

Tu - tu... tu - tu... tu... tu

www.balkandownload.org

Baba, nemoj ništa da me pitaš!

Kada je Leonid Koprivica zvani Njegoš odlučio da postane uspešni pisac ne zna se tačno, mada se po čaršiji dugo prepričavalo da je takvu, po mnogima neozbiljnu odluku doneo zbog ljubavi prema jednoj dvadesetpetogodišnjoj studentkinji turizma, turbo izgleda i turbo biografije - koja joj je omogućavala da vozi mercedes, da ima mobilni uvek pored sebe, da pejdžer nosi oko struka, i metre zlatnih lanaca oko vrata, ne računajući tu trideset i dva zlatna prstena, među kojima je bilo i četiri sa pravim dijamantima, koja je nekako uspevala da natakari na svoje duge prste sa ogromnim, uvek crvenim lakom namanikiranim, noktima.

Osim što je ta, večito natapirana, Danijela imala ogromne grudi i izazovno ih isticala na svakom mestu - noseći isključivo korsete, i što nije bilo diskoteke u kojoj ona nije bila rado viđen gost, malo je primetiti da je pištolj u njenom lakovanom ruksaku bio podjednako važan koliko i torbica za sminku, odakle je svakih deset minuta vadila karmin docapavajući ga na već onoliko našminkana i crnim krejonom oivičena usta, nego je i volela srpski turbo folk. Rečju, beše to najtipičnija predstavnica novobogataške omladine novih komunista i socijalista - uglavnom ratnih heroja i podvižnika nacionalne ideje, koji su u teškoj istorijskoj situaciji lako i preko noći iskočili na lokalnu životnu scenu dajući joj obris i boju.

Da li je Njegoš Koprivica koji se zvao, u stvari, Leonid, poludeo za njenim grudima, autom, pištoljem, pejdžerom, stilom života ili socijalnim položajem, ne može se sa preciznošću utvrditi, tek izvesno je da je teško mogao sebe da zamisli sa njom u nekoj beogradskoj diskoteci. Pa ipak, otkako je prvi put ugledao na televiziji, u nekoj muzičkoj emisiji u kojoj je sa grupom sličnih

www.balkandownload.org

devojaka, inače onoga što se u kolokvijalnom govoru zvalo "cvet beogradske posleratne omladine", igranjem i grudima izigravala pokretnu scenografiju, Njegošu je nešto vrlo duboko u stomaku reklo da je to ona. Žena za koju se vredelo boriti.

Do tada je bio objavio tri knjige pesama koje su bile u stilu njegovog slavnog imenjaka, dve zbirke poezije u prozi sa tematikom Golog Otoka i četiri romana o lepoti i uzvišenoj nesreći života u durmitorskim katunima, ali su sve prošle skoro bez ikakvog odjeka. Za njega, činilo se da nema sreće u ovom životu, i gotovo da je bio spreman da otkaže svoj iznajmljeni stančić u Beogradu i da se razočaran vrati u svoj provincijski gradić u Crnoj Gori, gde bi verovatno lako našao mesto profesora književnosti u srednjoj školi. I sve bi bilo tako, da nije ugledao fatalnu Danijelu. Tada je odlučio da ostane i da se izbori za svoju izabranicu, ali i za svoju književnu slavu.

Bistar tridesetogodišnjak, prilično načitan, ali opterećen epskom književnom tradicijom, gotovo hipnotisan crnim maramama seljanki iz zavičaja, mudrim starinama koji su podno neba durmitorskog, na razređenom vazduhu mogli da broje zvezde i zaključuju o prirodi sveta, opsednut istorijom svoga malog naroda i ratnim epopejama, Leonid, koji je, na nesreću, i dobio to ime po Leonidu Brežnjevu, plaćao je i na taj način cenu tradicionalnog crnogorstva koje je bilo u velikoj meri rusofilsko.

Ali, kako književni Beograd nije imao vise razumevanja za kvrgave i ispucale ruke staraca i starica, ni za kolibe od drveta u kojima su se događale samo reči, a još manje za priče o komunističkim torturama na Golom, i kako Danijela nije ni mogla da razume da postoji neki Leonid koji još uvek nosi džempere koji mirišu na ovce, i najzad - kako je Leonid imao dovoljno pameti da to sve shvati - odlučio je da jednim udarcem ubije obe muve. I da stekne književnu slavu i Danijelu. Montanjarski razložno, shvatio je da mu to neće biti teško, ako na vreme i detaljno razradi plan. Prvo slava, pa onda Danijela, jer je znao da samo takav raspored poteza omogućuje njegovo ispunjenje i kao književnika i kao čoveka.

Shvatio je šta se traži. Markes, Borhes, Apdajk (za koga se iznenadio kad je čuo da je još uvek živ), pomešano sa Kunderom, sočni, mada ipak neobični opisi, magija - da obavezno magija jer je tu sve moguće, i zatim mudroseu zavičajnih planina zaključi da mu je u ovo vreme sve dozvoljeno kao muškarcu, piscu i čoveku, samo ne i da, ako stvarno želi da postane slavan, u stilu nove srpske tradicije, piše priče u kojima muva šeta po gudalu na četiri strane priče o ničemu. Jer, to bi mu donelo slavu samo u određenim književnim krugovima, slavu onih knjiga koje dobijaju nagrade, a koje niko ne čita, a on je želeo slavu

www.balkandownload.org

opšteg dobra - slavu koja bi na neki način, dotakla i Danijelu.

Morao je da bude bezobrazno neponovljiv, ponavljao je u sebi dok je uvlačio papir u pisaću mašinu, rešen da zarad ljubavi promeni nepravedni i svakako dosadni redosled na književnim listama, da napokon postane neko. Neko kome će prsata Danijela, dugačkim crvenim noktima prelaziti lagano po linea albi, grickati mu uvo a da prethodno nije skinula karmin, i šaputati mu ropske gluposti za vrat dok on prima književne čestitke kolega pisaca, natopljene teško skrivanom ljubomorom.

To što se odlučio za ljubavno - kriminalno - fantastični roman, trebalo je najverovatnije pripisati Danijelinoj pojavi u njegovom životu, a ono sa fantastikom trebalo je pripisati tržištu.

Tek, bila je to priča o mladome Crnogorcu koji, zbog rata u bivšoj Jugoslaviji, u kome je učestvovao kao prisilno mobilisani vojnik na hercegovačkom ratištu, beži brodom u Brindizi gde se usled svoga neiskustva, nesrećnim slučajem upetljava u prljave poslove sa mafijom u čijim kandžama je i hroma lepotica Danila de Luka, koja u sebi ima, osim italijanske, i crnogorske i ciganske krvi, i koja mu, začarajući ga "očima u brushalteru", pomaže da se ukrca na brod koji pod liberijskom zastavom luta morima dve godine, da bi ga jednog čudesno oblačnog dana, Amerikanci prinudno, zbog sankcija koje su tada "sasvim opravdano zadesile Jugoslaviju", iskrcali u Čileu, što je izgleda bio i stvaran biografski detalj Leonidovog brata, pomorca.

Mladi Crnogorac, koji se inače u priči zove Petar, za sve vreme svoga ukletog lutanja, piše dnevnik u kome ima i osude rata i nacionalističkih vođa, i seća se katunskih sumraka i sanja o svojoj spasiteljki Danili, očajan što je više neće videti. Ali, ciganska crta njenoga bića, uspeva da mu magijom sa crvenim klupčetom (video je to kod Kusturice u filmu) svako malo dođe u san, golih grudi, i da mu obeća večnu ljubav u Brindiziju ili bilo kom drugom mestu koje on izabere. Oteklih podočnjaka "koji su imali boju furnira na bidermajer nameštaju dubrovačkog salona u koji je kao vojnik JNA bio nateran da uđe", mladi Petar se ni u Čileu prvih dana ne snalazi najbolje, "lutajući kao i nekoliko stotina hiljada balkanskih mladića i devojka, bespućima novog svetskog poretka".

Ali onda, slučajno, na ulici sreće "Indijanku sa očima boje soka ceđenih tupakabamba bobica" koja mu je jednim jednostavnim magijskim ritualom, dala odgovor na ključno pitanje njegove egzistencije. Ritual se sastojao od pljuvanja "u dlan boje paste za čišćenje srebra koja se inače koristila u njegovoj kući u Ivangradu" i "staklenceta boje ovčijeg sala koje je njegova baba prodavala Šiptarima iz Kuča", kojim je lično morao da iseče vrh svoga srednjeg prsta "koji

www.balkandownload.org

je mirisao, dok ga je lizao, na slavinu u toaletu čuvene njeguške kafane "Kod Pera na Bukovicu" i da, sa tačno tri kapi krvi (sledilo je i vrlo detaljno objašnjenje ezoterije broja tri) poškropi srebrnu pločicu koju je Indijanka držala među dojkama koje su se nazirale "ispod ponča boje korica Kastanedinih knjiga u njegovoj otadžbini". "Bilo je to prvo srebro boje bakra koje je izgledalo, u stvari, kao korica pečenog praseta za 1. maj", čudesno srebro koje je Indijanka kao i 28 kolena njenih baba i prababa koristila za proricanje, jer je u davnini zarobljeno od čudnovatog i magijiskog plemena Tuka, "koje je živelo u pustarama Kordiljera, a uspevalo da se hrani isključivo ribom(!), pošto su držali da su rođaci sa svim ostalim životinjama, uključujući tu i guaranga reptile, koji su izumrli istoga dana kada i Tuke".

Pošto mu je na postavljeno pitanje pločica dala negativan odgovor, i pošto se napio "čaja od lijane boje zida trošne kafane u koju je potom ušao", i pošto se najeo "korpice kukuruza punjenog prženim lila bananama i osuženim sikarandesima", što će postati njegovo omiljeno jelo, Petar je nastavio svoj put na sever, gde se posle latino - američkog "road story" u fascinantnim opisima prirodnih lepota, koje su ne retko imale arhitektonske opise kakav je na primer bio:" pogledao je u nebo, a ono je izgledalo kao čipka Žana Nuvela na arapskom kulturnom centru u Parizu, samo nešto aljkavije, naravno" obreo u rudniku dijamanata u Venecueli. Bio je zaprepašćen kako "onakvi papagaji, kao na slikama Dragana Maleševića - Tapija, stvarno postoje pored vodopada koji su izgledali tako moćno i tako urličuće, kao stadion Milana kad Dejan Savićević da go".

Zatim se u priči ponovo pojavljuju proročke grudi njegove Dulčinee, Danile De Luka, te grudi sa očima, koje u njegovim halucinantnim snovima, pošto je već prešao na halucinogene čajeve, počinju da pričaju. Grudi Danile de Luka govore mu na srpskom da je vreme da se vrati, a on, opaljen od sunca i vetrova i teškoga rada, shvata da mu te grudi govore u stvari ljubavnu poruku: "Vrati se, vrati se kući, u otadžbinu".

Zatim se uz pomoć staklenceta boje ovčijeg sala koje je njegova baba prodavala Šiptarima iz Kuča, Danila pojavljuje jedne noći u rudniku dijamanata, gde na njegove oči proguta pet dragocenih kamenčića, sočno ga poljubi u usta "jezikom koji je mirisao na konjski biftek", šapne mu "Skuzi" i, bežeći pred poterom poludelih kopača dijamanata, onako lepa i hroma, čarobnica, na brzinu mu tutne koverat u ruku.

Tek pod svetlošću petrolejke u svojoj kolibi, on shvata da je spasiteljka uvek spasiteljka - u koverti je bila avionska karta za Luandu, a odatle za Pariz i Beograd. Sankcije su bile skinute, shvatio je, dok su mu se "oči punile suzama,

www.balkandownload.org

od sreće i od ljute supe od mikvani kaktusa začinjene kajenskim biberom, koju je za njega pravio njegov cimer, Kurd". Ali više od svega, bio je dirnut kada je u koverti ugledao i isečak iz "Politike". Nije video ćirilicu toliko dugo, pa mu je - bez obzira na njegovo gnušanje prema srpskoj politici, bilo milo što posle toliko vremena u rukama drži makar i parče, ne mnogo veće od one srebrne pločice boje bakra, najstarijeg dnevnog lista na Balkanu. Na tom parčencetu novina, starom tri meseca, pisalo je da se u Srbiji održavaju masovne demonstracije, a da u Crnoj Gori penzije stižu na vreme.

Uspomene su najednom, "delimično, kao delfini, krenule da izviruju iz mora njegovog sećanja koje je bilo zamućeno solju i tekilom" i mladi junak odlučuje da se iste večeri zaputi u otadžbinu. Zamalo da se zaustavi u Luandi, ali zbog dužine ove priče, on se sa tranzitnom propusnicom, sa aerodroma "koji je izgledao veselo kao pržionica kafe" uputio u Pariz i Beograd, prepun žudnje da učestvuje u istoriji, na pravoj strani. Toliki put prevaljuje samo na pola strane i stiže u Beograd sa panama šeširom i u sandalama, 24. decembra 1996.

Mesta u hotelima nema, jer je 500 hiljada ljudi došlo iz unutrašnjosti da podrži srpskog predsednika, i mladi Petar je silom istorijskih događaja, na ulici. Dobija toliko udaraca pendrecima po glavi, i toliko ga išutiraju, da gubi svest, lako i lepo "kao morska raža kad je pogodi Paštrovićev harpun". Kada je došao sebi "a čovek dolazi sebi tek kada ode od sebe, kad se odsebi", Petar vadi iz džepa ono indijankino staklence koje trlja nad svojim brodskim i latinoameričkim dnevnikom. Staklence mu vraća pamćenje i on shvata šta mu se dogodilo. Prodaje jedan od 11 dijamanata koje je poneo sa sobom (sledi vrlo zanimljiva razrada ezoterije broja jedanaest) i peške se iz Beograda, zanesen podvigom niških studenata, pošto je kupio jaknu i čizme, upućuje u zavičaj.

Posle jedanaest dana hodanja, stiže u svoje selo, gde zatiče babu koja ga dočekuje sa kacom ovčijeg sala.

Bio je to znak. Pun neke unutrašnje snage, Petar se posle pozdravljanja sa svojim izvorima, spusti u manastir Moraču i zakaluderi, zavetovavši se da nikad više ne jede ništa osim trave. Roman se završava jednom poetičnom rečenicom kojom se Petar oprašta od ovoga prozaičnog sveta koji ga je bacio u ružu vetrova: "Baba, nemoj ništa da me pitaš!"

Malo je reći da je ovo delo tražilo pisca i da nije boljeg moglo naći, nego u ličnosti Leonida Koprivice zvanog Njegoš, koji je posle ovoga, tako reći preko noći, postao čudesno slavan. Njegovo delo pod prelepim naslovom "Staklo boje ovčijeg sala" postalo je veliki književni hit, i samo jedanaest dana pošto je ugledalo svetlost dana, počelo je da se prevodi na jedanaest jezika.

Leonid je trljao ruke od zadovoljstva, ne toliko zbog svog književnog

www.balkandownload.org

uspeha, nego više, nekako zato, što je sve to zajedno, stil, metod, fabulu i uspeh, osmislio unapred. Što ih je sve "uradio na pamet". Što je sve to bio, u stvari, jedan ozbiljan i uspeli, konceptualni rad. Sada je, pošto se nebrojeno puta pojavio na televiziji i u novinama, i pošto su razne devojke i žene, pa čak i novinarke, već počele da ga zvrckaju telefonom, osetio u sebi dovoljno moći da se baci na ostvarenje svoga drugog i važnijeg plana - na Danijelu.

Znao je da nema šanse da je smuva u nekoj diskoteci i zato je preko svojih književnih i zavičajnih veza, sredio da se Danijela, disko kraljica, pojavi u jednoj emisiji iz kulture, u kojoj je igrala u drugom planu scene, uz muziku latinoameričkih nota, koja je kao prateći fon išla uz hvalospev Leonidu Koprivici i razgovor sa njim.

Po završetku tog programa, u kome je kamera u jednom trenutku uhvatila rasnu Danijelu kako nesmotreno prevrće očima od dosade, Leonid se skokom jaguara bacio na lepojku, ponudivši joj da je izvede na šampanjac i na večeru u jednu otmenu kafanu u koju su svraćali, uglavnom, ratni heroji sa devojkama u korsetima, i u koju se ulazilo po najboljim bezbednosnim običajima Beograda, tek pošto vas četvorica dobroćudnih kockastih tipova pregledaju specijalnim detektorom za pištolje. Jednostavno, Danijela nije mogla da odbije takvu fenomenalnu zabavu, pa su se pisac i njegova muza obreli za stolom koji je umesto stolnjaka imao ogledalo.

On je mislio samo na njene grudi, ona je mislila samo na cenu špampanjaca, ali išlo im je nekako sve dok Danijela, pri kraju šampanjca, nije onako srdačno, devojački, upitala svoga kavaljera gde hoće da idu - "kod njega ili kod nje".

Jeste da je Koprivica sanjao samo da joj se podvuče pod suknju i da oseti njene velike grudi rasprostrte po svome licu, da bude oči u oči sa njima, ali što je bilo mnogo - mnogo je. Ovakvu "čistu ekonomiju seksa", kako je posle pričao retkim bliskim prijateljima, ipak nije očekivao. Izgleda da se pisac u njemu pobunio pred muškarcem u njemu, te da je slava pisca najednom nokautirala libido muškarca. Toliko muke i toliko rečenica, toliko pažljivo iščitanih knjiga, toliko besprekornih i dobro izvedenih književnih planova - palo je pred flašom šampanjca!

Momentalno je slagao da sutra rano putuje, poljubio je u ruku, platio šampanjac i izašao, ostavljajući Danijelu samu nad ogledalom stola, zanetu popravljanjem karmina na svojim ionako preterano našminkanim usnama.

Priča se da je tada čuveni pisac shvatio ko je on, u stvari. Otišao je tamo gde sede njemu ravni, naručio sifon i sodu i gledao odsutno u svet oko sebe - svet koji je dobro znao da dim što ga je nekako slomljeno izbacivao iz usta i nosa, ima poseban miris. Miris uspeha. Sam Leonid znao je da mu je posle ovakvog

www.balkandownload.org

ljubavnog razočarenja u životu ostao samo književni uspeh. I ono što uz to ide.

A uz književni uspeh u Evropi, ide žena sasvim drugačijeg kova nego što je Leonid, na početku svoje literarne karijere, zamišljao. Žena-čovek, najblaže rečeno. Našao je ženu-čoveka koja je potpuno odgovarala slici njegove književne slave, ženu koja je, za razliku od njegove prve strasti, prsate Danijele, imala oči na glavi, ženu koja nije nikada u životu nosila lakovani ruksak, nit je imala pejdžer, niti pištolj, niti je, sačuvaj bože, tapirala kosu, niti je išla u diskoteke. Žena-čovek se prilično razumevala u filozofiju i poetiku romana i imala je zbilja odlične ideje, i pasovala je nekako uz Leonida, ta Svetlana, dok je sedela u prvim redovima na njegovim književnim večerima, šibajući svojim pravednim pogledom svaku natapiranu šiparicu koja bi se, prerušena u novinarku omladinskog radija - prikradala Leonidu tražeći autogram na knjizi, ili izjavu za štampu.

Malo je reći da se Leonid osećao polaskan takvim rasporedom snaga oko sebe - u isto vreme neprestano izazivan i neprestano čuvan, uvažen, između ostalog, i kao slika i prilika uspešnog, angažovanog pisca za kojim su ludeli toliki intelektuano-politički serklovi. Na Danijelu i njene čarobne grudi koje su ga gledale i treptale mu, na njena masna crvena usta koja su tako malo govorila, smeo je da misli samo u retkim trenucima kada bi sebi dozvolio da predahne, od svoje i Svetlanine književne i intelektualne veličine.

Književna publika očekivala je od njega novo delo. I odjednom je shvatio da se sve više vraća muvi koja polako i ispitivački hoda po gudalu gusala čiča Mikana na Durmitoru, a sve manje ima snage da smišlja priče o "staklencetu boje ovčijeg loja". Svetlana je, sa naočarima na nosu, sedela i čekala svaku njegovu stranu, popravljala zareze i terala ga da piše u tempu - ni manje ni više nego dve strane dnevno, očarana njegovom iznenadnom spisateljskom zrelošću koja se ogledala u fokusiranju njegove literature na probleme čovečanstva, nacije i demokratije.

Malo je reći da je Leonidu, posle onakvog uspeha, godio svaki kompliment, i da je i sam počeo da veruje da je muva koja ispitivački šeta po gudalu, neuporedivo društveno značajnija tema nego sise sa očima - hrome a lepe Danile de Luka, ali jednostavno - nije mu išlo baš najbolje.

Negde u dnu svoga srca, u onom krajičku sebe koji je bio nedostupan čak i sveznajućem Svetlaninom pogledu, znao je da bez inspiracije, kakva mu za njegovo remek delo bese disko-kraljica Danijela, njegov budući uspeh visi o koncu. Prezir prema Danijeli, ipak je bio ništavan prema radostima maštanja koje mu je u trenucima njegovog spisateljskog i životnog žara, pružalo njeno oblo telo i njena životna lakovanost, štras njene pojave.

www.balkandownload.org

Vratio se u kafanu sa stolovima od ogledala. Naručio je šampanjac i gledao se, nagnut nad ogledalo, čudno naceren. Bio je ponovo onaj stari Leonid koji zna fore. Gledao je u jedno lepo dupence koje je u ritmu repa igralo neku vrstu modernog trbušnog plesa. Odjednom mu se povratilo samopouzdanje.

Znao je da će sledeći roman napisati lako i da će glavna junakinja, somalijska princeza hrvatskog porekla, koja doživljava krajnje neobičnu ljubavnu avanturu sa srpskim plaćenikom u Zairu, imati oči na drugom mestu, i da će joj tunika biti boje omota za "Mars" čokoladu, i da će, ovoga puta stvarno i zauvek, ma šta o tome mislila Svetlana, i svi ti intelektualci, ubiti onu muvu, na gudalu srpske literature.

Njegov sledeći roman potpuno je pomutio slavu prethodnog. Zvao se "Muva na gudalu".

www.balkandownload.org

Dragi lažljivac

Rebeka Dragović imala je svoga dragog. Njen dragi, Srđan Poplašen, bio je zanimljiv lik. Prijatelji su ga od milja, valjda, zvali "Neumorni", a da Rebeka dugo nije shvatala zašto. Ona jeste imala razloga, intimnih i koji nisu za prepričavanje, da ga tako zove, ali zašto su ga tako zvali njegovi drugovi iz detinjstva, to joj baš i nije bilo najjasnije, ali se, u krajnjoj liniji, zbog njegove bazične neumornosti o kojoj je samo ona mogla da sudi, dalje nije ni raspitivala.

Čovek je bio na mestu. Taj Srđan Poplašen zvani "Neumorni" bio je uspešan, lep, mlad i oran za sve životne vragolije, samo što je voleo da laže. Lagao je kad zine. Naravno da to Rebeka nije znala.

Prvi put je to posumnjala još na početku veze. Došao je po nju nekim sveže opranim "Audijem" u kome se vrtela kaseta sa najnovijim italijanskim hitovima, mirisalo je unutra na odličan parfem, menjao je brzine lako i lepo, usput joj dodirujući koleno, i kada ga je pitala odakle mu auto - on je kao iz topa odgovorio da je njegov. Kao, pozajmio ga je prijatelju, pa mu ga je ovaj sada vratio. Posle nekoliko dana više nije bilo "Audija", ni italijanskih hitova, ni parfimisanog vazduha, a svežanj novčanica koje su mu bubrile u gornjem džepu sakoa trebalo je rečito da joj kaže da je upravo napravio dobar posao - pošto ga je prodao. Tada je prvi put posumnjala. Ali on joj je, vadeći taj svežanj, malićem prešao, ovlaš, preko grudi, i Rebeka Dragović je, sva naježena, zaboravila da pita.

Srđan Poplašen, zvani "Neumorni" imao je ozbiljan posao. Odlazio je često, veoma često, na službena putovanja, odakle joj je, uvek, donosio lepe poklone i lepe priče, kako to lažljivci već umeju da izvedu. Iz Turske je stizalo nešto orijentalno, iz Italije nešto sa pravim đonom, iz Nemačke nešto u vezi sa

www.balkandownload.org

švercom, a iz unutrašnjosti nešto u vezi sa kajmakom. Pokloni su stizali uvek i bili su ključni znak da je mislio na nju. Rebeki Dragović, koja beše umorna da u takvim trenucima postavlja pitanja, uprkos crvu sumnje koji bi iznenada promolio svoju lepu glavicu iz trešnje njene i sreće Neumornoga, izgledalo je sve, u stvari, realno. Uostalom, Srđan Neumorni, bio je tako pažljiv, da je gomila otpakovanih kesa po kući, samo značila da je mislio i na ostale, na prijatelje, na porodicu.

Mnogo je putovao, službeno, ali činjenica je da od nje nikada nije odlazio bez velike priče o tome kuda ide i šta će da radi i kakvi ga važni planovi i poslovi čekaju, i koliko će da zaradi. Mnogo detalja, suviše detalja činilo se, ponekad, Rebeki Dragović, pa ipak, morala je sebi da prizna da se između potpisivanja ugovora i putovanja, između rekreacije i obilaska prijatelja, između nabavki voća sa kvantaške pijace, njen čovek snalazio kao leptirić, skačući sa teme na temu, sa mesta na mesto, sa obaveze na obavezu, uvek vodeći računa o logičkoj povezanosti vremena, mesta i radnje koja je obrađivao u priči. O vremenskoj elipsi. O svemu. Bio je, tako reći, blistavi dramaturg vlastitog života, ali je Rebeki Dragović bilo važno da svaka priča stoji. Ona je, mada ekonomista, imala veliki osećaj za priču. To su bile dobre priče, Srđana Neumornog.

S tim da su njegova putovanja bila nekako uvek komplikovana. To joj je malo bilo neobično, to što joj nikada nije dozvolio da ga isprati do aerodroma, ili do železničke stanice, obrazlažući to pričom da ne voli rastanke. Da on, Srđan Poplašen, ima neki strah, da ne podnosi javna opraštanja i suze na peronima i mahanje, i bio je stvarno Neumoran ubeđujući je da odustane od svog ženskog skripta. Rebeka Dragović je, vremenom, morala da shvati, da nauči, da je on, čim zatvori vrata stana u kome su zajedno, kad je on bio tu, gledali zalazak sunca nad Brankovim mostom i slušali klaparanje tramvaja dole, u Karađorđevoj, već negde na putu.

Ta Srđanova putovanja bila su obično veoma komplikovana: menjao bi po nekoliko različitih prevoza, uvek su joj se preko telefona javljali hotelski ili poštanski operateri koji su najavljivali, na jeziku zemlje u koju je otputovao, da je on stigao i da hoće da razgovara sa njom. "Ici hotel Nacional de Paris"... A zatim bi čula njegov raspukli glas, stvarno iz daljine, glas koji bi joj šaputao nežne reči, raspukli, stvarno Srđanov glas, koji bi joj pričao o velikim poslovima, glas koji se žalio na vremenske prilike, koje su joj često veoma ličile na vremensku prognozu sa "Dnevnika", ali bila je srećna što joj se javlja i što misli na nju, i zabrinuta što se on zlopati pod kapima kiše, na Trokaderu.

Jednoga dana, kupujući povrće na pijaci i tražeći dobar komad reckaste

www.balkandownload.org

salate, Rebeki Dragović se učinilo da preko tezgi, tamo malo dalje, kod južnog voća, vidi njega. Svog Srđana. Da, bio je to on, mogla je da se zakune - samo obučen u odelo koje ona nikada nije videla, sa nekako promenjenim razdeljkom na glavi, sa potpuno novim i drugačijim naočarima za sunce i što je bilo najčudnije, sa nekom blajhanom plavušom koja je znalački proveravala debljinu limunove kore. Već sledećeg trenutka izgubila ih je iz vida. Trljala je oči nekoliko sekundi i mislila da halucinira. Da, to je bio on, nema sumnje, njen Srđan, ali potpuno drugačije obučen i sa nepoznatom ženom! Ne, to je onda sigurno bio neko ko liči na njega. Uostalom, tešila se, svaki čovek ima svog dvojnika, negde. Njegov dvojnik, muvao se po njenoj pijaci.

Te večeri, javio joj je da se sa puta vraća ranije zbog komplikacija na poslu, dodajući usput da je očajan, da mu propada posao, da se posvađao sa partnerima i da i sa transportom očekuje probleme.

Tračak sumnje ipak je razjedao njeno srce, ali kad se na vratima pojavio sa zabrinutim i potamnelim licem, znala je da se debelo ogrešila o njega. Bio je pun neverovatnih priča o Budimpešti i o Budimu i Pešti i o mostovima i Mađaricama, i o horgoškoj paprici i gulašu, ali mirisao je na limun toliko, da joj se prosto vrtelo u glavi. Ne, prevarila se, to je sebi kupio nov parfem koji je imao limunsku komponentu, kako se to kaže u parfemskom žargonu, i opet je grdila sebe što su joj te, takoreći izdajničke, misli padale na pamet. Inače, drugih tragova nije bilo, bar koliko je Rebeka Dragović mogla da vidi.

I tako je tekao njihov zajednički život između putovanja i povrataka i poklona i uzbudljivih priča, između malih restorana u koje su izlazili, nekako neverovatno - viđajući se uvek sa istim ljudima. I znala je Rebeka da on malo preteruje u pričama o svome poslu, i da baš ne može uvek da bude sve tako komplikovano i zamršeno i nejasno, i dobro je znala da ponekad ima nelogičnosti u njegovim pričama, i da je jednom - ono što je važilo za Minhen, posle važilo za neki drugi grad, i znala je da je malo čudno što na njegovom poslu stalno menjaju brojeve telefona, i osim na pijaci, bila je ubeđena da je njega ili njegovog dvojnika videla i na Trgu Republike, a znala je dobro da je on tada bio u Briselu, i jednom, iz autobusa, kako se nešto raspravlja sa saobraćajcem - ali tada je bio u "Golfu" crvene boje, i onda je znala da to nije on, jer njen čovek nema takav auto, a i nalazi se na putu, i sve su joj te misli padale na pamet ponekad, a on bi joj uvek pokazivao svoj pasoš prepun pečata, i negde je sebe tešila da je to prava istina.

Ima li većeg dokaza od pečata u pasošu?!? I, od poklona koje joj je donosio? I od pažnje, u vidu nekog cvetka? I, ubeđivala je sebe, Rebeka Dragović, da nema razloga da zanoveta za lepi i takoreći putujući život koji je sa njim imala. Tako je

www.balkandownload.org

ubijala onog crva sumnje.

Jednoga dana, razgledajući izloge, čula je njegov glas pored sebe. Okrenula se i videla svog čoveka, Srđana Poplašena, kako drži za ruku nepoznatu, mada zgodnu riđokosu trudnicu. Zanemela je. To je bio on. Neumorni. Ali kako je moguće? Gledao je belo, čak zaprepašćeno što mu se ona, nepoznata žena, obraća. "Mora da ste me zamenili sa nekim" rekao joj je glasom tako uverljivim, da se uštinula da ne padne u nesvest. To je bio on, u stvari to je bio neko drugi, koji je isti kao on, jer njen čovek nema nikakvu riđokosu trudnicu nego nju, Rebeku Dragović koja nosi spiralu, i njen čovek je na putu u Makedoniji, a ovaj je tu i nosi naočare sa dioptrijom, lep okvir do duše, ali isti, pljunuti, njen čovek.

Mislila je da je možda poludela. I nije mogla da dočeka veče, da se on vrati sa svoga službenog puta, da sa njim to podeli, da rasprši svoju strašnu sumnju, da poništi živu istinsku scenu pred izlogom, u kojoj je učestvovala, koju nije sanjala. I kada joj se uveče, kasno, čovek vratio sa puta, sumanuta od uzbuđenja i neverice, ispričala mu je scenu ispred izloga. Srđan Neumorni smejao se slatko i pričao joj o tome kako se Skopje izgradilo, ne bi ga prepoznala, i smejao se na priču o riđoj trudnici, slatko se smejao, njoj, Rebeki Dragović, svojoj maloj ludoj glavi, i kada je ona primetila da ima otisak od naočara na nosu, on se malo trgao i rekao da je sunce bilo tako jako, da svoje naočare za sunce koje su mu teške i žuljaju ga, nije skidao ceo dan, ali da će morati da ih promeni.

Osećala je da ludi. Otkuda toliko njegovih dvojnika koje viđa sve češće, na najneverovatnijim mestima, i to uvek kad je on na putu?

A on je prema njoj bio divan, divan i sve divniji.

Jednoga dana, sedeći kod frizera, tik do jedne riđokose koja joj je bila nešto poznata ali nije znala odakle, i jedne blajhane, Rebeka Dragović slušala je, sa dosadom, lokalne tračeve i priče o muževima i deci, dok je čekala da joj skinu papilotne. Nerviralo je to što se ta plavuša, za koju je u jednom trenutku pomislila da je zna odnekuda, tako glasno i neumesno i primitivno i prostački hvali svojim pilotom koji sada radi za bugarsku avio kompaniju, pa ga retko viđa - samo jedan vikend mesečno - ali imaju divan brak, dok je riđokosa svojoj frizerki spremno odgovarala na pitanja o malom detetu i mužu koji je, koliko je Rebeka uspela da shvati, bio nešto kao tajni agent na Kosovu, ali uspešan i vredan čovek koji joj, svojoj riđokosoj ženi, zbog prirode svoga posla, ostavlja mnogo slobodnog vremena - jer se viđaju samo, od prilike, dva dana nedeljno. Nešto je žacnulo Rebeku Dragović odjednom, nos joj je brideo kao da ga je neko udario, ali se brzo sabrala, prizivajući u svest sliku svoga Srđana Poplašena, i njihove dobre, stabilne, logične, rečju - realne priče.

I, kada su plavuša i riđokosa povadile fotografije iz novčanika i krenule da

www.balkandownload.org

ih pokazuju jedna drugoj i frizerki, čula se strašna vriska. Rebeka se trgla iz svog razmišljanja, iz slike svoga čoveka Srđana Neumornog, nekako prestravljena unapred. Ustala je sa stolice i sekund kasnije ostala bez daha. Obe žene, ta blajhana i ta riđokosa, pokazivale su sliku njenog čoveka, Srđana Poplašena, zvanog Neumorni, trgovačkog putnika i uspešnog poslovnog čoveka.

Sada više nije bilo sumnje. Sada više nije bilo sumnje! Sada joj se ništa nije pričinjavalo, iako se on na plavušinoj slici zvao Marko, a na riđokosinoj Milomir, to je bio on! Sve na njemu, presvučen, sa različitim razdeljcima, sa različitim naočarima, sa detetom i bez deteta, sa različitim životima i sa različitim ženama. Ali, bila je to ista slika.

Rebeka Dragović ništa nije rekla. Drhtavim rukama poskidala je, sama, svoje papilotne i onako neraščešljana, tutnuvši novčanicu u frizerkin džep, bleda, vrlo bleda i nekako bez krvi na usnama, izletela je iz salona. To je bio dokaz na koji je čekala mesecima, dokaz koji nije htela da vidi.

Potpuno smirena ušla je u stan, prišla Srđanu Neumornom, koji je upravo izlazio ispod tuša, onako golom i raspalila mu šamarčinu.

Bio je iznenađen. Bio je stvarno zatečen, kad mu je ona, Rebeka Dragović, koja ga je toliko volela, rekla da je gotovo. Kleo se u sve na svetu da to nije istina, da možda stvarno liči na te pilote i te agente, da treba da porazgovaraju o svemu i da je nikada, osim kada su u pitanju sitnice, nije slagao.

Njen dragi lažljivac znao je da nije teško lagati, ako imaš onoga ko u laži želi da veruje.

Ali, te večeri, nešto mu nije išlo.

www.balkandownload.org

O fircanju i paranju

Na svoj četrdeset prvi rođendan, Mladenka Starčević, odjednom je primetila, gledajući svoje čuveno lepo telo u ogledalu, da su joj se grudi naprasno opustile. Izgledale su tako opuštene i bezvoljne, nekako toliko starije od svega ostalog na njoj i u njoj, da je dobila napad panike. To su sada bile introvertne grudi. Zamorene. Naučene. Grudi bez volje. Grudi koje nisu dojile, a opet nekako otromboljene. Zurila je u njih, dizala ih i spuštala i gledala ih spreda i iz profila, i nadlakticama ih skupljala da vidi kako izgledaju u dekolteu, ali je ipak, sa žaljenjem, morala da konstatuje da je njihovo vreme, neumoljivo, na izmaku.

Odjednom je počela sebi da prebacuje zbog svih onih hipi godina kada je išla bez prslučeta terajući najnoviju modu, kada nije mogla da zamisli da joj se ispod letnje majice nazire brushalter - to "smešno ortopedsko pomagalo takozvane civilizovane, a u suštini malograđanske ženstvenosti", i kada su ispupčene bradavice na njenim čvrstim grudima bile isto toliko dokaz njene životne revolucionarnosti koliko i sve ostalo, u generaciji koja je verovala da ništa ne može da izgubi, i da nikada neće ostariti, u generaciji koja je naivno verovala da je starost tela samo zaslužena kazna za promašenu, zakopčanu, socijalno prihvatljivu i neinventivnu mladost.

E, ali ona je polako trošila svoju petu deceniju i odjednom joj je postalo jasno da godine odlaze, da prolaze i da jedino biološko vreme nema milosti ni prema kome. Prve sede dlake u kosi čupala je pincetom, ne pridajući im nikakvu specijalnu važnost, ali što su nedelje više prolazile, to ih je bilo sve više, nicale su niotkuda i iznenada. Više nije mogla da ih čupa. Počela je da se farba.

Sve češće, iskrivljenog lica, prilazila bi ogledalu da proveri stanje svojih bora, a sitna, skoro filigranska mrežica ispod očiju širila se na njen užas, sve

www.balkandownload.org

nežnija, mekša i vidljivija. Antirid kreme nije više stavljala samo uveče nego i preko dana, gotovo devojački verujući u ludosti reklamnih poruka za te kozmetičke proizvode, da je moguće ne samo sakriti, nego i potpuno uništiti bore.

Vratila bi se onda, ponovo, svojim grudima koje su visile na njoj i preko puta nje, u ogledalu, i videla bi onda, povrh svega, svoje lice, još uvek dobro, ali sa podočnjacima i opuštenom linijom usana, nasađeno na njen dugi vrat koji je nepovratno počinjao da se falta i znala je da je to ono što joj otkriva godine. Bila je depresivna. Odjednom je shvatila da pored nje, tu negde, ili svuda, postoje divne devojke, dvadeset godina mlađe, i da gotovo da nema razloga da rođendan uopšte slavi. Šta je tu za slavlje, razmišljala je, gledajući se iz profila, gotovo pokroviteljski prelazeći rukom preko svojih bedara koja su odjednom i sasvim iznenada, izgubila onu liniju zategnutosti koja je njenoj figuri davala poseban tonus.

Sem toga, prva mala izdajnička pega na nadlanici pojavila joj se iznenada, dva dana ranije, i ona se pitala tog jutra, pred tim ogledalom, hoće li stvarno celoga života nositi flasterčić na tom mestu. Stari se polako, ali znaci starosti dolaze iznenada, i očajavajući pred tim saznanjem i pred tim prvim i najbolnijim dokazima da vreme prolazi, odlučila je da se trgne.

Upisala se u fitnes klub i počela tamo redovno da odlazi. Dizala je tegove i radila čučnjeve i znojila se, dahćući pod teretom i dizala je noge i učvršćivala svoja leđa i sve je bilo u redu, osim što je sve češće sama sebe hvatala kako sa potpuno neobuzdanom zavišću gleda devojke oko sebe koje su isto to radile, samo su bile mnogo mlađe. Tešila se da je ona tamo nabolja i najzgodnija žena i da ni jedna klinka ne može ni da joj se primakne, pa ipak - nije mogla da odoli stalnom poređenju svog sa tuđim telima, nikako ne uspevajući da razazna šta je to što njenoj vitkosti daje užasavajuću patinu. Dizači tegova gledali su je, ipak, kao pokretni praznik, to je bilo jasno i hranilo joj je sujetu, bez daljnjeg - ali ipak, bila je svesna da se, nekako, na njoj vide svi koraci koje je u životu prošla. Svi.

Otišla je kod plastičnog hirurga i dala mnogo para za operaciju grudi. Sa silikonskim protezama koje su joj samo malo uvećale i podigle njen glavni atribut ženstvenosti, izgledala je savršeno - a kako je to sve kombinovala sa stalnim vežbama za leđa i zadnjicu, mogla je da odahne - uspela je da zaustavi vreme.

Nosila je samo tesne farmerke i dekoltirane bluze, tako da je svako mogao da je ima na uvid, ali ona je i dalje uzdisala pred nesavršenošću kako ljudskog tela tako i medicinske nauke. Prednjica i zadnjica bile su joj kao nove, ali lice je postajalo sve veći problem: bore - izdajnice oko usana, shvatila je, ono su što joj

www.balkandownload.org

sreću druge mladosti kvari. I, kako nikakve kupke za lice od toplog maslinovog ulja i ulja aloje, nisu pomogle, morala je, nesrećnica, da se ponovo obrati, za spas, svom najomiljenijem prijatelju, vlasniku svih njenih unutrašnjih i spoljašnjih tajni - svome plastičnom hirurgu.

Operacija je bila uspešna, bore su potpuno nestale pod štepovima na zaliscima i iza ušiju, i lice joj je bilo kao sveže umiveno - osim što su joj usta bila malkice razvučena u stranu, tako da je izgledala kao osoba koja se stalno smeši, mada joj je, sa lekarske tačke gledišta, bilo zabranjeno da se mnogo i raskalašno smeje, jer je poznato da je smeh smrt za mlado i lepo lice, da smeh stvara bore. Kakav paradoks, govorila je sama sebi, trudeći se da bude ozbiljna i da sačuva artificijelni mermer svoga lica.

Ali, odjednom, njene jedva vidljive borice ispod očiju i malo natečeni podočnjaci, nad tom zategnutom kožom obraza i jagodica, izgledali su strašno. Nikakva šminka tu nije mogla da pomogne, ništa se nije moglo učiniti! Morala je ponovo pod nož, jer je još samo to falilo, pa da zaista niko ne primeti.

I stvarno, niko nije bio srećniji od nje kada se, mnogo namazana "jekodermom", i mirišući na ribu, pojavila na štrafti svoga grada, pobednički koračajući u budućnost koje se više, nekako, nije uopšte plašila. Izgledala je savršeno i niko joj ne bi dao vise od 30 godina i ona se i osećala tako, kao vraćena u život, samo malo uzdržanija i ozbiljnija, i sa malo više podignutom glavom - ljudi su mislili da je uobražena - ali ona se tako držala da ne pravi bore na vratu.

Počela je da krije ličnu kartu. Nije mogla da podnese da se sreće sa ljudima iz škole. Ili sa studija. Stidela ih se viđajući ih ostarele, ugojene, ili kako su osedeli, ili oćelavili i kako su žene njene generacije širinom svojih kukova stavljale do znanja celom svetu da su se predale. Ona je zbog svega, prestala da puši, jer je to smetalo njenom fejslifgtingu, i prestala je da pije alkoholna pića, jer je to smetalo njenim podočnjacima i pazila je da ne sedi prekrštenih nogu, jer to usporava cirkulaciju i stvara celulit, i išla je po kući u trikou, neprestano radeći čučnjeve, zbog svoje zadnjice, i to je radila u svakoj prilici, i mazala se pomadama - jer je njena koža morala stalno da se hrani i verovala je da je prava devojčica koja, za razliku od ostalih, zna više.

Kada joj je prvi put izostala menstruacija, sa izvesnom gordošću pomislila je da je možda ostala u drugom stanju, i mada joj to nikako nije bilo potrebno u njenim godinama, to je shvatala kao još jedan znak svoje produžene mladosti. Beskonačni pregledi kod ginekologa i negativni testovi trudnoće delovali su joj kao šamar života. Suočavanje sa istinom dolazećeg klimakterijuma potpuno je uništilo, ali je i dalje verovala da je čovek mlad samo onoliko koliko sam sebi

www.balkandownload.org

omogući - pa kad već taj sat tako neumoljivo otkucava - ona će ga nadmudriti.

Odnekuda je nabavila hormonsko-vitaminske pilule protiv starenja koje su imale i tajni ekstrakt za podmlađivanje, i gutala ih je sa gotovo narkomanskom prilježnošću, svakoga dana proveravajući njihovo delovanje, pred ogledalom i na licima svojih poznanika. Zaustavljajući talog godina, ušla je u neku vrstu histerične opsednutosti mladošću, ne shvatajući da samo i neprestano razmišlja o starosti.

Sledeća akcija bilo je pumpanje usana - jer osim na šakama, koži vrata, na podočnjacima i grudima, godine sisaju krepkost i sa usana. Njena su joj bila odjednom nekako mala, suva i tanka, pa je stvarno bilo logično što je kod svog omiljenog plastičnog hirurga - obavila i tu formalnost - tretman kolagenom doneo joj je jedra, velika, mesnata usta sa kojima je imala sasvim novi lik, toliko nov da je za malo sama sebi počela da govori vi.

Ali, dok su njena usta brbljala o mladosti, njene grudi su popuštale, opet, pod težinom godina, pod težinom fizičkih vežbi u teretani i pod težinom bolne istine da ih ni jedna ruka osim njene, i hirugove za vreme operacije, nije dotakla. Meseci su prolazili i njeno telo natovareno ožiljcima koji su bili mali i lepo obrađeni, ipak je popuštalo. Jedna operacija godišnje mogla je da je zategne, ali je ona ipak starila. Neki detalj bi je uvek izdao. Izgledala je kao dobro očuvana, ali sredovečna žena, u stvari možda je bila više kao jedno dobro proštepovano i elegantno ufircano telo koje su uporedo sa godinama, grlili sve više hirurški konci, a sve manje neke fine čvrste ruke.

Možda je glas? Da, glas je ono što je odaje - u njenom glasu osećale su se naslage urlika radosti, jauka, hiljada popušenih cigareta, galona vina, nemih suza, iskustva - njen glas bio je njen najveći izdajnik pa se ozbiljno nosila mišlju da operiše i glasne žice, ali laringologa nije uspela da ubedi da se prihvati operacije kojom bi joj glasnice učinio vitkim, a njen glas nekako nedužnim.

- Mladenka, šta je opet, pitao je plastični hirurg, čovek od pedesetak godina, četvrtaste proćelave glave, niskog rasta i spretnih ruku koje su ga učinile toliko traženim među gradskim lepoticama i onima koje su se tek spremale da to postanu.

Očajna sam, rekla je Mladenka napućivši svoje napumpane usne koje su izgledale kao viršla isečena uzduž. Očajna sam, doktore, jer ovo popušta. Šta popušta, pitao je doktor Zoran Milovanović, prilazeći Mladenki oprezno, ali kao muškarac. Popušta sve, rekla je Mladenka, popuštaju šavovi, Zorane, koža popušta, nećemo uspeti. Zavisi u čemu želimo da uspemo, rekao je plastični hirurg, zavisi u čemu, Mladenka. Oh, pogledajte ovo, rekla je Mladenka u suzama, i jednim žustrim pokretom otkopčala drikere na svojoj košulji iz koje

www.balkandownload.org

su se po njoj prosule velike silikonske grudi. Oh, Mladenka, pa to mora da se drži, rekao je doktor Zoran Milovanović, i prvi put otkako je zna, držao je njene grudi a da ona nije ležala na operacionom stolu.

Zorane, drhtao je Mladenkin glas, ne možete ih držati tako stalno, oh, mogu Mladenka, odjednom je postao mekan i drhtav njegov glas, mogu Mladenka, ako mi dopustite, mogu. Dopuštam, Zorane, dopuštam ako će to da me spasi. Ali, vi ste spaseni, samo što to nećete da vidite, rekao je doktor, gledajući je užarenim očima čoveka koji je dobro poznaje, spaseni ste. Kako sam spasena, drhtala je Mladenka gledajući svoje grudi u njegovim rukama, njegovu ćelu koju je gladio zrak zalazećeg sunca, kako sam spasena, kažite mi. Ako dopustite da ja budem vaš spasitelj, Mladenka, ako mi samo dopustite, šaputao je doktor Zoran Milovanović skoro priljubivši usta na njene grudi, ako mi dopustite da budem vaš stvarni spasilac. Oh, dopustiću vam, naravno da ću vam dopustiti, rekla je Mladenka poželevši u tom trenutku, prvi put otkako ga zna, da poljubi njegovo glatko, obasjano teme, moram da vam dopustim, jer nemam izbora. Grešite, Mladenka, rekao je okuraženi doktor, izbora nemaju jedino budale, vi možete da birate, i biraćete sad, odmah - ili nikada. Oh, biraću, cvrkutala je Mladenka osećajući oslonac pod svojim grudima, i nekako odjednom i oslonac u svom plastičnom životu.

Više neće biti operacija, rekao je Zoran gledajući je pravo u oči. Ali kako to, prošaputala je Mladenka, dižući glavu da sačuva vrat, kako to, doktore, ponavljala je, dok je doktor Zoran spuštao svoja usta na njene grudi, mrmljajući nešto o tome kako sam sebi kvari posao, kako to, pućila je Mladenka svoja debela usta popuštajući pred doktorom i pred medicinom uopšte, šireći polako svoje noge i dopuštajući toj stručnoj doktorskoj ruci da joj zađe pod suknju. Lako, lako, govorio je doktor, žena se zateže samo na jedan način, rekao je. Bez operacije, pitala je Mladenka utanjenim glasom. Budimo na ti, molio je doktor Zoran dodirujući kažiprstom lastiš njenih gaćica, niko te, Mladenka, ne poznaje bolje od mene. To je tačno, Zorane, dodala je Mladenka stavljajući ruku na njegovo rame, to je tačno Zorane! doktore! ti! rekla je i gotovo vrisnula od uzbuđenja.

Vidiš, pitao je doktor zavlačeći prst ispod njenih gaćica, žmurim, šaputala je Mladenka glave zabačene unazad, vidiš kako će sve da bude dobro, nastavljao je Zoran. Kad je sve u tvojim rukama, doktore, dodavala je Mladenka utanjenim i isprekidanim glasom. Hoćemo da legnemo, pitao je Zoran, odlično je ovako, priznala je Mladenka, jel' ovako dobro, interesovao se hirurg, oh divno je, pazi da me ne oparaš, brinula se Mladenka. Ali ja mogu samo da te fircam, dodao je Zoran i bacio se na nju...

www.balkandownload.org

I tako je i bilo.

Mladenka Starčević i njen doktor Zoran Milovanović fircali su se i parali, i otkrivali stare štepove života jedno na drugome, i lečili ožiljke i voleli se na način na koji davljenici vole svoje spasitelje, zahvaljujući nebesima i onom laringologu koji se nije dao ubediti, za svoju iznenada otkrivenu sreću.

Mladenka Starčević, udata Milovanović, čijoj su se lepoti, novoj mladosti i nasmejanom srećnom licu divili svi, kao romantična duša koju je poljubila sudbina, bila je sklona da, posle svega, prizna da je za njenu lepotu, jedrost i punoću, i fizičku i duhovnu, najzaslužnija ljubav, ljubav koja je jedini pravi eliksir mladosti, dok je doktor Zoran Milovanović, šeretski je gledajući i uživajući u svojoj samodovoljnosti, ostajao bandoglav: "Ne draga moja, za tvoju lepotu, i sreću najzaslužniji je plastični hirurg".

Tome stvarno nije mogla da protivreči. Smejala se raskalašno i opušteno, sedeći u njegovom krilu, ne mareći ni najmanje za bore oko usana i očiju.

www.balkandownload.org

Pesnik i njegova muza

Volela je jednoga mnogo. Mnogo ga je volela. Bio je malo niži od nje, i imao je veliki nos, al' šta vredi - volela je baš njega. Nosili su isti broj cipela, i voleo je da on nosi štikle, a ona da bude u ravnom i, samo kada bi se posvađali, ona je oblačila visoke potpetice da ga nasekira. Eto, to je bila ta ljubav. Sekirao se on zbog te visine, i zbog tog broja cipela, i sekirao se verovatno još zbog mnogo čega što je ona mogla samo da naslućuje, jer se on veoma trudio da to ne pokaže. Da ništa ne pokaže. Nije se, u stvari, ni oko čega toliko trudio koliko se trudio da joj ne pokaže ništa. Jedino što je pokazivao bilo je da mu nije naročito stalo do nje. Da može bez nje uvek i na svakom mestu.

Ali, ona ga je volela. Možda je baš to volela. Bio je pesnik, a ona je htela da mu bude muza, ali nekako - to nije išlo. Znala je sto puta više pesama od njega, razlikovala refleksivnu od romantičarske poezije, skupljala pesničke zbirke, uzdisala nad pojedinim omiljenim stihovima.

Gajila je neku, samo njoj zamislivu, misterioznost pesnikove žene. To je htela. Rečenice su joj, naročito u vreme punog meseca, bile nekako poetski obojene, grudi su joj se punile stihovima, bivala je ushićena svojim intimnim odnosom sa poezijom za koji je verovala da joj crne oči pretvara u šarene, i da se to vidi. Da to mora i on da vidi. Da je to šarenilo njenih očiju, i treperavost njenoga srca, njene lepo upakovane, sveže reči - da je to dovoljno. Ali šta je to vredelo - nikako da dobije svoju pesmu.

Želela je pesmu, il' da crkne. To je jednostavno bilo jače od nje, to je bilo nešto vrlo strasno i vrlo ženski, ta žudnja za tom pesmom, za poezijom uopšte. Često je sama sebi kupovala žuto cveće i išla ulicama, verujući da je pljunuta Margarita koju dalekim pesničkim očima posmatra njen majstor, i bila je uvek

www.balkandownload.org

tako duboko ushićena tom zbilja lepom slikom - ona i žuto cveće u šetnji, i sva poezija sveta, mislila je, sve se to stapa u tom hodajućem stihu.

On je za to vreme pesnički i boemski pio pivo, (a ona je želela da on pije vino jer je to više išlo uz pesnika, ali nije smela da mu kaže) ili je trčao da održi svoju kondiciju, ili se pred ogledalom oblačio u maniru smišljene nemarnosti, tako da izgleda kao pravi pesnik koji ne misli na oblačenje. Hodao je po malo, kad zatreba, i na prstima, stalno zagledan u budućnost poezije, i ona je to sve krajičkom svoga oka i svoga tananog bića videla, ali ništa tu nije mogla.

Želela je svoju pesmu. Krotko je čekajući, pisala je krišom, za sebe, i njeni su stihovi bili bolji od njegovih, ali šta vredi kada ih nije napisao on? Posvećena svome pesniku, napunjena stihovima, metrima i lepim osećanjima, pisala je pesme, dok je čekala svoju, pesme kakve je volela da on napiše njoj. O njoj. Pisala je o sebi, i u tim trenucima ona je bila on, pesnik kakav je želela da on bude, njen pesnik koji će napokon da je opiše. I, čekala je da uđe u njegovu pesmu.

Ali, nizale su se njegove pesničke slike, katkad glupe, katkad tople, pune apstraktnih žena, pune bivših žena, pune drugih žena. Nje nije bilo ni u jednom jedinom retku. Ni u jednoj jedinoj slici. Znala je to, prepoznala bi se, uostalom. I ni jedna njena lokna, ni nokat, ni put, ni damar, ni dlačice iznad usana, ni njen laki hod - ništa to nije bilo za opevanje. O, znala je da je stvorena za muzu, u svakom pogledu, ali sa njim to nije išlo. A život sa pesnikom, bez posvećene pesme, zvuči kao čista uvreda.

Jednom joj je, u nastupu nežnosti, rekao da joj u životu ne treba ništa osim još jedne bele haljine. Onesvestila se od očaranosti. Verovala je da je to taj znak, znak čiste poezije i savršene ljubavi, bogartovske tako reći, u kojoj se reči mere brižljivo, jer su supstancijalne, otrovne i tačne i divne, i zato ih tako malo ima. Živela je od te rečenice lebdeći nad njegovom inspiracijom, stalno prisutna i spremna da uskoči u bilo koji red, u strofu, da uđe u novu zbirku.

Objavio je novu knjigu, ali njene pesme nije bilo. Svejedno, za promociju je obukla onu belu haljinu i, u stvari, nosila je samo dve bele haljine, osećajući da je tako baš njegova pesnička veličina miluje i voli, i sebi se neverovatno dopadala takva, krhka, u belom, obučena u njegovu metaforu, spremna da se uda za njegovu poeziju. Ali, bez pesme posvećene njoj, znala je, to ne vredi ništa, to je samo njena poezija.

Kakvu je ona pesmu napisala o sebi u beloj haljini sa bretelama - fantastičnu, k'o da je napisao on, divnu pesmu koju nije smela nikome da pokaže. Napeta kao struna njegove pesničke lire, čekala je trenutak kada će joj on, slomljen od ljubavi i uzvišene patnje, priznati sve i napokon pročitati tu pesmu koju piše, u

www.balkandownload.org

stvari, od početka, pesmu o njoj i za nju, za ceo svet, pesmu ljubavnu koju će posle svi znati napamet, i recitovati je na radiju i na večerima poezije, pesmu koja će je staviti u istoriju, koja će napokon dati smisao svim tim trenucima njene požrtvovanosti u poeziji i njene požrtvovanosti u ljubavi. Pesmu koja će, napokon, njenoga pesnika prikazati u pravom, njenom svetlu.

Ona se krišom poredila sa velikim junakinjama literature, sa svim onim romantičnim, zagonetnim, nemogućim ženama koje su opevane na sve načine, poredila se i nije shvatala zašto njen pesnik ne vidi da ona može da bude, da ona u stvari jeste, jedna moderna i svakako sasvim očaravajuća Lu, ili Anabel Li, ili to čarobno tkanje na kome on, posle snova, ne želi da ostavi trag svoj na njenom telu. I nije joj bilo jasno zašto je neka Svetlana iz Mostara lepše kisnula od nje ili zašto ona njemu nikada nije bila afrička kraljica, kada je to, u stvari, i kada tako lepo, jezgrovito, crni.

Znajući pesnikovu dušu, nije se nikada, naravno i zbog svog ponosa, usudila da mu pomene nešto o svojoj tajnoj žudnji. Ali, njene rečenice, odnosile se one na oblake, televizijski program ili pijacu, bile su sve više natopljene metaforama i lepim slikama, i znala je pokatkad da izmisli neverovatne reči pred kojima on nije skrivao svoju zadivljenost, i sa pomešanim osećanjima zadovoljstva i ljutnje, nalazila je te svoje metafore i te svoje slike i te svoje reči, posle, u njegovim novim pesmama, posvećenim nečijim tuđim oblacima, i tuđim slikama i što je bilo najgore - drugim ženama.

Može se biti muza i tako, mislila je, učestvovanjem u njegovoj poeziji, ali u trenucima gorčine prebacivala je sebi - jer je ona, u stvari, opevala sve njegove druge žene, učestvovala u njihovom smeštanju u istoriju poezije, sve je to radila za njega, za svoju pesmu i za žene koje uglavnom za poeziju nisu marile. I znala je da za to nikada niko neće saznati i padala je zbog toga u neke čudne tuge, pesničke i duboke, smrvljena tom božanskom nepravdom koja joj se sručila na srce, na melanholičnu i svakako nepravednu poeziju njenog vlastitog života.

Njene pesme nikako nije bilo.

Prolazilo je vreme i njeni papirići, njeni dnevnici u kojima je pisala pesme o sebi kakve je želela da budu stvarno napisane, da ih napiše njen pesnik, odjednom su joj postali nekako nepristojni. Postala je nepristojna sama sebi zbog te svoje uzaludne žudnje, a njen pesnik, neopterećen njenim morama, odjednom joj se učinio kao sasvim, sasvim običan čovek. Videla je koliko je niži od nje u svoj svojoj veličini, i koliko mu je nos veliki i kako su mu bore sve, samo ne očaravajuće, i kako je nervira što je malo pogrbljen, i susrela se, napokon, sa njegovom neosetljivošću za nju i njenu tananu dušu, i odjednom joj je njegova poezija bila tako obična i prozaična i sa tako malo poetskog u sebi, i

www.balkandownload.org

pitala se šta je ona tražila u tim pesmama i šta je u njima nalazila, i zašto je sebe htela da vidi u njima, i zašto se tako očajnički nadala, svih tih godina, da će joj posvetiti bar neki stih, i pronašla je odgovor. Odgovor je bio mali i ljudski.

Nije, u stvari, toliko volela njega, koliko je volela njegovu pesničku slavu, i volela je poeziju svaku i volela je zvezde poezije, i htela je da bude jedna od njih i, u stvari, nije dovoljno volela sebe jer joj je ta nenapisana njegova pesma, bila nešto kao najjači i najbolji dokaz da je živa, da postoji i da nešto vredi.

I onda je odustala. Pustila je svog pesnika da ode u naručje muzama čije je lake korake opisivao sa lakoćom, i čije je uvojke uvijeno slikao lakim slikama, i za čiju je put nalazio hiljade poetskih puteva. I znala je da će mu faliti reči, reči koje je samo ona imala, reči spremne da stanu u jednu pravu dobru pesmu.

Prošlo je mnogo vremena od tada. Zaljubila se još mnogo puta, držala se za ruke sa stvaraocima na svim poljima, ali na polje poezije, više ni sa kim za ruku držeći se, nije kročila. Jer je znala na šta to može da izađe. Da opet crkava za jednom pesmom.

U momentima memoarskim, hvatala bi se svojih negdašnjih pisanija i pronalazila svoje stihove, upućene sebi, iz vremena dok je volela malog pesnika. I dopadali su joj se. Obuzimala bi je neka neverovatna ganutljivost, pesnička tako reći, ganutljivost koja je mogla da joj zamagli oči i čak da je rasplače. I kada bi se sabrala, negde u dnu svoga srca, znala je da joj mali pesnik uopšte nije bio potreban, kao što je znala da to isto, nekako, zna i on. To osećanje bi je umirilo.

Ali, u trenucima lake melanholije koja bi je, potpuno bezrazložno, obuzimala s vremena na vreme, znala je da je život u kome sve pesme mora da napiše sama, ipak nepravedan, običan i tužan. I da jedna jedina pesma, može daleko da nadmaši sve domete poezije, u kojoj ona i dalje, sasvim tiho i neprimetno, još uvek, traži svoje mesto.

www.balkandownload.org

Cipele broj 41

Svi srećni gradovi liče jedni na druge. Svi nesrećni - liče na Beograd, palo mi je na pamet dok sam, krajem decembra, sedeći u jednoj lepoj bašti u Atini, pila kapućino. To saznanje me je, negde, porazilo.

Ostavila sam oblačni, kišni, plačni i takoreći depresivni Beograd, da bih u Atini sedela, gledala u plavo, pila "recinu" i čekala. To mi je bio plan. To sam htela. Povod je bio krajnje prozaičan - održavala se jedna gala modna revija beogradske kreatorke, u predivnom ambijentu ultraekskluzivne diskoteke "LA Mamunja", koju su i bukvalno digle na noge beogradske manekenke, i u tim trenucima, bilo je nekako dobro biti iz Beograda. Malo lokal patriotizma na delu i, to je to...

Ali, kao što ja imam veze sa modom, tako i Atina ima veze sa sobom u decembru. Ipak, imala sam svoje razloge da otputujem. Krenula sam na taj put sa neverovatnom potrebom da odem odavde, da to malo parče vremena izgubim, napokon, sama sa sobom, sedeći na suncu u Kolonaki Topsu, sa tim ukusom "Recine" na nepcima, sa svim mojim grčkim resentimanima i uspomenama, sa mojom opijenošću Mediteranom kao stanjem duha, što je uvek povezano sa lakom cvrcnutošću i idejom peščanih plaža Kiklada, koje su u godinama u kojima sam upoznavala Grčku, Grčku belih golih ostrva, sa crkvicom posvećenom uglavnom proroku Iliji, na vrhu, upoznavala i volela. Povezano sa toplom sporošću Atine, u kojoj sam se nekih godina zaljubljivala u sebe, očarana svojom zaljubljenošću u svet, u samu čar putovanja, u bakalnice Pireja i velike bele brodove koji su nosili eros letovanja kako na palubi tako i u potpalublju.

Htela sam da se sretnem sa svojim uspomenama. Romantična ekskurzija po

www.balkandownload.org

arheološkim iskopinama vlastitih suza. To je bilo to. Gledati sebe kako hodaš, lako snena pred sopstvenim koracima koji hodaju istim tragovima, uživati u sopstvenoj usamljenosti, tragati za romantičnim i ženama ponekad tako potrebnim osećanjem vlastite pustoši.

Letimo JAT-om - dakle nema šampanjca i ostalih nezaobilaznih rekvizita - tako potrebnih za putopis, samo kiseli veštački sok od pomorandže; mleko za kafu se dobija preko veze gotovo u konspiraciji sa ljubaznim stjuartom koji ne može da odoli tolikoj koncentraciji ženske lepote, i - već mi je muka od priče o našem očaju, od osećanja tog egzistencijalnog poniženja na svakom koraku, o mleku, sankcijama i ostalom.

Zatim, putovanje u bundi i čizmama! Možda je u pitanju moja razmaženost, ali sve više dolazim do zaključka da pravo putovanje može da bude samo u okerastim tonovima vremena, u lakim haljinama bez rukava, u sandalama, rečju u vremenskim prilikama gde tuširanje nekoliko puta dnevno predstavlja najidealniju preobuku i da je putovanje bez gužve jedino koje mi prija. I dok slatke manekenke u avionu čavrljaju o farmerkama i životu, slučajno, iz dosade, bacam pogled na pasoš jedne zelenooke lepojke koja sedi do mene, i ostajem zaprepašćena surovom činjenicom da postoje devojke, da odjednom postoje devojke, a ne deca, koje su petnaest godina mlađe od mene! Ta istina pogađa kao otrovna strela moje samoljublje, tako bolno i tako podmuklo, tim više što me pogled na drugu stranu baca u još veći očaj: odlično držeća gospođa, ali gospođa, sa dobro napuderisanim licem i izvanrednom ondulacijom, oko čijeg otmenim parfemom namirisanog vrata visi simbol uspešne sredovečnosti - "Barberi's" šal, otvara svoj pasoš da popuni formular za ulazak u Grčku, i ja vidim da je ta lepa žena u godinama samo deset godina starija od mene, i da sam ja kalendarski odjednom bliža tom "Barberiju" nego farmerkama zelenooke, iscepanim na dupencetu, i da sam se suviše brecnula kada mi se sedamnaestogodišnja lepojka obratila sa "Vi".

Palim cigaretu i šaljem jedan dug i beznadežan pogled kroz prozor, u ništa, u sivi akvarel neba u kome je postojalo samo kretanje.

U ruci sam držala mali drveni prostorni krst, moju amajliju, skamenjena od straha od letenja, što je valjda takođe prirodna stvar koja stiže ne sa godinama nego sa materinstvom. Dole je čekala Atina, osvetljena i velika, i to more. To more.

I ja sam čekala Atinu u kojoj sam htela samo da gledam u plavo i da čekam. Posle toliko vremena, opet sam tamo. Ali moj prvi šok je jedno saznanje strašnog "deža vi"-a: toliko sam htela, ni sama ne znam šta sam htela, osim da potpuno demodirano čitam Kavafija, negde u nekoj kocki grčkog prostora i to

www.balkandownload.org

baš pesmu "Grad". Htela sam da čitam i da budem u svojoj grčkoj kocki. Fotografija. Da, tako je. To je kao kad hoćete da uđete u neku staru fotografiju. To sam htela. Da vidim da li je to moguće. Da li je moguće da išta vidim posle toliko vremena.

Ali Kavafi je ostao slučajno, mada ništa nije slučajno, zaboravljen na mome krevetu na cveće, na Slaviji. U Koferu su bili "Cool memories" Zana Bodrijara i, normalno, Diras. Svetlosti Atine, novoizgrađene Atine, prva su stvar koja me je šokirala. Svetlost, čak napadna svetlost gotovo las vegasovska, na putu od Glifade do centra, postmodernističko predgrađe jeftino građenih jednospratnica u staklu, obljubljenih svetlećim reklamama i bilbordima, sve je kao ulazak na veliki vašar.

Šta sam u stvari htela? Malo nenormalno, u decembru '94, htela sam i Kazancakisa i Foulsa, i Leonarda Koena sa svojom grčkom Suzan u senci bele kuće na Rodosu, i Cicanisa, ali u svakom slučaju neki sentimentalni pazl u kome ima i noći Uranopolisa na večerama kod Krićanina, i ludila Pirgadikije, i atmosfere Kakopetrije sa Kipra, i mentalnog peska "Superparadajza" sa Mikonosa, i totalnog odsustva vetra na plaži Mavrolitos na San Toriniju, i plantaže pistaća sa Egine, i takoreći sindikalni prostakluk Hidre, i šarm kariranog postavljenog stola na Serifosu i, normalno, atmosferu Rodie na Kolonakiju, gde se jeo moskari lemonato u godinama koje su srećne samo zato što su prošle, u kojima je Grčka bila Grčka. Nila Kedrova, koja je tako lepo i tako poetski pričala o svojim admiralima: u svakom slučaju nešto vrlo retro.

Ali, Atina je odjednom, grad lustera i klozetskih šolja, lampi i neona, skupih automobila i mobifona zakačenih na gajku od uvek malo smaknutih pantalona, iz kojih po pravilu viri tesna bela, raskopčana košulja, idealna za dert zejbehika. Tragična uklopljenost jednog od najčudesnijih gradova Evrope u ono što se zove moderni svet.

Stolice sa sedištem od pruća i sto sa stolnjakom od papira lakše se mogu naći u Džordžtaunu u Vašingtonu, nego u Atini. Sećam se kako sam prošle zime, po najdubljem snegu, gacala Viskonsin avenijom, dok nisam našla pravi grčki restoran u kome sam plakala sa svojim prijateljem, ophrvana vinom, i tim susretom, i tim nemogućim spojem Srba koji su nekada bili građani sveta, i koji u toj šumi-pustinji Američkog istoka nalaze svoje bolećive beogradske anegdote u horijatici, sa paradajzom što izgleda kao na razglednici a ima ukus sapuna, pred očima zaprepašćenog kelnera iz Portorika, koga tipično beogradski fasciniramo sa "efharisto, para poli", takoreći ljuti što je jelovnik samo na engleskom.

Atina. Gledam i hodam. Hodanje postaje opsesivno, jer je oblačno i pada

www.balkandownload.org

kiša. A sem toga i nedelja je. "Sine tjazmeni kirjaki" kaže ona čuvena tužna pesma, i oblačna nedelja, ta kišica koja rominja po pustim ulicama, vraća me u neke beogradske kadrove, u neke oblačne dane sa preeksponiranim svetlom, dok se spuštam uličicom uskom pored Botaničke bašte, u raspoloženju za stvaranje "selected poems". Ali, Atina bez sunca je kao poljubac bez brkova. To je drugi grad, grad u kome se na ulicama mogu videti samo oni što nose turske, arapske, libanske brkove, sa rukama u džepovima pantalona, dok ubijaju taj dan, po lavirintima prljavih i sumnjivih uličica oko Omonije.

Onda, Atinjanke. Atinjanke se u nerčevima, lako nabačenim na lake haljine, pojavljuju i u julu, da potpuno mediteranski potvrde potrebu za sjajem koji mora da se vidi. Kao zlato. Zlato na svakom muškom vratu, debeli zlatni lanac, plus narukvica, plus prstenje plus dugački, ali lepo obrađeni nokat na malom prstu, okićene žene sa zveckavim rukama, i krstom, mnogo vidljivog sjaja, blještavost atinskih zlatara koje sijaju od brilijanata, omamljujućeg prstenja i broševa, lepih kao nostalgija. To opšte preterivanje juvelirnica, ta mediteranska postmoderna na svedenim formama "Kartije" stila i nasuprot tome - vizantijski nakit Lalaunisa, čiji izlozi izgledaju kao vitrine kakvog arheološkog muzeja.

Božić u Atini slavi se po novom kalendaru, dakle kao u skoro celom svetu, pa su ukrasi, girlande, kugle, crvene mašne i zlatne jabuke, pokačene po palmama, po drveću tople klime: palme koje glume jelke u toj pomodnoj simulaciji Zapada, u kojoj iz skupih radnji dopiru samo engleske božićne pesme. Ali, sam život se uvek postara za dodatni simbol: u radnjama na ćoškovima jeftinih kvartova grada obešene su stotine Deda-Mrazeva: u zemlji mora, velikih belih brodova, Posejdona, talasa i ostrva - Deda Mraz je na naduvavanje, od plastike, kao guma za plivanje, kao luft-madrac, deda Mraz je idealna igračka za plažu, kao bilo koji delfin ili patka sa plaže u Makarskoj. Deda mraz koji se kupa. Kupila sam dva crvena Deda Mraza na naduvavanje sa istim osećanjem sa kojim su se nekada kupovali ramovi za fotografije, sa mora, opervaženi školjkama. Uspomena na more jednostavno mora da bude kič. To je jedino što sam kupila, neobično zadovoljna činjenicom da su izlozi, naročito bogati izlozi, dosadni, da se radi, u stvari, o neverovatnoj agresiji neprestanog ponavljanja obilja, i da smo, palo mi je na pamet dok sam prolazila atinskim ulicama koje sve više predstavljaju prolaz kroz izloge, mi bili bolesno drilovani da se inostranstvo ima shvatiti kao "akcijaški rad kupovine" ili tako nekako. Da se naprosto nije moglo otići nikuda iz najbolje zemlje socijalizma, a da se ne obavi neka kupovina. Garderoba, na primer... Cipele obavezno... Teror kupovine napustio me je odavno, pa ipak, lagala bih da sebi ne priznam kako sam cipele sa štiklom, broj 41, tražila bezuspešno, očekujući da me spretni grčki

www.balkandownload.org

trgovci pošalju na muško odeljenje.

Lutam. Lutanje je forma kreativne amnezije. Čim sednem za neki sto, susretnem se sa onim što sam htela da zaboravim. Na primer ono što se naziva evropska melanholija analiziranja, tugaljivost svake sinteze tako opterećene našom dubokom osećajnošću ili što bi rekao setni Bodrijar, našim razočaranim devičanstvom. Ove ulice jesu sam prostor mišljenja u odjednom sumanutoj potrebi da se neprekidno proizvodi scenario evropskog grada.

To znači obavezno "Hajneken" pivo, ili možda francusko vino koje kelner podvalantskih očiju i manira iz nekog bircuza sa San Denija iz sedamdesetih, gde se na'vatao svojih nekoliko francuskih fraza, nudi na Plaki u Miltonovom restoranu, sa obaveznim saksonskim genitivom u naslovu.

Tu, na tom mestu, gde mi ovaj kelner sa očima boje belog grožđa uvaljuje san Žak i kraljevsku oradu, te dimljeni losos, insistiram na dolmadakijama, caziki, melidzano, i tarama salati, plus musaka i kritske maslinke. "Kurtaki?" Nema "Kurtaki" recine, ali slomljeni Atinjanin, poraženo izvlači "Butari". Nazdravljam dobroj grčkoj hrani, nespremna da objašnjavam prijateljima za stolom, da od tog vina može da boli glava. Vino sa mirisom borovine. A za susednim spojenim stolovima bogati Atinjani koji izgledaju kao da su sišli sa velikog belog broda koji na dokovima sveta čeka sirotinja.

Čista postmoderna. Svaki kadar iz ljudske visine, postaje isti. Uvek je to parče izloga, i prolaznici sa "Guči" kesama i mobifonima, novi atinski japii i odjednom - to može biti bilo koji evropski grad, taj kadar neprestanog ponavljanja, kadar koji može u isto vreme biti i London, i Pariz i Rim, razlike više ne postoje. Atina je mentalna forma kiča. Plastika i vespe, tende u decembru i osećam se kao bledi, bledoliki Englez koji hvata svako parče prostora na suncu, svaki trenutak sunca na Monastirakiju, ili bilo gde, među stolicama.

Gledam svoje kadrove, kadrove svoje lične kamere, i dolazim do zaključka da samo Rusi, valjda, mogu da imaju, kada se, kao u pesmi Vladimira Buriča nađu na podu nekog grada, sa ušima punim suza, da samo Rusi, koji plaču, mogu evropske gradove, videti iz ugla koji omogućava razliku - dakle odozdo. Inače, to su ulice sve više osvajane fast food restoranima, Vimpijima, Vendijima, MC Donaldsima oko kojih se roji scenografija modernosti - zgužvane papirne kese i plastične slamke, rasuti pomfrit i ogrisci američke popularne podnevne simetrije. Atina je banalnost. Trijumf banalnosti. Za Atinom se niko ne okreće na ulici.

Istorija i spomenici. Akropolj, Eolova kula, mesta za slikanje. Trans fotografije i, prvi put imam aparat a ne slikam ništa. Dosada, a ne ushićenost

www.balkandownload.org

turiste: ne mogu da budem moderni zombi, jer sam razočarana. Zima nije moje godišnje doba, pa ni u Atini. Moram da idem mnogo južnije, ako uopšte treba negde da idem, jer znam da ne mogu biti ni Atinjanka, ni ništa drugo. Samo Beograđanka.

I vraćam se u ovaj sivi grad u mraku, sa izmešanim osećanjima. Bacam se na moj krevet na cveće, na Slaviji, gde me je čekao Kavafi. Otvaram tu stranu i samo potvrđujem: "Kažeš, poći ću u neku drugu zemlju, poći ću do drugog mora. Naći ću drugi grad bolji od ovog. Svaki moj napor je ovde proklet, osuđen, i srce mi je, kao leš, pokopano... Nove zemlje nećeš naći, nećeš pronaći druga mora. Ovaj grad će te pratiti. Ulicama ćeš se kretati istim. U istom ćeš susedstvu ostariti: u istim ćeš kućama osedeti. Uvek ćeš u ovaj grad stizati. Da nekud drugde odeš - ne nadaj se - nema za tebe broda, nema puta. Kao što si svoj život ovde proćerdao, u ovom tako malom kutu, straćio si ga i na celoj kugli zemaljskoj".

I bila bih kao Rus, sa ušima punim suza, zbog te pesme, i zbog Slavije, i uopšte. Ali, pružam nogu, visoko. Sa zadovoljstvom gledam nove cipele na visoku štiklu, koje mi stoje bajno. Žena, Beograđanka u stvari, nikada ne može da bude ozbiljno patetična. Naročito ako čita Kavafija i nađe cipele po meri.

www.balkandownload.org

U krevetu

Samo je zatvorila oči, sa osmehom uzdržanog zadovoljstva na licu. Uroš je izdisao, duboko i zadovoljno. Poljubio je u rame, u malog tetoviranog leptira koji je na njenu lepu, mladu kožu sleteo letos, kad je bila u Londonu. I mali leptir na njenom ramenu izgledao je smiren. Uroš podvuče svoju ruku ispod njenog vrata i namesti joj glavu na svoje grudi.

Uvek je to tako posle, pomislila je, udišući fini miris njegove kože. Radio je tiho svirao. Uroševa ruka lenjo i umorno milovala je njenu. Htela je da zapali cigaretu, a da se ne pomeri iz tog toplog, mada na neki način odsutnog zagrljaja. Ostala je nepomična. On je dremao.

Nije znala šta će sa njim. Kažiprstom je šarala po čaršavu na njegovom stomaku. G. Pa opet G, početno slovo svoga imena. Prst joj je krenuo da napiše i jedno "U", ali se zaustavio. Gledala je u zlatne malje na njegovim grudima. Bile su lepe. Preko njih, pogled joj se zaustavi na pauku koji je sigurno koračao zidom. Bila je to sasvim lepa slika. Gledali su se. Ona i pauk. On je, neverovatno, išao u "G" kad je shvatio o čemu se radi. Dokopao se komode i onda skliznuo niz njenu rapavu poleđinu.

Gordana se izmigolji iz Uroševog zagrljaja. Trgao se i pogledao je okom krvavim od slatkog dremeža. Okrenuo se na drugu stranu, prebacivši nemarno, ali ipak posednički, ruku preko njenog kuka. Zapalila je cigaretu i gledala tu prisnu scenu pred sobom. Sa druge strane, kroz prozor, svetlucala je neka bedna reklama kojoj je falilo slovo. SOKO ŠT RK. Moglo je da bude i soko-štirk, pomislila je smeškajući se svojoj umornoj duhovitosti. Ovaj sa radija izluđivao je neopisano. Puštao je fine nežne instrumentale, ali je voleo da recituje ljubavnu poeziju mrtvih srpskih pesnika. Od pre onog rata. Sve "dveri i damari". U

www.balkandownload.org

kvadratu njenog prozora i dalje se nije pojavljivalo ono "A" iz svetleće reklame, a i ništa drugo. Uroš se promeškolji, tapkajući je po bedru.

Dobar čovek, pomisli Gordana, gledajući njegovu lepu tanku ruku sa divno otečenim venama. Lep je ovaj Uroš, i tako je krhak, pade joj zatim na pamet, ali bile su to misli tako neprikladne za taj trenutak, i padale su po njoj i po tom čaršavu nezgodno kao što na bolan stomak padne gorka kafa. Ugasila je cigaretu i ustala da istrese pikslu. Pogledala se odozgo. Sa njenim telom još uvek je bilo sve u redu, pa se zadovoljno i gotovo teatralno prošeta do kupatila.

Kada se vratila, Uroš je ležao na leđima, savivši ruku ispod glave. Gledao je. Izgledao je zamišljen. Znala je, videla je da je ustreptao.

- Gordana, jel sve u redu - upita je ozbiljnim glasom koji je bio na ivici svega.

- Da. - reče ona tako neuverljivo, da je Uroš samo progutao knedlu.

Onda je ušla u krevet i legla pored njega. Ćutali su. Ona ga više nije volela. To je bila ta muka koja je ležala između njih, to toplo, nedužno kuče završenosti.

Gušila se u skučenosti svoga životnog prostora. Te sobe, tog čoveka što je tako dobro i nedužno ležao pored nje, tih zidova, te muzike, tog neprestanog ponavljanja u dobroti običnosti, u tom životu koji joj je dao sve po redu. Njihove uzajamne nežnosti bile su joj prijatne, ali je tačno znala njihovu dramaturgiju, svaki pokret, sve nadolazeće trenutke prijatnosti, sve joj je bilo poznato. Ništa na njoj ili u njoj ili u vezi sa njom nije moglo da poremeti njegovu dobrotu, smirenost, urednost, odgovornost na kraju krajeva, spram nje, i spram te veze, u kojoj se osećala tako ogavno superiorno.

- Ej - progovorila je posle duže i mučne pauze, glasom koji je krio mrak dosade. Urošu se sledila krv u onim lepim žilama. Pogledao je upitno i malo odozdo. Prebacio je ruku preko njenih butina.

Gordana je sedela u krevetu kao u kancelariji. Zapalila je novu cigaretu i sa nekom čudnom odsutnošću gledala ispred sebe. Uroš je osećao da joj je na vrh jezika neka odluka, nešto strašno kao pretnja, visilo je u vazduhu. Toliko je dobro poznavao. Radio je počeo da krči i on je skočio, da iskoristi taj dramski izgovor, da olakša tu situaciju, da namesti stanicu.

Morao je da ustane iz kreveta i Gordana ga je posmatrala nagog i malo povijenog kako čeprka oko radija, u polumraku te sobe, i izgledao joj je tako nekako beznadežno lep. Skoro kao devojka. Bio joj je ranjiv, go i opušten.

Našao je stanicu na kojoj su puštali samo italijansku muziku, podigao pesnicu u znak svoje pobede nad tehnikom, i skokom veseljaka bacio se natrag u krevet, na nju. Njegova glava ležala je odjednom u njenom krilu. Sasvim spontano njena negovana ruka počela je da se igra sa njegovom kosom.

www.balkandownload.org

Uroš je ispustio tih uzdah olakšanja. Izgledalo mu je to kao da mu je odjednom sve oprošteno. Ne, osećao se kao dete koje je nešto skrivilo pa u poslednjem trenutku uspelo da izbegne zamku provale.

Sa Gordanom nikada nije bio načisto. Prečesto da bi mogao da se totalno opusti u životu, ona bi ga kritikovala. Bile su to kritike nekada na mestu, nekada preterane, ali nekako na indirektan način izrečene i uvek bi usledile tek pošto bi zadovoljno i umorno ležali na tom krevetu, u toj sobi, koju je voleo kao što je voleo nju - zatvorenih očiju i s nekom vrstom nedokučive bojažljivosti.

Gordana je bila zanimljiva žena, ali puna zahteva koji su joj kvarili svaku radost. U njenom svetu stvar je morala da bude krajnje svedena. Zato je volela Uroša najviše kad je bio go, i kada je ćutao.

- Znaš, ja sam loša osoba, poče ona odjednom.

- Šta ti je, Goco? Hajde da dremamo.

- Ne, ne. Ne shvataš. Ja sam loša. Ti si dobar, reče, a u svome glasu, osetila je nešto tako otrovno i zmijsko da se i sama trgla.

Poželela je da ga bije. Nije znala zašto, ali je to poželela. Čak je u jednom trenutku stegla zube. Pa se zaustavila. Neopevani bes nahrupnjivao je u njene grudi, nozdrve, stegla je pesnice da odagna to neuračunljivo osećanje mržnje prema Urošu koje je spopalo iznenada i bez ikakvog povoda. Duboko je udahnula da se smiri. Njegova glava, poput glave deteta, ležala je na njenom krilu, slatko dremajući. Njegova opuštena usta coknula bi od slatkoće tog lakog dremeža koji ga je uvaljivao sve teže i sve dublje u njeno toplo krilo.

Ali, Gordana je htela da ga bije. Htela je da ga išutira iz kreveta, njen bes bio je sve jači i boleo je neizdržljivo, kao što joj se bolno činilo tiketanje sata u ljigavom fonu lake sentimentalne muzike koja je dolazila sa radija.

Bilo je jedan posle ponoći, i bilo je toplo i vetrovito napolju, i htela je da rida odjednom, da se isplače na prozoru, gledajući Uroša, oteranog kao psa, kako odlazi niz ulicu. On je coktao i ljubio je po bulini, kao po dužnosti, lep i karakteran muškarac, bez mnogo mašte, koji ni ne sanja.

Ali, bio je tu, topao i dobar, njen, u krajnoj liniji. Bespomoćan. Mrzela je odjednom njegovu ispravnost, mrzela je to što je takav, da ne može da mu kaže. Da ne može ništa da mu kaže.

Mali leptir na njenom ramenu počeo je da je svrbi. Mlatnula se rukom, i puklo je kao šamar. Na njenom dlanu ostao je pauk, mrtav pauk koji je sleteo na njenog leptira. Njen leptir sleteo je na njeno rame u jednoj takoreći leptir aferi u Londonu, otvorivši njena ramena za druge leptirove i puževe poljubaca koji su se lepili za nju posle toga.

Sklonila je Uroševu glavu sa svoga krila, i njegovu ruku sa svojih butina,

www.balkandownload.org

okrenula ga kao lutku na drugu stranu kreveta, i ustala.

Dole, na ulici, pred starom zgradom preko-puta zaustavio se auto. Dvoje nacrvcanih su se ljubili, ljubili, mrsili ruke pred kapijom fabrike keksova, pod onom krezavom reklamom, i Gordana se potpuno nekontrolisano nasmeja. Nije mogla da spava, nije mogla da grli nejakog Uroša, nije mogla da puši, nije mogla ništa da uradi. Nije bila samoubica. Nije bila verna. Nije bila spremna da se uda. Nije više onoliko uživala sa Urošem. Nije mogla da ga bije. Nije mogla da mu kaže.

Korak, dva koraka, treći korak i klečala je pored njega na krevetu, ponovo. Bilo joj je dosadno. Izgužvani čaršavi, pa zategnuti. Ispeglani. Pa opet gužvaj. Uroše, nesrećo moja, pomislila je gledajući ga utonulog u jastuk, u zagrljaju sa tim krevetom koji je odjednom imao obrise pravog predmeta, nameštaja, a ne stilske figure. Vreme je da se spava.

Šćućurila se kao mače pored njega. Bratski ga je zagrlila. On je spavao dobrim, zdravim, čvrstim snom. Nevin kao jagnje. Htela je ona da bude to jagnje, ali nije imala kome da to bude. Uroš je bio njeno. Neopisano sažaljenje pomešano sa nekom beznadežnošću privi je još više uz njegova lepa leđa. Poželela je da su u svađi pa da se miri. Da ga moli. Da mora da se bori za njega, da je nesigurna i da strepi, da je u panici da će on da ode, da treba da ga zadrži. Ali, Uroš je samo duboko disao. Čovek na mestu.

Disala mu je uz vrat.

- Ej, Uki, jel' spavaš? porošaputala je tako intimno da se i sama naježila. Nije bilo reakcije.

- Ne volim te više i ne mogu da budem sa tobom, nastavila je oprezno da šapuće, tako tiho, da je i sama sebe jedva čula. Možda bi trebalo da me biješ. Nisi ti ništa kriv. To je tako. Ne mogu više - osećala je njegovo duboko, ujednačeno disanje, pa je nastavila. - Ne možeš to da razumeš... Ti nemaš ponosa... Toliko si dobar da me nerviraš... - poljubila ga je u rame tako prirodno i spontano da se i sama iznenadila. Počela je da ga miluje po ruci. - Hoću da te ostavim. Ne mogu da budem vise sa tobom, jel čujes?

Učinilo joj se kao da je zadržao dah. Pridigla se na lakat i pogledala ga. Spavao je.

- Ti si divan, ti ćeš to da razumeš. Ja se gušim, i lažem te, ali te lažem zato što se gušim, a ne da se gušim zato što te lažem. Uživam kad te lažem, izazivaš me da te lažem, mrzim te što te lažem, ali ne mogu više ni to... Ne mogu više, ne mogu više - ljubila ga je i saputala, zanesena tihim uspavljujućim tonom svojih reči koje su se lepile za njegovu meku kožu koja je bila tako prisna i koja je tako lepo mirisala.

www.balkandownload.org

Polako, vrlo polako tonula je u san, priljubljena uz Uroša, kao prilepak za stenu. On se nije pomerao.

Onda je počela da sanja more. Kao, leži u plićaku, gola, raširenih nogu, a plićak je miluje tamo gde Uroševa plima izaziva talase njenog zadovoljstva. Onda joj je sunce zaklonila senka visokog muškarca čije lice nije mogla da vidi u kontralihtu, i čiji su palčevi u plićaku ledeno dodirivali njena opuštena stopala...

Uveren da je čvrsto zaspala, Uroš se tiho, gipkošću mačke izvuče iz tog mora ljubavi. Gledajući je netremice u mukloj tišini i u sobi osvetljenoj samo onom krezavom reklamom, on poče da se oblači. Gledao je na sat, gledao je u nju, i zamalo da se spoplete, dok je žurno navlačio pantalone.

Ona se meškoljila u krevetu. Posmatrao je nekoliko sekundi, a zatim je uzeo papirić sa stola i prišavši prozoru, nešto napisao.

Navukao je meke mokasine, zatakao joj papirić između trećeg i četvrtog prsta na nozi, i sa majicom prebačenom preko pantalona, izašao u toplu letnju noć. Dole na ulici, onaj par se već vatao u ulazu ispod reklame. Gordana je spavala snom pobednika kome je dosadilo da pobeđuje, superiornim snom emotivne blaziranosti koja je prevršila svaku meru, a Uroš je, posle svega, kao pas savijenog repa, žurio da uzme taksi.

Tačno u dva i dvadeset pet, Gordanu je iz sna trgao manijakalni disk džokej koji je krештećim glasom najavljivao, za sladokusce, Alisa Kupera do pet ujutru! Srce joj je neverovatno lupalo. Nije ni primetila da Uroša nije bilo pored nje. I dok je kao oparena skočila da ugasi to nepodnošljivo vrištanje sa radija, zagolica je papirić među prstima. Bunovna, dohvati ga, izgužva u polu mraku, i zafrljači kroz prozor.

Muškarac i žena u ulazu ispod krezave reklame, pušili su postkoitalnu cigaretu, tiho se kikoćući. Topli vetar, očas posla donese papirić, koji je bacila devojka golih grudi, sa prozora, iz zgrade preko puta. Muškarac se smejao. Žena se sagla i dohvatila gužvicu. Kad su pročitali šta piše, lako se teturajući, prešli su ulicu i stali ispod Gordaninog prozora, glasno se smejući.

Počeli su da viču: "Boli nas uvo što voliš Šandora"

Gordana ih je bunovno pogledala i, videvši da, očigledno lokalne ispičuture, lupetaju nešto o nekom ko voli nekog Šandora, spustila roletne. Bacila se nazad u krevet.

Htela je da dosanja onaj san sa palčevima u plićaku, i da vidi ko je taj lepotan koji joj je zaklonio sunce, ali joj nije išlo. Pijani par je još neko vreme dobacivao ka njenom prozoru "Voliš Šandora? I on voli tebe", a onda su se njihovi pijani glasovi, zajedno sa pijanim koracima, udaljili.

Kada se ujutru probudila, shvatila je: mogla je tako nepomična, zatvorenih

www.balkandownload.org

očiju, u krevetu, sa spuštenim roletnama, i sa spuštenim roletnama, na ivici suza, na ivici povraćanja, na ivici svega, da ostane do kraja života.

www.balkandownload.org

O jagodama i Njemu

Dobro, možda sam ja nenormalna osoba, ne - to je stvarno moguće. Ali što je on bio lud, to nije za priču. Ima muškaraca kojima je važna sadašnjost. Ima i onih koji sve karte bacaju na budućnost. Al' što ima onih koji se bave prošlošću, da te bog sačuva!

Sa muškarcima kojima je važnija vaša prošlost nego vaša sadašnjost, gotovo da je sigurno da nema nikakve budućnosti. Znam slučaj iz ličnog iskustva.

Bio je san svake majke koja gaji kćerku. Lep ko slika za ličnu kartu, ozbiljan ko slika za pasoš, značajan ko slika za vozačku dozvolu i ugledan ko slika za zid. Ruku na srce, i kćerke su sanjale o njemu. Bio je, rečju, i slika i prilika. Stvarno uglađen, sa besprekornim manirima, gotovo staromodnim, ljubio je ruku svakoj komšinici koja se pojavila na kafi, bio sklon da se sa kurtoaznim zanimanjem raspituje koliko za cene na pijaci toliko i za frizerske usluge u okolini, ali je svoje najveće uzlete doživljavao kada bi, sam, razgovor naveo na priču o prošlosti. Bilo je tu i porodičnih stabala i porodičnih grmova, pa bogami i porodičnog korova, bilo je tu večitih priča o tome kako su se u njegovo doba, u gimnaziji pravile žurke, ili šta su on i njegova generacija radili na ekskurzijama, bilo je tu, svakako, i nečega, ne mogu da kažem, od dara za pripovedanje. Ta slika od čoveka nosila je cveće mojoj majci, a mene bi, s vremena na vreme, sačekao na ćošku kod bolnice u kojoj sam tada radila. O, dopadalo mi se to, moram da priznam. Sve je bilo kao slika.

Onda, jedne večeri, kada je sve mirisalo na tešku svađu zbog toga što sam jagode, prema njegovom mišljenju, jela kao da ih ljubim, suviše oblaporno i izazivački, te večeri, zbog načina na koji su se moja usta priljubljivala uz kupasti vršak sočnog voća koje sam držala u ruci, i zato što je on tu scenu gledao

www.balkandownload.org

voajerski, sa strane, a da toga uopšte nisam bila svesna, počelo je. Otvoreno.

Stavio je primedbu, na mene, na jagodu, na moja usta. A onda je počeo da nas ljubi, mene i jagodu. A onda je, uživajući u toj slici, čovek slika počeo izokola da me ispituje o mojim bivšim ljubavima. Naivno, uz te jagode za koje nisam ni primetila da mi je dao dozvolu da ih jedem, shvatajući to kao najveći znak bliskosti, između tog soka, tih sokova, između jezika i jagode koji su ličili, okliznem se. Nabrojim mu, okvirno razume se, sve moje bivše ljubavi, misleći da ga to možda pali na isti način kao moja usta na jagodi, toj, bilo kojoj. Bilo mi je nekako neobično, jer nikada pre, ni u jednoj situaciji, nisam sa sadašnjim govorila o bivšima. A bilo je, ne mogu da kažem, lubenica i dinja, i grožđa, sa grožđem je bilo ludo, ali ovako nekako hipi, sa tim jagodama i sa tom pričom, nikada ranije. I odjednom sam se osećala lako, i dobro i opušteno, prepravaljeno i uzbuđeno, mada moram priznati da mi je, dok mi je stavljao svoj lako oznojeni dlan na pupak, bilo pomalo neobično - čudna je bila ta potreba da sazna sa kim sam se i koliko dugo zabavljala, i naročito to koje koga ostavio, ali mislila sam, čovek slika želi da ima potpunu sliku o meni, i to mi je u trenucima moje zaljubljenosti bilo sasvim u redu. Ta ruka na mom pupku, sve to, lepa slika. Vrela. Uostalom, u mojoj slici, u mome životu nije bilo ničeg ružnog, ničeg čega bih se stidela, pa ipak, malo mi je bilo neprijatno kad je u toj slici, čovek slika krenuo da navaljuje da mu kažem kako se ko ljubi, i da se on ljubi najbolje, to je bilo jasno, ljubio se inače divno, i prošlo je to veče neobičnih reminiscencija, horizontalno, lako znojavo, veče u kome sam ja odgovarala na postavljena pitanja. U novi dan ušla sam ljubeći njegovu sliku.

Kad ono međutim!

Čovek - slika, ljut nešto! Pa neraspoložen! Pa mu nije ni do čega. Ćuti i gleda u pod. Krši ruke. Nema više jagoda, nema više jagoda, sve je sklonjeno. Hoćemo li grožđe, pitam ga i gledam u njegove oči boje grožđa, ali one gledaju kroz mene, pune soka, mokre. Kakva divna slika! On i dalje ćuti, stanje između histerije i depresije; ja igram, ljubim, ćutim, meljem da želim da on bude moja jagoda, ništa ne pomaže, sve je suvo. Ništa ne pomaže. Ne znam u čemu je stvar, ako ne u voću. Jel' u voću? I ja se zaričem da više nikada, nikada, nikada neću jesti jagode pred njim. Na to on skače, urla, obuzet besom - nikada ni pred kim drugim nećeš jesti jagode, zakuni se, urla, zakuni se, inače ti se kunem moći ćeš da gledaš samo moju sliku!

Idemo tako ulicom ispod drvoreda i ćutimo, ja blenem u nebo, u ptice, u proleće, on blene u moju prošlost. Kome sam sve davala injekcije? O, mnogima, bebo, kažem i ćutim, uplašena da on ne počne da govori. Ćao, javim se prolazniku, starom drugu iz srednje medicinske, i još se poljubimo. Moj čovek -

www.balkandownload.org

zelen u licu, kao nezrela kruška. Mislim, loše je ručao, ipak je bez voća već duže vreme, kad ono - uništava ga moja prošlost!

"Ko ti je ovaj, zašto ste se poljubili, gledala si ga onako, kao jagodu, a i on je digao obrvu, pričaj ti to nekom drugom o drugu iz srednje medicinske, zašto me nisi upoznala sa njim, nikad ga ranije nisi pomenula, šta si imala s njim, zašto je nosio banane, jel' on bio banana ili jagoda? Bio je, priznaj!"

Ostala sam zagrcnuta pred tolikom količinom pitanja sa ukusom oskoruše, pred tom bujicom reči, pred tom zelenom bojom njegovog lica. Ali, mislila sam, to mu je loš dan, i bio mi je nekako lep, onako zelen i nasekiran zbog gluposti. Tako sam mislila.

Kad ono međutim!

U kafani za večerom - slična scena. Od šopske do kafe preko rolovane šnicle na kajmaku, ne mogu da se naobjašnjavam odakle poznajem sve te ljude kojima se javljam i koji mi se javljaju. Prijatelji moje braće atletičara, drugovi iz škole i sa kruženja u bolnici, porodični prijatelji, kolege i kolege kolega, pacijenti, uostalom. Sve sam to potanko objašnjavala, uključujući i porodične anamneze, ali moj čovek slika nikako nije bio zadovoljan. Ne samo količinom i vrstom informacija koje sam mu u svojoj naivnosti davala, nego nije bio zadovoljan činjenicom što, za njegova merila, poznajem suviše ljudi, i što namerno naručujem jela koja imaju erotsku konotaciju, da bih ga ponizila, tim falusoidnim rolnama i dezertom koji je uvek imao šlaga koji sam, namerno, da svi vide, lizala da ga povredim i uništim, da izazivam.

U početku, da budem iskrena, dopadala mi se malkice ta njegova zahtevnost, to što me je i bukvalno i filozofski uzeo u svoje ruke i mesio, mesio sa strašću neznalice koja će da nauči. Koja će sve da nauči kad vidi kako sam samo pristojna, ili samo gladna, ili samo žedna. I da je moja ljubav prema voću i Karađorđevoj šnicli, pitanje moga stomaka, mojih usta, u medicinskom, a ne u erotskom značenju tih pojmova.

Kad ono međutim!

Počeo redovno da me sačekuje ispred bolnice. Ljut ko oficir ako izađem na ulicu zajedno sa nekim doktorom. Tražio je da ga upoznajem sa svima. U svakom muškarcu video je ako ne moga bivšeg, onda bar mog budućeg momka. Ili, još gore, bio je nekako neuračunljivo uveren da ja baš u tom trenutku šurujem sa svima njima njemu iz a leđa, gnječeći grožđe ili jagode, ili grizući lubenicu pred drugim očima, sa jasnom namerom.

Prošlo je dosta vremena dok nisam shvatila šta mi se događa: na ulici, kada idemo zajedno ja se uglavnom zabavljam posmatranjem ili njegovog profila, ili smerno prebrojavam bačene pikavce. Svaki moj zabludeli pogled sa strane ili

www.balkandownload.org

ispred sebe, mogao me je koštati skandala, scene, ili ponovnog pretraživanja moje sočne, voćne prošlosti.

Sa svim drugaricama prekinula sam kontakt, jer sve one jesu deo moje prošlosti, (a još kad je shvatio da sve one upotrebljavaju svež krastavac, makar i kao masku za lice, stvar je bila na ivici eksplozije!). A svaka prošlost je za takve tipove opasna kao susret sa voljenim, ili još gore kao susret sa dragom tajnom. Ah, da! Tajna! Tajna nije dolazila u obzir. Morao je da zna tačno sa kim sam razgovarala telefonom, koga trenutno negujem, a znao je, bogami, i sa kim sam pila kafu u obližnjem kafiću. Sve češće čučao je iza žbunja, ili se krio iza bukvi, ili je sa druge strane ulice čučao u nekom ulazu, pušio cigaretu za cigaretom i posmatrao me, vrebao me iz daljine.

Pošto je imao primedbe na moju prošlost u stilu "kako je mogao da ti se dopadne neko koji je ružniji od mene, ili gluplji ili koji se lošije od mene ljubi", ili tako već nešto slično, treperio je nad mojom sadašnjošću, opsesivno i ludački poput kerbera. Počela sam lako da se preznojavam kad bih se sa bilo kim srela na ulici i popričala. Bilo mi je neprijatno. Nisam znala sa koje strane moj dragi, iskolačenih očiju, može da iskoči. Stigli smo dotle da ni limun iz koka-kole nisam smela da stavim u usta po svome da on ne poludi, a o žvakanju žvake, ili špagetima, da i ne govorimo.

Što bi se reklo jednostavnim rečima, gutala sam knedle pri svakom zvonjenju telefona, samo da ne bude neki od bivših. I kao za inat, bivši su se javljali kao nikada pre ni posle, i to baš kad je on bio u blizini. Da čuju kako sam, šta radim, gricka li se štogod. Javljali su se, ruku na srce i budući. Ja sam spuštala slušalice i patila od sindroma "pogrešan broj", dok me je on gledao ispitivački, mrveći svojom jakom rukom keks gušavac koji je, na silu, postao naše glavno jelo.

Šta da vam kažem? Potpuno uterana u osećaj da stalno grešim i da sam stalno kriva, te da stoga stalno moram da budem na oprezu, bila sam pola sebe, jedna duhovna vejka koja nije znala da se snađe. Ne daj bože da bih za Brusa Vilisa rekla da je zgodan dasa. To je moglo da me staje cele noći svađe, sa sve odlascima kući taksijem i vraćanjem po nekoliko puta. Ne daj bože da se na nekom žuru ili na nekoj zabavi slučajno pojavi neki moj bivši mladić - bila je dovoljna i samo njegova sadašnja devojka pa da ja sednem na optuženičku klupu.

A kamoli da sam ikada pričala o hrani! Sećam se da sam jednom rekla kako smo, na dežurstvu, za večeru imali kuvana jaja i kako smo se mi, sestre, tucale sa doktorima, sa jajima. Majke mi, izletelo mi je, uopšte nisam tako mislila, ali je moj čovek slika u tom trenutku hteo od mene da napravi kajganu. Opalio mi je

www.balkandownload.org

šamar. Plakao je posle kao malo dete, i ajde, šamar za šamar, ali ja više nisam nikada dežurala. Nikada.

Čovek slika bio je fucnuta slika, kad sam počela da shvatam šta mi se događa. Sve manje smo se vidali sa drugim ljudima, sve više sam morala da gledam svoga čoveka kome je malo bilo to što je kao slika - hteo je da mi bude ikona. Moja prošlost, moja sadašnjost, sama ja, takva kakva jesam, bila sam i sebi i njemu najveći problem. Stalno smo razgovarali o tome kako ja treba da se promenim i od tolikog truda, nešto je moralo da proradi. Što ga više stežeš, to vise odskače, kaže narodna poslovica.

I tako, jednoga dana se probudim i odskočim. Uželela sam se voća i sokova i svežeg vazduha. Trebalo mi je prilično dugo, ali ipak sam shvatila. Odem kod njega i veselim tonom mu priznam da sam sa mojim bivšim čovekom bila na ručku i da smo jeli - ne, da smo srkali ostrige, da smo sisali prstace, da smo lizali sedefastu unutrašnjost dagnji. U tom trenutku, čovek slika izgledao je kao negativ! Bez daha, sa graškama ledenog znoja na licu, samo se uhvatio za srce. Nije me tukao. Pokupila sam svoju torbu i otišla.

Išla sam ulicom, ne dodirujući asfalt. Priča je za mene bila završena. Veselo i lepo, jednostavno i sočno. Prolećno. Stizale su jagode, uostalom. Kako sam se javljala svima na ulici, kako sam upijala boje, lica, oči, fasade moga grada koje sam tako dugo morala da ne primećujem. O, kako sam ponovo otkrila stara prijateljstva, stare drugarice, stara mesta, pijacu - moje omiljeno pozorište, i novi život!

Telefon! Dragi telefon! Samo onomatopeje mljackanja, šljiskanja, pucanja, cepanja, spajanja, radosti postojanja. Češljala sam kosu kako ja hoću, nosila suknje koje sam sama birala, pila sam šta ja hoću i izlazila iz bolnice sa kim ja hoću. I dežurala sam, kao nekada, kad god je to bilo potrebno. Kao posle duge robije, uletela sam među svet, grlom u jagode. Moja idila sa ljubomornim manijakom bila je završena i, oslobađajuća presuda koju sam sama sebi potpisala, napravila je od mene novu staru osobu.

Keks i dvopek, da ne pričam - očima više nisam mogla da vidim!

Još neko vreme imala sam frku od drvoreda (nikad ne znaš odakle čovek može da iskoči), još neko vreme drmala me je mala jeza od telefonskih razgovora, i još neko vreme, u kafićima, sa kašičicom u ustima, bojažljivo sam se okretala iza sebe, kako mi dragi lik, sa mrvicama po sebi, ne bi bio iza leđa. Još neko vreme.

A onda sam, zajedno sa svojim prošlošću počela da gradim svoju budućnost, utemeljena u stvarnosti kao nikada pre toga. Posle loših iskustava, čovek valjda lakše shvati kako je život lep i jednostavan, sočan i božanstven, samo ako se

www.balkandownload.org

usudi da ga prisloni na svoja usta. Ja sam se usudila.

'Fala bogu, ima i normalnih muškaraca, pred kojima sam mogla do mile volje da jedem jagode, i lubenice i grožđe i banane, i limun da sisam, i da se oblizujem nad Karađorđevom šniclom, i da se javljam ljudima, i da imam prijatelje. I da imam prošlost, hvala Bogu. A ovi, što pate od opsesivne ljubomore prema svemu u čemu sami nisu učestvovali (pa neka je to i vaše najranije detinjstvo), baveći se prošlošću, na žalost, nisu svesni da uvek u njoj završavaju. U ropotarnici istorije, ma kako ona bila mala i lična. Problem je sa njima što oni retko kada ostavljaju zbilja nešto sentimentalno i lepo za sećanje. A toje, uz sav njihov trud da postoje u vašem životu, možda najjači i najtačniji dokaz da uopšte nisu postojali.

Ipak, ima tu i jedan mali problem, da me ne shvatite pogrešno: ovi normalni muškarci ni ne primete da ja volim jagode. Da ja volim da jedem jagode, ponekad, onako. On je govorio da je svesno jedenje aleksandrijski fenomen, baš tako je govorio, a da varvari žderu. Aleksandijski fenomen!

U tome je problem. Ne da Bog sve. Ja možda jesam nenormalna osoba, ne, stvarno! Jesam li?

www.balkandownload.org

Ta noć

Sad sedi i gleda po svojoj sobi. Emotivni inventar ili nešto tako. Bedno. Romantično. Neizrecivo. Da, to je to, uvek uz zvuke saksofona.

Prašina po pisaćem stolu koju duva i koja leti da se zalepi neutešno, za kockice leda u viskiju. Tri pikavca u teškoj kristalnoj pepeljari bez ukrasa. Drvo, maslinovo drvo i rimski vojnik - mali bareljef na novčiću od sto lira na kome piše "Republica Italiana". "Hoćeš li uvek mrzeti Rim", glupo pitanje sa akcentom, novčić koji podseća na parče hleba sa tvrdom korom koji umače u maslinovo ulje prosuto po tacnici, u restoranu na Karakalinim termama, gutajući te komadiće kao što je htela da proguta sve, taj prazni trenutak između dva gutljaja vina, između dva žiga u želucu, između tih lica koja je nisu zanimala, lica za stolom i lica pevača bel-kanta, u gradu koji je mirisao na pecivo i uspomene, na inat i ponos. Na izbegavanja. Taj novčić je tu, glup i ništavan, čisti turizam memoara. Ostatak, kusur jeftine uspomene, koja je došla mnogo kasnije.

Mesingana lampa sa zelenom kapom, drvo života koje se muči između duvanskog dima, lošeg osvetljenja i nepristojnih pogleda koji se spuštaju na ta tri prozorska krila. Žvrljotine na papirićima, slavski podsetnik. Moj kadar. Dole, kod nogu, gomile žurnala, starih novina, važnih tekstova koji već danas ne vrede ništa. Tuđe knjige prvenci sa posvetama u krasnopisu. "Hronika najavljene smrti", "Reporteri i rat". Otpale drške od fijoka. Stopalce na parčetu papira, otisak ranog detinjstva, to je portret bića, genetika nožnih prstića koji neodoljivo podsećaju. Ružičasti noj, ispod koga piše ćirilicom "za madam od Mile", spisak divnih dnevnih zapovesti optimizma, u plastičnoj providnoj foliji. Flomaster koji ne radi. Prazna kutija šibica iz restorana "Spuntino" iz Glifade,

www.balkandownload.org

uspomena na jedne ruke sa čvorovima, čiste ruke koje su je tu bacile da izgori, odavno. Mesecima se vuče tu, po stolu i oko njega, prazna. "Publikumov" blokčić. Antirid pomada, već užegla. Pretvori decilitre u centilitre i sve to oduzmi od litara. Zadatak za vežbu, naškraban u žurbi između dva teksta.

Stare torbe pored, na gomili, pune nekih nekada važnih telefona. I tampona. I izveštaja od ginekologa. Rečnici. Sociologije. Zbirke eseja. Omiljeni pisci koji sa police duvaju za vrat, braća njene tuge. Boje i tuševi, skorenjene četkice.

Dve male a stare bliznakinje, u skici, gledaju me sa platna pored mojih nogu, nekako pokvareno. Čekaju da ih oživim. Razbucani paket bankposta.

Santimetar kalemovi konca papirići šnitovi i špenadle, fijoka prepuna eksera magneta privezaka za ključeve minđuša sa pijace pokvarenih kasetofončića iscurelih baterija. Dezodorans "One man show" u stiku, star više od osam godina, koji pomirisem ponekad da bih se setila, jer neka sećanja, sva sećanja, u stvari, imaju miris, ova imaju miris Njujorka na minus dvadeset šest, skotch on the rocks, sivi grombi kaput do članaka, kaubojske čizme, nežno otečena usta, stomak sa onim stopalcima koja se već mrdaju, stomak koji se jedva nazire, Gordon Geko kao kultna ikona kasnih osamdesetih na Volstritu, moj prsten na njegovom malom prstu, porodica. One man show.

To je taj miris koji bledi, koji nestaje u vremenu i prostoru, polako se topi u vazduhu ove sobe, njene sobe pretovarene stvarima, detaljima, glupostima, životom koji se nastavlja, koji se nastavio, koji je znao da će se nastaviti, uprkos toj fijoci ispod, koja je prenatrpana telegramima saučešća uvezanim mašnicom, heftalicama, blokovima i kompletima slajdova doktorske disertacije, ugovorima o nasledstvu, posmrtna fioka koja se retko otvara. Istorija i hronika jednog kraja: stetoskop, srebrni personalni pečat, jedno zlatno dugme sa povećim rubinom, burma koja nije bila njihova, istorija bolesti sa epikrizom, komplet venčanica, krštenica i umrlice, dokumenti, vozačka dozvola, vojnička knjižica, razglednica iz Ženeve, kompleti markera, hromirani pokazivač za tablu, slika davne majke, sve diplome i doktorske titule, biohemijske analize, na dnu i parta, suvo, bez suza više. Bez ičega. Video kaseta sa prvog rođendana koja miriše na šlag i tragediju. Koju niko ne gleda. Koja miriše na strah. Na preteranost, na baroknost te sreće i tog smeha, na podočnjake, na bucmaste obraze, na Neimar i magnolije u proleće, na držanje deteta. Koja miriše na predosećanje da će biti dokument.

Stari katanac koji je zatvarao ko zna šta. I zatim ključ od klozeta, odande, gde je čučala ta vrlo mlada žena, u tom klozetu, sama. Gde je ridala preklinjući Boga da joj pomogne, u tom klozetu u kome je, sklupčana na podu plakala, glave zarivene u pižamu, plavu pižamu koja je mirisala i na zemlju i na nebo

www.balkandownload.org

istovremeno. Ta pižama, donesena i sklupčana u stidu istine. Samo bleda fleka, umotana, koja ne mora ništa da znači, ta pižama u suzama, bez milosti. Urla. Ona urla, nju proganja sijalica bolničke sobe sa plafona, dok odlazi i nosi tu plavu pižamu, korakom koji igra odlučnost i pobedu, ona sanja tu sijalicu, lice očaja, užas noći presecan koracima po linoleumu u hodniku. Bleda fleka subote, klupče života na crno-belim pločicama, to je taj ključ. Vrelina leta, njen rođendan, kafana, srce puno suza i straha, vino, beba, nada, pečenje, neizrecivost užasa koji dolazi.

Dokaz da je primila vakcinu protiv tetanusa, tada kada je sve bilo gotovo, tada kada je plakala da bi preživela, tada kada je ujeo krpelj u bašti jula koja je mirisala na pustinju, pelene i njene tanke gležnjeve. Fotografija sa porodicom u nesreći, na travi, mršave ruke i otečene oči, krofnaste nožice bebice koja hoda, ona se smeje detetu i toj sceni, popodnevu bez jauka. Njeno lice tako isplakano, da liči na dete. Sestra svog uništenog sna. Penkalo u kožnoj kutiji. I ono miriše. I zatim fotografije u ramovima na policama. Trio koji ne zna da neće trajati. Da ništa neće trajati. Njene oči su uplašene od te radosti.

I zatim na policama, tegle sa šrafcigerima i kleštima, malim libelama i osiguračima za struju, među knjigama i perlama. Njen nesuđeni alat kojim sređuje svoj slomljeni život. Kojim otvara, ponekad, fijoke bez ručki. Na dnu, ispod komunalnih i telefonskih računa, propalih banknota, futrola za srebrnjake i praznih kutijica za nakit, nalazi devet godina staru koricu knjige na kojoj se nalazi bestidni rukopis i užasavajuća posveta koju je ostavila i uručila njena prethodnica. Bezazlena ljubavna poruka napisana latinicom, sa uskličnikom na kraju. Posveta nedovoljno prefinjena, drska, hemijskom olovkom. Dokument koji ne govori ništa, podli dokument koji kvari bestežinsko stanje ranjenosti dodajući mu bespotreban bes. Nepravedna pitanja, pakost života, svetost smrti. Datum je neobičan - njen je rođendan godinu dana pre rušenja, pre ridanja, pre klupčeta na crno-belim pločicama.

Nos mi bridi sada, dok mirišem ovu priču. Suze. Gornja usna koju gnječe zubi. Nema plakanja, to je nedolično, osim u onom kupatilu dok je još postojalo osećanje da ima nade. Mala stopala su u međuvremenu porasla, mreškaju se sada pod jorganom u sobici sa naslikanim pomorandžinim drvetom na zidu. Sanjaju te male pedale, koje tako liče, ali ni ne sanjaju. Ta ista stopala sa nežnom kožom i istim noktima, koje sam ljubila onda, uvek.

Htela je tada, onda, sve da dâ. Htela je da toj ženi koja je pisala tu posvetu, htela je tada da joj da sve, samo da ne bude više one sijalice sa plafona, i zvuka užurbanih borosana na bolničkom linoleumu. Htela je da joj da sve, samo da sve prestane, da ne bude suza, ni žita, ni tog vrelog jula sa teškim mirisom ruža

www.balkandownload.org

i plačem majušne devojčice koja ništa ne shvata i traži da neprestano bude u naručju; da ne bude prosipanja rakije i viskija po tepihu; u kući u kojoj je pravljena promaja, da se užas raširi ispod hrama Svetog Save na Vračaru, iz tog stana sa prozorima na tri strane sveta i Hartmanovim čvorom pod bračnim krevetom, sa žutim prekrivačem na pruge. Htela je sve da joj da, samo da ne bude poštara koji donose telegrame, ni njenih crnih najlonki na plus trideset, ni užasne količine viskija koji je pila da zaboravi gde se nalazi, i onaj divni sako koji je kupila verujući da će biti nošen, a ne obučen zauvek, da se prekrije brokatnim pokrivačem. Tada je htela sve da joj da, da da, toj posveti koju je otkrila toliko godina kasnije, ta mlada užasnuta žena koja je plakala sama, ni sama ne verujući da ima toliko suza i straha i sumanute nade da ništa strašno ne može da se desi, ta žena koju su samo nekoliko dana kasnije, privijali na grudi, ćuteći, dok je njena jedina reč, njena jedina reč bila zašto; htela je sve da joj da, da se izgubi, ako bi to pomoglo, samo da ne bude onog mirisa sveća i onog pojanja, one slike tragedije, one dodatne dramske, užasne, i lepe istovremeno, scene: omamljena svojim bolom, neizrecivošću svog ličnog užasa, u toj kapeli, među svećama, ružama, suzama, licima, među pojanjem i srpskim pogrebnim običajima, ta mlada žena u crnini, sa bebom koja je skonjena od slike smrti, sa sestrama i porodicom, stoji i vidi samo maglu toga prizora koji je zamućen suzama i ludilom bola, gotovo fizičkog bola. I onda se pojavljuje ta, koju nikada pre nije videla, ta druga, ta prva, koja joj užasno ljudski daje ruku, svoju ruku, uništenu takođe suzama koje padaju, koje liju, i govori joj reči završetka, poštene reči, bez sumnje poštene i prijateljske, reči koje odišu razumevanjem, nekim u isto vreme potresnim i perverznim kompetitivnim sestrinstvom razumevanja, reči koje su bile neumitne i uzvišene, kao povod koji ih je sastavio. Htela je sve da joj da, pre nego što je bilo kasno. Ali i tada je bilo kasno.

Ona plače sada, ona plače i sluša klavirske improvizacije Džordža Vinstona, puši vinston, i dok joj se oči magle od suza, sada, osam godina kasnije, dok joj suze imaju ukus "Džonija Vokera" od 7,5 dl, ona zna da sigurno postoji razlog, mokri i neutešni, zauvek neutešni razlog što ovo nije mogla da napiše ranije.

I onda je to sublimacija kiča, te istinske vrele suze koje odjednom kuljaju iz nje, te suze koje nije isplakala svih ovih godina u kojima se pokorno molila Bogu, vrlo hrišćanski, vrlo pravoslavno, u kojima je slavila tu slavu da nastavi ono čega više nema i čega nikada više neće biti, i za koju je kolač sekla svih ovih osam godina ženska ruka - njena ili njene ćerke, ona zna da je to sublimacija kiča, ali ne može da odoli. Plače, užasno tiho plače dok joj prsti dobuju po tastaturi i dok joj se ekran monitora magli. Ona plače, ona, žena koja nikada nije mogla i nije htela, nikada, ni reč o svojim suzama i svom užasu, ona plače i

www.balkandownload.org

njene suze padaju po njenoj drugoj uspomeni. To je ta noć.

To je taj džemper koji potpuno slučajno ima na sebi, bež džemper sa pletenicama, od vune i zečije dlake koji retko nosi. On je kao ruke onoga koji je možda nikada nije stvarno voleo, ali koje su umele da je grle. Taj džemper, to je ištrikana tuga, toplina davnosti, bez reči. Stigao je u paketu sa čizmicama za M, čizmicama koje su bile punjene krznom i dopunjene vunenim hulahopkama, jer je bila strašna zima, ovde, u ovoj zemlji sumraka, mnogo godina kasnije, posle onog vrelog strašnog leta, stigao je sa bombonama, i sa šalom boje šama od jagoda, stigao je taj paket bez poruke, bez reči, iznenada, i sve je bilo taman, te čizmice i pižama za devojčicu i hulahopke, i taj šal i taj džemper, slika nežnosti. Daleke, bivše, zaboravljenje, iznenadne, praške, dirljive.

Ona je gledala taj paket, taj gest, tu zimu u vuni nežnosti, divan gest neočekivanog, dirnuta mekoćom te bež boje, dirnuta slikom deteta koje trpa bombone pod svetlošću sveća, u zemlji koja pati od nestašica struje i nestašica svega. Ta mlada žena i njena ćerka oblače džemper i hulahopke i čizmice i šal, i jedu te češke bombone, papirići lete okolo. Ovo je slika: ona, ta žena, leži u polumraku ove sobe, na podu, među papirima i knjigama, dok devojčica skače po njoj, ona leži i cvili, potpuno nečujno. Ništa se nije videlo, ni čulo.

I onda, kao i sada, taj džemper napio se zajedno sa njom, njenih tihih nezadrživih suza.

I zatim, tu su slike, mnogo slika, po zidovima. Elementi jedne odigrane radosti, malo sociologije predmeta, njihove psihoanalize, takođe, to nikada nije na odmet, naročito pošto se povratila, i pošto pali novu cigaretu. Užas postojanja između kilometara rečenica, mirisa štamparske boje, kratkotrajnosti novina, ludila angažmana, pisanja, pisanja za druge, ovde gde je laž rodno mesto svake istine. Bahatost verbalnih šamara koji pljušte stalno, neumitno.

I zatim knjige, neuredne, pobacane, retko kad složene, nepovezane. Spojeni Gete i Bodrijar, Dirasova i Dedijer, Kolakovski i Jursenar, mali crveni Manifest komunističke partije koji se erotski raskalašno širi po glatkoj površini pesama Čarlsa Bukovskog. Boje uskršnjih jaja, akvarela, akrilika, Adriatika na plažama na kojima sede groteskni likovi sa razmrljanom šminkom, u novom životu na zidovima, i daleko iza njih.

Volim da dodirujem svoj vrat.

I onda nalazi bisere, sakrivene kao u školjci, ispod svega, ledene odozgo i divno tople na strani na kojoj su ljubili njenu kožu, biseri padaju preko ranfle bež džempera, preteranost utiska, sve su priče jedna na drugoj, klize i dodiruju se, vezuju se, bolesno se nastavljaju, kite njeno biće, taj džemper, ta niska, taj mali dijamant u zlatnom kaveščiću koji visi na lancu i koji niko ne vidi, dodiri

www.balkandownload.org

kojih ne može da se oslobodi. Emotivni inventar koji vodi u dugu rečenicu. U nejasnu rečenicu. U pisanje, čak i kada podgreva sarmu i pakuje knjige za školu, ona zna da je to pisanje.

Ni sada ne može da kaže istinu, uvek su to samo slike obojene trenutnim osećanjima, relativnost stvari pod zamrljanom lupom distance, haljine u ormanu koje su čekale da budu otkopčane, i one koje su bile cepane i flekane, oblačene bez razloga, uspomena na priču, ali ne sama ta priča.

To je ta noć. Trganje krpica, bacanje iza leđa. Očistiti tu sobu života, taj mali lični haos, u kome sedi i u kome sedi sadašnjost koja nema više grandiozne snove, ni takva lica, ni ruke, ništa ne može toliko da liči, ništa ne može tako da se nauči. Laž dopunjavanja. Život koji se nastavlja i mreška pod jorganom noći, koja polako bledi i puca, odjednom, nekako, pod roletnama. Stid dolazi sa svitanjem i nervoznim cvrkutom ptica na jorgovanu, pod prozorom, to zna, to oseća ta žena, kao što zna da nikada više, ni jednu noć, neće provesti ovako, uzaludno.

www.balkandownload.org

Beleška o piscu

I onda nalazi bisere, sakrivene kao u školjci, ispod svega, ledene odozgo i divno tople na strani na kojoj su ljubili njenu kožu, biseri padaju preko ranfle bež džempera, preteranost utiska, sve su priče jedna na drugoj, klize i dodiruju se, vezuju se, bolesno se nastavljaju, kite njeno biće, taj džemper, ta niska, laj mali dijamant u zlatnom kaveščiću koji visi na lancu i koji niko ne vidi, dodiri kojih ne može da se oslobodi. Emotivni inventar koji vodi u dugu rečenicu. U nejasnu rečenicu. U pisanje, čak i kada podgreva sarmu i pakuje knjige za školu, ona zna da je to pisanje.

Sken i obrada:

BalkanDownload

Goc@